

№ 2 (31) 2016

ҚАРЖЫ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖУРНАЛ
ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
FINANCIAL-ECONOMIC JOURNAL

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ

МЕМЛЕКЕТТІК Аудит

Нөмір тақырыбы:

Экономиканың әлемдік тұрақсыздық және жаһандық төуекелдер жағдайында Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік аудитті реформалау саласындағы қабылданып жатқан қадамдар

Тема номера:

Предпринимаемые шаги в области реформирования государственного аудита в Республики Казахстан в условиях мировой нестабильности экономики и глобальных рисков

ОСЫ НӨМІРДЕ:

3 ЖАҢАЛЫҚТАР

15 Қ.Е.ЖАҢБЫРШИН

Экономиканың әлемдік тұрақсыздық және жаһандық тәуекелдер жағдайында Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік аудитті реформалау саласындағы қабылданып жатқан қадамдар

21 ЛЮ ЦЗЯИ

Мемлекеттік қаржыны тиімді басқаруға ынталандыру жолындағы мемлекеттік аудитті толық іске асырудың рөлі

28 А. И. ЖДАНЬКОВ

Ресей Федерациясы Есеп палатасы аудиторының баяндамасы

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРЕ:

3 НОВОСТИ

18 ДЖАНБУРЧИН К.Е.

Предпринимаемые шаги в области реформирования государственного аудита в Республики Казахстан в условиях мировой нестабильности экономики и глобальных рисков

24 ЛЮ ЦЗЯИ

Роль полной реализации государственного аудита в стимулировании эффективного управления государственными финансами

32 ЖДАНЬКОВ А.И.

Выступление аудитора Счетной палаты Российской Федерации

37

Ә.Ж. СҰЛТАНҒАЗИН

Квазимемлекеттік сектор субъектілерінің тиімділік аудитінің жекелеген мәселелері

43

З.П. ЗАГОСКИНА

Венчурлік инвестициялау – қаржыландырудың прогрессивті инновациялық түрі (практикалық мүмкіндігі)

58

Н.К. АШИРОВА

Мемлекеттік мекемелерде халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын практикалық қолдану туралы ойлану

66

Е.К. БОЛТАЙХАНОВ

Қайта өңдеу өнімдері өндірісін субсидиялау тиімділігі мәселелері

40

СУЛТАНҒАЗИН А.Ж.

Отдельные вопросы аудита эффективности субъектов квазигосударственного сектора

50

ЗАГОСКИНА З.П.

Венчурное инвестирование – прогрессивный инновационный вид финансирования (практическая возможность)

62

АШИРОВА Н.К.

Размышления о практическом применении международных стандартов финансовой отчетности в государственных учреждениях

69

БОЛТАЙХАНОВ Е.К.

Проблемы эффективности субсидирования производства продукции переработки государственного управления

Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің құрылуының 20 жылдығына арналған салтанатты жиын өтті

Іс-шараға Парламент Сенатының, Парламент Мәжілісінің вице-спикерлері Сергей Громов пен Гүлмира Исимбаева, Премьер-Министр Кеңесінің Басшысы Ерлан Қошанов, Қаржы министрлігінің жауапты хатшысы Наталья Коржова, Есеп комитетінің ардагерлері, облыстардың, Астана және Алматы қалалары тексеру комиссияларының өкілдері қатысты.

Есеп комитетінің Төрағасы Қозыкөрпеш Жаңбыршин Қазақстан Республикасының Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың атынан келіп түскен құттықтауды оқыды.

Жоғары мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органының басшысы ұжымды Есеп комитетінің құрылуының 20 жылдығымен құттықтады. Ол жоғары мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органының қалыптасуы мен дамуының негізгі кезеңдеріне тоқталып өтті.

Қозыкөрпеш Жаңбыршин Есеп комитеті «Республикалық бюджет-

тің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті туралы ережені бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 19 сәуірдегі Жарлығына сәйкес құрылғанын атап өтті.

Есеп комитеті Төрағасының айтуынша, Елбасының әрдайым көрсеткен қолдауы мен ықыласының арқасында өткен 20 жыл ішінде бюджет қаражатын алушылардың қаржылық тәртібін нығайту, мемлекеттік аудиттің және қаржылық бақылаудың тиімді отандық жүйесін құруға бағытталған үлкен ұйымдастырушылық, талдамалық, бақылау жұмысы жүргізілген. Әлемдік аудиторлық қоғамдастықпен байланыс жолға қойылып, белсенді түрде дамуда.

Қозыкөрпеш Жаңбыршин, жалпы алғанда, Есеп комитеті өткен 20 жыл ішінде 734 бақылау іс-шарасын жүргізіп, 6064 объектіні тексергенін хабардар етті. Бақылаумен қамтылған бюджет қаражаты мен мемлекет активтерінің көлемі 26,0

трлн.-нан астам теңгені құраған. Жалпы сомасы 4,0 трлн.-нан астам теңгеге қаржылық бұзушылықтар анықталған. Бюджетке 316,0 млрд.-тан астам теңге қалпына келтірілген. Бұл ретте, Есеп комитетін ұстауға осы кезеңде 9 млрд.-тан сәл астам теңге жұмсалған. Екі онжылдық ішінде жүргізілген бақылау іс-шараларының нәтижелері бойынша Үкіметке және бақылау объектілеріне 2254 ұсыным мен тапсырма жіберілген.

Жиын шеңберінде Парламенттің, Үкіметтің, Қаржы министрлігінің, тексеру комиссияларының өкілдері және Есеп комитетінің ардагерлері құттықтау сөз сөйледі.

Сонымен қатар, мемлекеттік аудит пен қаржылық бақылаудың отандық жүйесін дамытуға және жетілдіруге ықпал еткен Есеп комитетінің қызметкерлері мен ардагерлеріне, бірқатар мемлекеттік органдардың өкілдеріне ведомстволық наградаларды табыс ету рәсімі өтті.

Состоялось торжественное собрание, посвященное 20-летию образования Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета

В мероприятии приняли участие вице-спикеры Сената Пар-

ламента Сергей Громов и Ма-
жилиса Парламента Гүлмира

Исимбаева, Руководитель Канцелярии Премьер-Министра Ерлан

Кошанов, ответственный секретарь Министерства финансов Наталья Коржова, ветераны Счетного комитета, представители ревизионных комиссий областей, городов Астаны и Алматы.

Председатель Счетного комитета Козы-Корпеш Джанбурчин зачитал поздравление, поступившее от имени Президента Республики Казахстан – Лидера нации Н.А. Назарбаева.

Руководитель высшего органа государственного аудита и финансового контроля поздравил коллектив с 20-летием со дня образования. Он остановился на основных этапах становления и развития высшего органа государственного аудита и финансового контроля страны.

Козы-Корпеш Джанбурчин отметил, что Счетный комитет был образован в соответствии с Указом Президента Республики Казахстан от 19 апреля 1996 года «Об утверждении Положения о

Счетном комитете по контролю за исполнением республиканского бюджета».

По словам Председателя Счетного комитета, за прошедшие 20 лет, благодаря постоянной поддержке и вниманию Лидера нации, проведена большая организационная, аналитическая, контрольная работа, направленная на построение эффективной отечественной системы государственного аудита и финансового контроля, укрепление финансовой дисциплины бюджетополучателей. Налажены и активно развиваются связи с мировым аудиторским сообществом.

Козы-Корпеш Джанбурчин сообщил, что в целом за 20 лет Счетным комитетом проведено 734 контрольных мероприятия, проверено 6064 объекта. Объем бюджетных средств и активов государства, охваченных контролем, составил свыше 26,0 трлн. тенге. Выявлены финансовые на-

рушения на общую сумму более 4,0 трлн.тенге. В бюджет восстановлено свыше 316,0 млрд.тенге. При этом на содержание Счетного комитета за этот период затрачено чуть более 9 млрд.тенге. По результатам проведенных в течение двух десятилетий контрольных мероприятий Правительству и объектам контроля направлено 2254 рекомендации и поручения.

В рамках собрания с поздравлениями выступили представители Парламента, Правительства, Министерства финансов, ревизионных комиссий и ветераны Счетного комитета.

Кроме того, состоялась церемония вручения ведомственных наград работникам и ветеранам Счетного комитета, представителям ряда государственных органов, способствовавших развитию и совершенствованию отечественной системы государственного аудита и финансового контроля.

21.04.2016

Есеп комитетінің өкілі Шанхай ынтымақтастық ұйымына (ШЫҰ) мүше мемлекеттердің жоғары қаржы бақылау (аудит) органдарының бірлескен іс-шаралары шеңберінде Қытай Халық Республикасының Мемлекеттік аудит офісі ұйымдастырған «Аудитте ақпараттық технологияларды қолдану» деген тақырыптағы семинарға қатысты, Нанкин қаласы (ҚХР)

Семинарға ШЫҰ-ға мүше 8 мемлекеттің жоғары қаржы бақылау (аудит) органдарының өкілдері қатысты.

Семинар барысында мемлекеттік аудит жүргізу кезінде ақпараттық технологияларды қолдану мәселелері қаралды. Ақпараттыққауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі іс-шаралардың айрықша рөлі атап өтілді.

Қаржылық есептілік деректерін ұсыну мақсатында интеграциялау және/немесе барлық мемлекеттік органдар мен ірі ұлттық және жеке компанияларға қол жетімділікті беру арқылы аудиторлық іс-шараларды жоспарлау және жүргізу үшін дерекқорды толықтыру тәжірибесі зерделенді.

Семинар соңында Қытайдың Бас аудиторының орынбасары Қа-

зақстанның Есеп комитетіне оның ұйымдастырылуын үйлестіргені және жәрдем көрсеткені үшін алғыс білдірді.

ШЫҰ-ға мүше мемлекеттердің жоғары қаржы бақылау (аудит) органдары басшыларының үшінші кездесуі Астана қаласында ағымдағы жылғы 27 мамырда өтеді.

Представитель Счетного комитета принял участие в организованном Офисом государственного аудита Китайской Народной Республики в рамках совместных мероприятий высших органов финансового контроля (аудита) государств-членов Шанхайской организации сотрудничества (ШОС) семинаре на тему «Применение информационных технологий в аудите», г. Нанкин (КНР)

В семинаре приняли участие представители высших органов финансового контроля (аудита) 8 государств-членов ШОС.

В ходе семинара рассмотрены вопросы применения информационных технологий при проведении государственного аудита. Отмечена особая роль мероприятий по обеспечению информационной безо-

пасности.

Изучен опыт наполнения базы данных для планирования и проведения аудиторских мероприятий путем интеграции и/или предоставления доступа всем государственным органам и крупным национальным и частным компаниям с целью предоставления финансовых отчетных данных.

По завершении семинара заместитель Генерального аудитора Китая поблагодарил Счетный комитет Казахстана за координацию и содействие в его организации.

Третья встреча руководителей высших органов финансового контроля (аудита) государств-членов ШОС состоится 27 мая текущего года в г. Астана.

Есеп комитетінде «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Заңның нормаларын түсіндіру мәселелері бойынша дөңгелек үстел өтті

Дөңгелек үстелдің жұмысына Қаржы министрлігінің, «Атамекен»ҰКП, «Самұрық-Қазына»ҰӘҚ» АҚ», «Бәйтерек»ҰБХ» АҚ», «ҚазАгро»ҰБХ» АҚ», сондай-ақ «ҚР Аудиторлар палатасы», «Қазақстанның Аудиторлар одағы» және «Аудиторлар коллегиясы» кәсіби аудиторлық ұйымдарының өкілдері қатысты.

Есеп комитетінің Төрағасы Қозықорпеш Жанбыршиннің кіріспе сөзінде іс-шараның мақсаты – мемлекеттік қаржылық бақылау жүйесінің мемлекеттік аудитке көшуін таныстыру рәсімі, мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы заңнама жаңалықтарын түсіндіру, Есеп комитетінің Қазақстанда мемлекеттік аудит жүйесінің құрылуы мен дамуындағы қызметі мен рөлін жария ету екенін атап өтті.

Дөңгелек үстелдің модераторы Есеп комитетінің мүшесі Айгүл Мұхаметкәрім болды.

Іс-шара барысында сыртқы және ішкі мемлекеттік аудит органдарында мемлекеттік аудитті енгізу мәселелері қаралды, олардың негізгі міндеттері талқыланды.

«Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Заң-

ның қабылдануына байланысты күшіне енген жаңалықтарға, атап айтқанда, квазимемлекеттік сектор субъектілеріне арнайы мақсаттағы аудит жүргізу мәселелеріне ерекше назар аударылды.

Квазимемлекеттік сектордың барлық субъектілерін қамту үшін Есеп комитеті ресурстарының жетіспеушілігіне байланысты, бюджет қаражатын пайдалану аудитін (арнайы мақсаттағы аудитті) жеке аудиторлық компаниялардың жүргізетіні атап өтілді. Есеп комитеті өз тарапынан аудиторлық ұйымдардың арнайы мақсаттағы аудитінің нәтижелеріне бақылау жүргізетін болады.

Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау жүйесі қызметкерлерінің біліктілігін арттыру, сертификатталған мемлекеттік аудиторлар пулын қалыптастыру мәселелері талқыланды.

Мәселен, дөңгелек үстелге қатысушылардың көзқарастары бойынша «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Заңға сәйкес мемлекеттік аудиторларды сертификаттау жүйесін енгізу тексерушілердің кәсіби деңгейін және мемлекеттік аудит органдарының қызметкерлеріне қойылатын білік-

тілік талаптарын арттыруға мүмкіндік береді.

Сертификаттың білімді растап, Мемлекеттік аудиторларды сертификаттау жөніндегі ұлттық комиссияның оң қорытындысы алынғаннан кейін берілетіні атап өтілді. 2016 жыл ішінде Ұлттық комиссия мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарының екі мыңға жуық қызметкерлеріне сертификаттау жүргізеді деп жоспарлануда.

Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарының Бірыңғай ақпараттық дерекқорын құру мәселелері қаралды. Дерекқор мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарының, қадағалау және өзге де мемлекеттік органдар арасында ақпарат алмасу, сондай-ақ электронды мемлекеттік аудит жүргізу мақсатында қалыптастырылатыны атап көрсетілді. Бірыңғай дерекқорды пайдалану аудиторлық процестердің ашықтығын қамтамасыз етеді, жүргізілген аудиторлық іс-шаралардың нәтижелерін жүйелендіруге және талдауға, сондай-ақ сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін айтарлықтай төмендетуге мүмкіндік береді.

В Счетном комитете состоялся круглый стол по вопросам разъяснения норм Закона «О государственном аудите и финансовом контроле»

В работе круглого стола приняли участие представители Министерства финансов, НПП «Атамекен», АО «ФНБ «Самрук-Қазына», АО «НУХ «Байтерек», АО «НУХ «Қазагро», а также профессиональных аудиторских организаций «Палата аудиторів РК», «Союз аудиторів Казахстана» и «Коллегия аудиторів».

Во вступительном слове Председатель Счетного комитета Козы-Корпеш Джанбурчин отметил, что целями мероприятия являются презентация перехода системы государственного финансового контроля на государственный аудит, разъяснение новшеств законодательства о государственном аудите

и финансовом контроле, освещение деятельности и роли Счетного комитета в становлении и развитии системы государственного аудита в Казахстане.

Модератором круглого стола выступила член Счетного комитета Айгуль Мухаметкарим.

В ходе мероприятия рассмотрены вопросы внедрения государственного аудита в органах внешнего и внутреннего государственного аудита, обсуждены их основные задачи.

Особое внимание уделено нововведениям, связанным с принятием Закона «О государственном аудите и финансовом контроле». В частности, вопросам проведения

аудита специального назначения субъектов квазигосударственного сектора.

Отмечено, что в связи с недостаточностью ресурсов Счетного комитета для охвата всех субъектов квазигосударственного сектора, аудит использования бюджетных средств будут проводить частные аудиторские компании (аудит специального назначения). Счетный комитет со своей стороны будет проводить контроль результатов аудита спецназначения аудиторских организаций.

Обсуждены вопросы повышения квалификации работников системы государственного аудита и финансового контроля, форми-

рования пула сертифицированных государственных аудиторов.

Так, по мнению участников круглого стола, внедрение в соответствии с Законом «О государственном аудите и финансовом контроле» системы сертификации государственных аудиторов позволит повысить профессиональный уровень проверяющих и квалификационные требования к работникам органов государственного аудита.

Отмечено, что сертификат будет выдаваться после подтвержде-

ния знаний и положительного заключения Национальной комиссии по сертификации государственных аудиторов. Планируется, что в течение 2016 года Национальной комиссией будет проведена сертификация около двух тысяч работников органов государственного аудита и финансового контроля.

Рассмотрены вопросы создания Единой информационной базы данных органов государственного аудита и финансового контроля. Подчеркнуто, что база формиру-

ется в целях обмена информацией между органами государственного аудита и финансового контроля, надзорными и иными государственными органами, а также проведения электронного государственного аудита. Использование единой базы данных обеспечит прозрачность государственного аудита, позволит систематизировать и анализировать результаты аудиторских мероприятий, а также значительно снизить коррупционные риски.

22.04.2016

Есеп комитетінің Төрағасы Қозыкөрпеш Жаңбыршиннің Жапонияның Қазақстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Ичиро Кавабата мырзамен кездесуі өтті

Кездесу Төраға Қозыкөрпеш Жаңбыршиннің басшылық етуімен Есеп комитеті делегациясының Жапонияның жоғары мемлекеттік аудит органына (Аудит кеңесі) алдағы жұмыс сапары қарсаңында өтті.

Қозыкөрпеш Жаңбыршин қазіргі уақытта Қазақстанда қаржылық бақылау жүйесінің мемлекеттік аудитке көшуі жүзеге асырылып жатқанын атап айтты. «Осыған байланысты, Аудит кеңесі қызметінің мемлекеттік аудитті жүргізу, кадрларды оқыту және олардың

біліктілігін арттыру мәселелеріндегі көпжылдық тәжірибесі бізге ерекше қызығушылық туғызады», - деп атап өтті.

Өз кезегінде Ичиро Кавабата мырза Есеп комитетінің делегациясына Аудит кеңесіне сапар барысында жемісті жұмыс тіледі.

Кездесу соңында тараптар Қазақстан мен Жапонияның жоғары мемлекеттік аудит органдарының арасындағы екі жақты өзара іс-қимылдың одан әрі нығаюына сенім білдірді.

Жапонияның Аудит кеңесі

– Жапонияның жоғары мемлекеттік аудит органы, 1869 жылы құрылған. Жапонияның Аудит кеңесінің құрамында Аудиторлық Комиссиялар және Бас Аткарушылық Басқармасы бар.

Жапонияның Аудит кеңесінің Президентін комиссарлардың арасында дауыс беру негізінде Үкімет тағайындайды. Президент Жапонияның жоғары мемлекеттік аудит органының атынан өкілдік етіп, Аудиторлық Комиссияларының отырыстарында төрағалық етеді.

Состоялась встреча Председателя Счетного комитета Козы-Корпеша Джанбурчина с Чрезвычайным и Полномочным Послом Японии в Республике Казахстан г-ном Ичиро Кавабата

Встреча состоялась в преддверии предстоящего рабочего визита делегации Счетного комитета во главе с Председателем Козы-Корпешем Джанбурчиным в высший орган государственного аудита Японии (Совет аудита).

Козы-Корпеш Джанбурчин отметил, что в настоящее время в Казахстане осуществляется переход системы финансового контроля на государственный аудит. «В этой связи, многолетний опыт деятельности Совета аудита в вопросах проведения государственного ауди-

та, обучения и повышения квалификации кадров представляет для нас особый интерес», – подчеркнул он.

В свою очередь г-н Ичиро Кавабата пожелал делегации Счетного комитета плодотворной работы в ходе визита в Совет аудита.

По завершении встречи стороны выразили надежду на дальнейшее укрепление двустороннего взаимодействия между высшими органами государственного аудита Казахстана и Японии.

Совет аудита Японии – высший

орган государственного аудита Японии, образован в 1869 году. Совет аудита Японии имеет в составе Аудиторские Комиссии и Генеральное Исполнительное Управление. Президент Совета аудита Японии назначается Правительством на основе голосования среди комиссаров. Президент представляет высший орган государственного аудита Японии и председательствует на заседаниях Аудиторских Комиссий.

03.05.2016

Төраға Қозыкөрпеш Жаңбыршиннің басшылық етуімен Есеп комитетінің делегациясы Жапонияның жоғары мемлекеттік аудит органына (Аудиторлар палатасына) жұмыс сапарымен барып қайтты

Сапар барысында Аудиторлар палатасының Президенті Терухико Кавато мырзамен кездесу өтті. Есеп

комитетінің делегациясы Жапонияның жоғары мемлекеттік аудит органы қызметінің негізгі бағыт-

тарымен танысты. Аудиторлар палатасының өкілдері жұмысты ұйымдастыру мен жоспарлау, бюд-

жет қаражатының пайдаланылу тиімділігіне аудит жүргізу, аудиторлық іс-шаралардың сапа бақылауы бойынша қызықтыратын сұрақтарға жауап берді.

Қозыкөрпеш Жаңбыршин қазіргі уақытта Қазақстанда қаржылық бақылау жүйесінің мемлекеттік аудитке көшуі жүзеге асырылып жатқанын атап өтті. Ол: «Осыған байланысты, Аудиторлар палатасы қызметінің мемлекеттік аудитті жүргізу және аудиторлардың кәсіби деңгейін арттыру мәселелеріндегі көпжылдық тәжірибесі біздің ерекше қызығушылығымызды туғызады», - деп баса атап кетті.

Атап айтқанда, Есеп комитетінің Төрағасы Қазақстанда мемлекеттік аудиторларды сертифициаттаудың тәуелсіз жүйесінің енгізіліп жатқанын хабардар етті. «Біз мемлекеттік аудитке көшу жағдайында Есеп комитеті қызметкерлерінің біліктілігін арттыру мәселелеріне ерекше мән береміз. Сондықтан, Жапонияның Ауди-

торлар палатасы ұйымдастыратын, соның ішінде ИНСТОСАИ және АЗОСАИ – халықаралық аудиторлық ұйымдарының шеңберіндегі түрлі оқыту бағдарламаларына мамандарымыздың қатысуы, кадрлық әлеуетімізді күшейтуге сөзсіз оң ықпал етеді. Сондай-ақ, Қазақстанда тренингтерді, семинарларды өткізу үшін Аудиторлар палатасының мамандарын тарту біздің ведомстволарымыздың өзара іс-қимылының перспективалық бағыты бола алады», - деп атап өтті Есеп комитетінің Төрағасы.

Бұдан басқа, Қозыкөрпеш Жаңбыршин Терухико Кавато мырзаны Қазақстанның жоғары мемлекеттік аудит органына жұмыс сапарымен келіп қайтуға шақырды.

Терухико Кавато мырза өз тарапынан бұл шақыруды ризашылықпен қабылдап, практикалық тәжірибе алмасудан бастап, екі елдің экономикалық ынтымақтастығының өзекті мәселелері бойынша қатар аудиторлық

іс-шараларды өткізуге дейін - ведомствоаралық өзара іс-қимылды жандандыруға дайын екендігін білдірді.

Тараптар кездесу соңында Қазақстан мен Жапонияның жоғары мемлекеттік аудит органдарының арасындағы екі жақты өзара іс-қимылдың одан әрі нығаюына сенім білдірді.

Жапонияның Аудиторлар палатасы – Жапонияның жоғары мемлекеттік аудит органы, 1869 жылы құрылған. Жапонияның Аудиторлар палатасының құрамында аудиторлық комиссиялар және Бас Атқарушылық Баскарма бар.

Жапонияның Аудиторларпалатасының Президентін комиссарлардың арасындағы дауыс беру негізінде Үкімет тағайындайды. Президент Жапонияның жоғары мемлекеттік аудит органының атынан өкілдік етіп, аудиторлық комиссияларының отырыстарында төрағалық етеді.

Делегация Счетного комитета во главе с Председателем Козы-Корпешем Джанбурчиным посетила с рабочим визитом высший орган государственного аудита Японии (Палата аудиторов)

В ходе визита состоялась встреча с Президентом Палаты аудиторов господином Терухико Кавато. Делегация Счетного комитета ознакомилась с основными направлениями деятельности высшего органа государственного аудита Японии. Представители Палаты аудиторов ответили на интересующие вопросы по организации и планированию работы, проведению аудита эффективности использования бюджетных средств, контролю качества аудиторских мероприятий.

Козы-Корпеш Джанбурчин отметил, что в настоящее время в Казахстане осуществляется переход системы финансового контроля на государственный аудит. «В этой связи, многолетний опыт деятельности Палаты аудиторов в вопросах проведения государственного аудита и повышения профессионального уровня аудиторов представляет для нас особый интерес», – подчеркнул он.

В частности, Председатель Счетного комитета проинформировал,

что в Казахстане вводится независимая система сертификации государственных аудиторов. «В условиях перехода на государственный аудит мы придаем особое значение вопросам повышения квалификации работников Счетного комитета. Поэтому участие наших специалистов в различных обучающих программах, организуемых Палатой аудиторов Японии, в том числе в рамках международных аудиторских организаций – ИНТОСАИ и АЗОСАИ, несомненно, способствует усилению нашего кадрового потенциала. Перспективным направлением взаимодействия наших ведомств также может стать привлечение экспертов Палаты аудиторов для проведения тренингов, семинаров в Казахстане», – отметил Председатель Счетного комитета.

Кроме того, Козы-Корпеш Джанбурчин пригласил господина Терухико Кавато посетить с рабочим визитом высший орган государственного аудита Казахстана.

Со своей стороны господин Те-

рухико Кавато с благодарностью принял приглашение и выразил готовность к активизации межведомственного взаимодействия – от обмена практическим опытом до проведения параллельных аудиторских мероприятий по актуальным вопросам экономического сотрудничества двух стран.

По завершении встречи стороны выразили надежду на дальнейшее укрепление двустороннего взаимодействия между высшими органами государственного аудита Казахстана и Японии.

Палата аудиторов Японии – высший орган государственного аудита Японии, образован в 1869 году. Палата аудиторов Японии имеет в составе аудиторские комиссии и Генеральное Исполнительное Управление.

Президент Палаты аудиторов назначается Правительством на основе голосования среди комиссаров. Президент представляет высший орган государственного аудита Японии и председательствует на заседаниях аудиторских комиссий.

Есеп комитетінің мүшесі Айгүл Мұхаметкәрімнің басшылығындағы Есеп комитетінің делегациясы Швецияның жоғары мемлекеттік аудит органына (Ұлттық аудит офісі) жұмыс сапарымен барып қайтты

Сапар барысында Швецияның бас аудиторы Маргарета Абергпен кездесу өтті. Жұмысты ұйымдастыру және жоспарлау, мемлекеттік аудит жүргізу, бұзушылықтарды алдын алу және анықталған кемшіліктерді жою жөнінде тиісті ұсынымдар әзірлеу мәселелері талқыланды.

Жоғары мемлекеттік аудит органдарының халықаралық стандарттарына сәйкес тиімділік және қаржылық есептілік аудитін жүргізу мәселелері бойынша білім және тәжірибені сындарлы алмасу жүзеге асырылды.

Есеп комитетінің делегациясы мемлекеттік аудиторлардың біліктілігін арттыру және оларды сертификаттау, құқық қорғау органдарымен және сыртқы аудит органдарымен өзара іс-қимыл жасау тәжірибесімен танысты.

Қазақстанның Есеп коми-

тетінің мүшесі Айгүл Мұхаметкәрім қаржылық есептілік аудитін және тиімділік аудитін жүргізу, сондай-ақ ISSAI халықаралық стандарттарын енгізу мәселелері бойынша Есеп комитетінің қызметкерлерін оқыту үшін Швецияның сарапшыларын тартудың Қазақстан мен Швеция жоғары мемлекеттік аудит органдарының өзара іс-қимылының басты бағыты болуы мүмкін екенін атап өтті. Айгүл Мұхаметкәрім түсіндіргендей, бұл Қазақстанда мемлекеттік аудиторларды сертификаттаудың тәуелсіз жүйесін енгізуге байланысты өте өзекті болып отыр.

Сондай-ақ, делегация Швеция Парламентіне (Риксдаг) сапармен барып қайтты, сапар барысында Парламентінің Қаржы және бюджет комитетінің басшылығымен кездесу өткізіліп, Ұлттық аудит офісінің Парламентпен өзара

іс-қимылының шведтік тәжірибесі, сондай-ақ қызмет және жүргізілген аудит нәтижелері туралы жылдық есепті дайындау және Парламентке ұсыну мәселелері талқыланды.

Тараптар сапар соңында Қазақстан мен Швеция жоғары мемлекеттік аудит органдарының арасындағы екі жақты өзара іс-қимылдың екіжақты негізде де, халықаралық ұйымдар қызметінің шеңберінде де одан әрі нығаюына сенім білдірді.

Ұлттық аудит офісі (ҰАО) – Швецияның жоғары мемлекеттік аудит органы, Швеция Парламентіне есеп береді, Парламент 7 жыл мерзімге тағайындайтын үш бас аудитор басқарады.

ҰАО қызметінің негізгі бағыттары – қаржылық есептілік, тиімділік және республикалық бюджеттің шоғырландырылған қаржылық есептілігі аудиттері.

Делегация Счетного комитета во главе с членом Счетного комитета Айгуль Мухаметкарим посетила с рабочим визитом высший орган государственного аудита Швеции (Национальный офис аудита)

В рамках визита состоялась встреча с генеральным аудитором Швеции Маргаретой Аберг. Обсуждены вопросы организации и планирования работы, проведения государственного аудита, разработки соответствующих рекомендаций по предотвращению нарушений и устранению выявленных недостатков.

Состоялся конструктивный обмен знаниями и опытом по вопросам проведения аудита эффективности и финансовой отчетности в соответствии с международными стандартами высших органов государственного аудита.

Делегация Счетного комитета ознакомилась с опытом повышения квалификации и сертификации государственных аудиторов, взаимодействия с правоохранительными органами и органами внешнего аудита.

Член Счетного комитета Казах-

стана Айгуль Мухаметкарим отметила, что важным направлением взаимодействия высших органов государственного аудита Казахстана и Швеции может стать привлечение шведских экспертов для обучения работников Счетного комитета по вопросам проведения аудита финансовой отчетности и аудита эффективности, а также внедрения международных стандартов ISSAI. Это, пояснила Айгуль Мухаметкарим, особенно актуально в связи с внедрением в Казахстане независимой системы сертификации государственных аудиторов.

Делегация также посетила с визитом Парламент Швеции (Риксдаг), в ходе которого проведена встреча с руководством Комитета по финансам и бюджету Парламента, обсужден шведский опыт взаимодействия Национального офиса аудита с Парламентом, а также вопросы подготовки и пре-

доставления в Парламент годовых отчетов о деятельности и результатах проведенных аудитов.

По завершении визита стороны выразили надежду на дальнейшее укрепление двустороннего взаимодействия между высшими органами государственного аудита Казахстана и Швеции, как на двусторонней основе, так и в рамках деятельности международных организаций.

Национальный офис аудита (НОА) – высший орган государственного аудита Швеции, подотчетен Парламенту Швеции, возглавляется тремя генеральными аудиторами, назначаемыми Парламентом сроком на семь лет.

Главные направления деятельности НОА – аудиты финансовой отчетности, эффективности и консолидированной финансовой отчетности государственного бюджета.

Есеп комитеті өткізілген экологиялық аудитті жүргізу мәселелері бойынша Тегеран қаласында (Иран Ислам Республикасы) өткізілген оқу бағдарламасына Ақтөбе және Қарағанды облыстары бойынша тексеру комиссиялары қызметкерлерінің қатысуын ұйымдастырды

Оқу бағдарламасын Экономикалық ынтымақтастық ұйымына (ЭКОСАИ) мүше елдердің жоғары мемлекеттік аудит органдарымен өзара іс-қимыл шеңберінде Иран Жоғары аудит сотының мамандары өткізді.

Оқу бағдарламасына Әзербайжанның, Ауғанстанның, Қазақстанның, Пәкістанның, Тәжікстанның, Түркияның, Өзбекстанның сыртқы мемлекеттік аудит органдарының аудиторлары қатысты.

Оқу барысында экологиялық

аудитті жүргізудің теориялық қағида-даттары мен практикалық аспектілері зерделенді. Аудиттің осы түрін жүргізудің қорытындылары бойынша ұсынымдар мен ұсыныстар әзірлеу мәселелеріне ерекше назар аударылды. Су ресурстары-аудитін жүргізудің, қалдықтарды өңдеудің, қоршаған ортаны қорғау бойынша көпжақты келісімдердің негізгі кезеңдері жан-жақты қаралды.

Бұдан басқа, қатысушылар өз елдеріндегі экологиялық аудит жүргізу тәжірибесімен бөлісті.

ЭКОСАИ – 1994 жылы құрылған, тәжірибе алмасу, семинарлар, конференциялар, оқу мен тренингтік бағдарламалар өткізу арқылы мемлекеттік аудиттің дамуына бағытталған, Оңтүстік және Орталық Азияның жоғары мемлекеттік аудит органдарының өңірлік форумы.

Иран Ислам Республикасының Жоғарғы сот аудиті – Иранның жоғары мемлекеттік аудит органы. ЭКОСАИ Басқармасының мүшесі болып табылады.

Счетным комитетом организовано участие работников ревизионных комиссий по Актюбинской и Карагандинской областям в учебной программе по вопросам проведения экологического аудита в г.Тегеране (Исламская Республика Иран)

Учебная программа проведена специалистами Высшего суда аудита Ирана в рамках взаимодействия высших органов государственного аудита стран-членов Организации экономического сотрудничества (ЭКОСАИ).

В учебной программе приняли участие аудиторы внешних органов государственного аудита Азербайджана, Афганистана, Казахстана, Пакистана, Таджикистана, Турции, Узбекистана.

В ходе обучения изучены тео-

ретические принципы и практические аспекты проведения экологического аудита. Особое внимание уделено вопросам разработки рекомендаций и предложений по итогам проведения данного вида аудита. Подробно рассмотрены основные этапы проведения аудита водных ресурсов, обработки отходов, многосторонних соглашений по охране окружающей среды.

Кроме того, участники поделились опытом проведения экологического аудита в своих странах.

ЭКОСАИ – региональный форум высших органов государственного аудита Южной и Центральной Азии, образованный в 1994 году, направленный на развитие государственного аудита через осуществление обмена опытом, проведение семинаров, конференций, учебных и тренинговых программ.

Высший суд аудита Исламской Республики Иран – высший орган государственного аудита Ирана. Является членом Правления ЭКОСАИ.

2016 жылғы 27 мамырда Астанада «Мемлекеттік аудит экономиканың тұрақсыздығы және жаһандық тәуекелдер жағдайында мемлекеттік қаржыны басқарудың тиімділігін қамтамасыз етудің маңызды факторы ретінде» тақырыбында Шанхай ынтымақтастық ұйымына (ШЫҰ) мүше мемлекеттердің жоғары қаржы бақылау органдары басшыларының үшінші кездесуі өтті

Іс-шараға Қытай Халық Республикасы, Қырғыз Республикасы, Қазақстан Республикасы, Ресей Федерациясы, Тәжікстан Республикасы, Өзбекстан Республикасы жоғары қаржы бақылау (мемлекеттік аудит) органдарының бірінші басшылары және өкілдері қатысты.

Қазақстан Республикасының Сыртқы істе министрі Ерлан Ыдырысов құттықтау сөз сөйледі.

Кездесуге қатысушылар экономиканың тұрақсыздығы мен жаһандық тәуекелдер жағдайында мемлекеттік аудитті жүргізудің тиімділігін арттыру проблемаларын талқылады. Мемлекеттік қаржылық бақылау (аудит) саласындағы өзекті мәселелер және ынтымақтастықтың перспективасы жөнінде пікірлермен сындарлы алмасу өтті.

Кездесуге қатысушылар алдында сөйлеген сөзінде Есеп комитетінің Төрағасы Қозыкөрпеш Жаңбыршин Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың тапсырмасы бойынша 2016 жылдан бастап мемлекеттік аудитке көшу жұмыстары жүргізіліп жатқанын, оның негізгі міндеті тек қаржылық бұзушылықтарды анықтау ғана емес, сонымен қатар олардың туын-

дау себептерін айқындау және алдын алу екенін атап өтті.

«Қалыптасқан экономикалық ахуал және ресурстардың шектеулігі жағдайларында мемлекеттік аудит органдары бюджет қаражатын пайдалану тиімділігін арттыруға барынша жәрдемдесулері тиіс. Осыған байланысты, біздің елдеріміздің мемлекеттік аудит және қаржылық бақылауының жоғары органдарының күш-жігерін біріктіру – ШЫҰ қызметінің маңызды бағыттарының бірі», – деді ол.

Қазақстанның Есеп комитеті Төрағасының айтуынша, жоғары қаржы бақылау (мемлекеттік аудит) органдарының ШЫҰ шеңберіндегі өзара іс-қимылы аудиторлық іс-шаралар жүргізу, практикалық тәжірибемен және біліммен еркін және ашық алмасу, жаңа сын-тегеуріндерге ден қоюдың барынша өнімді әдістерін әзірлеу және мемлекеттік аудиттің нәтижелілігін арттыру жолымен әлеуетті өрістетуге және кәсібиліктің өсуіне жәрдемдесетін болады.

ҚХР Бас аудитору Лю Цзяи алдыңғы кезеңде ШЫҰ-ғамүше

мемлекеттердің жоғары қаржы бақылау органдарының өзара іс-қимылы туралы есепті баяндама жасады.

Сондай-ақ Қырғызстан Есеп палатасының Төрағасы Улукбек Марипов, Ресей Есеп палатасының аудитору Александр Жданыков, Тәжікстан Есеп палатасының Төрағасы Дилмурод Ашурбек және Өзбекстан Есеп палатасы Төрағасының орынбасары Кахрамон Акмалов баяндама жасады.

Кездесудің қорытындысы бойынша ШЫҰ-ғамүше мемлекеттердің ЖКБО ынтымақтастығы шеңберінде 2016-2017 жылдарға арналған іс-шаралар жоспары, Бірлескен мәлімдеме және хаттама қабылданды.

Атап айтқанда, Бірлескен мәлімдеменің мәтінінде кездесудің қатысушылары мемлекеттік аудиттің ең өзекті мәселелері бойынша семинарлар, конференциялар және басқа іс-шаралар өткізу жолымен өзара іс-қимылды одан әрі нығайту жәнетереңдетуге көмек көрсетуге ниет білдіргені келтірілген. ШЫҰ-ғамүше мемлекеттердің жоғары қаржы бақылау (аудит)

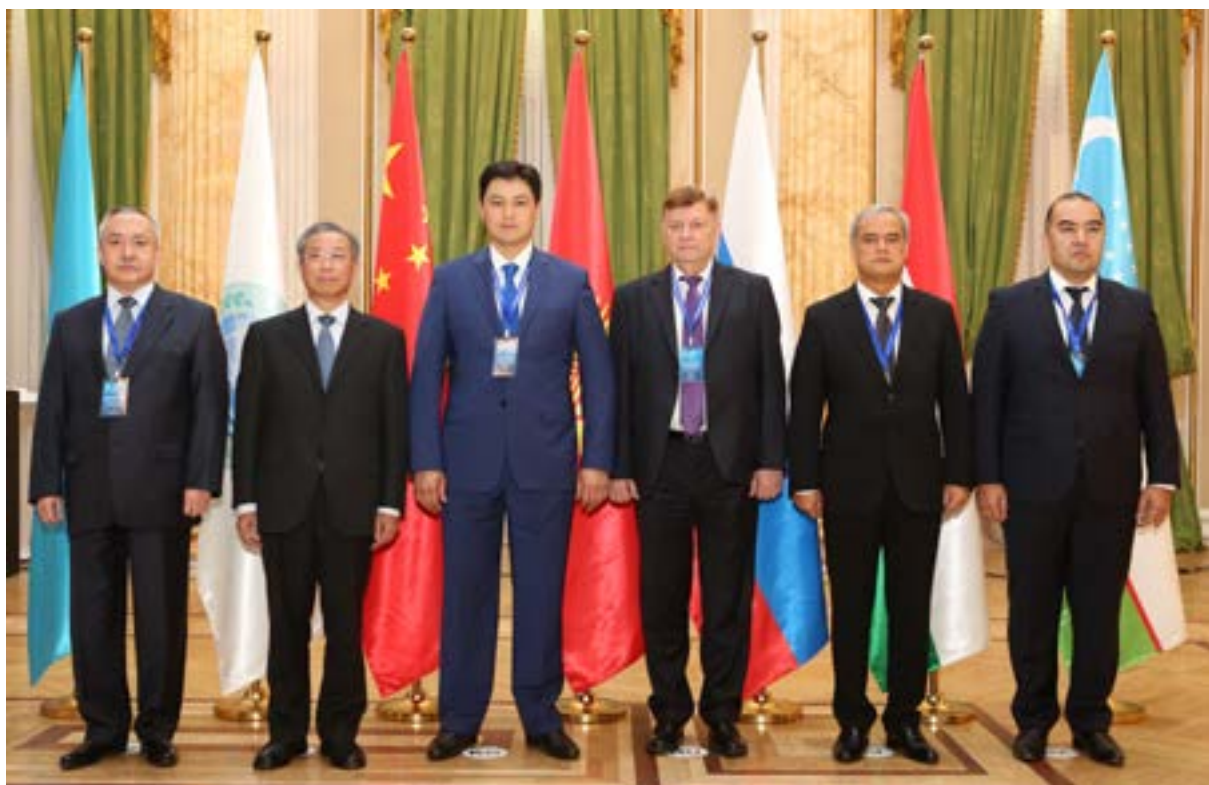
органдары басшыларының келесі кездесуі 2018 жылы Қырғыз Республикасында өтетіні туралы шешім қабылданды.

Анықтамалық:

ШЫҰ-ға мүше мемлекеттердің жоғары қаржы бақылау органдары (ЖКБО) басшыларының бірінші кездесуі 2010 жылғы 26 шілдеде Мәскеуде, екінші кездесуі 2012 жылғы 23-24 сәуірде Шанхайда (ҚХР) өтті.

ШЫҰ – Қазақстан, Қытай, Қырғызстан, Ресей, Тәжікстан және Өзбекстан көшбасшылары 2001 жылы құрған, тұрақты жұмыс істейтін үкіметаралық халықаралық ұйым.

ШЫҰ-ға мүше мемлекеттер арасындағы өзара сенімділікті, достық пен тату көршілікті нығайту, өңірдегі бейбітшілікті, қауіпсіздік пен тұрақтылықты сақтау, жаңа сын-тегеуріндер мен қауіп-қатерлерге бірлескен іс-қимыл жасау, түрлі салалардағы тиімді және өзара пайдалы ынтымақтастықты ынталандыру, ШЫҰ-ға мүше мемлекеттердің экономикалық өсуіне, әлеуметтік және мәдени дамуына жәрдемдесу мақсатында құрылды.

27 мая 2016 года в Астане состоялась третья встреча руководителей высших органов финансового контроля государств-членов Шанхайской организации сотрудничества (ШОС) на тему «Государственный аудит как важнейший фактор обеспечения эффективности управления государственными финансами в условиях нестабильности экономики и глобальных рисков»

В мероприятии приняли участие первые руководители и представители высших органов финансового контроля (государственного аудита) Китайской Народной Республики, Кыргызской Республики, Республики Казахстан, Российской Федерации, Республики Таджикистан, Республики Узбекистан.

С приветственным словом выступил Министр иностранных дел Республики Казахстан Ерлан Идрисов.

Участники встречи обсудили проблемы повышения эффективности проведения государственного аудита в условиях нестабильности экономики и глобальных рисков. Состоялся конструктивный обмен мнениями по наиболее актуальным вопросам в сфере государственного финансового контроля (аудита) и перспективам сотрудничества.

Выступая перед участниками встречи, Председатель Счетного комитета Козы-Корпеш Джанбурчин отметил, что по поручению Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева с 2016 года проводится работа по переходу на государственный аудит, основная задача которого – не просто выявление финансовых нарушений, но и определение причин их возникновения и предупреждение.

«В условиях сложившейся экономической ситуации и ограниченности ресурсов органы государственного аудита должны максимально способствовать повышению эффективности использо-

вания бюджетных средств. В этой связи, объединение усилий высших органов государственного аудита и финансового контроля наших стран – одно из важнейших направлений деятельности ШОС», – сказал он.

По словам Председателя Счетного комитета Казахстана, взаимодействие высших органов финансового контроля (государственного аудита) в рамках ШОС способствует наращиванию потенциала и росту профессионализма путем проведения аудиторских мероприятий, свободного и открытого обмена практическим опытом и знаниями, выработки наиболее продуктивных методов реагирования на новые вызовы и повышения результативности государственного аудита.

С отчетным докладом о взаимодействии высших органов финансового контроля государств-членов ШОС за предыдущий период выступил Генеральный аудитор КНР Лю Цзяи.

Также с докладами выступили Председатель Счетной палаты Кыргызстана Улукбек Марипов, аудитор Счетной палаты России Александр Жданьков, Председатель Счетной палаты Таджикистана Дилмурод Ашурбек и заместитель Председателя Счетной палаты Узбекистана Кахрамон Акмалов.

По итогам встречи приняты План мероприятий в рамках сотрудничества ВОФК государств-членов ШОС на 2016-2017 годы, Совместное заявление и протокол.

В частности, в тексте Совмест-

ного заявления говорится, что участники встречи намерены способствовать дальнейшему укреплению и углублению взаимодействия путем проведения семинаров, конференций и иных мероприятий по наиболее актуальным вопросам государственного аудита.

Принято решение, что следующая встреча руководителей высших органов финансового контроля (аудита) государств-членов ШОС состоится в Кыргызской Республике в 2018 году.

Справочно:

Первая встреча руководителей высших органов финансового контроля (ВОФК) государств-участников ШОС состоялась 26 июля 2010 года в Москве, вторая встреча – в г. Шанхае (Китай) 23-24 апреля 2012 года.

ШОС – постоянно действующая межправительственная международная организация, основанная в 2001 году лидерами Казахстана, Киргизии, Китая, России, Таджикистана и Узбекистана.

ШОС создана с целью укрепления между государствами-членами взаимного доверия, дружбы и добрососедства, поддержания мира, безопасности и стабильности в регионе, совместного противодействия новым вызовам и угрозам, поощрения эффективного и взаимовыгодного сотрудничества в различных областях, содействия экономическому росту, социальному и культурному развитию государств-членов ШОС.

01.06.2016

Түркия Республикасының жоғары мемлекеттік аудит органының (Есеп сотының) делегациясы Есеп комитетіне жұмыс сапарымен келді

Түркия Республикасы Есеп сотының өкілдері Есеп комитетінің Төрағасы Қозыкөрпеш Жаңбыршинмен кездесті.

Кездесу барысында тараптар Қазақстан мен Түркияның жоғары мемлекеттік аудит органдарының арасында қалыптасқан өзара іс-қимылдың сындарлы және достық сипатын атап өтті.

Ынтымақтастық туралы келісім

шеңберінде Есеп комитетінің қызметкерлері Есеп соты ұйымдастыратын семинарларға және оқу бағдарламаларына қатысатынын атап кетті Қозыкөрпеш Жаңбыршин. Бұдан басқа, Түркияның жоғары мемлекеттік аудит органының мамандары Қазақстанда тренингтер мен семинарларды өткізу үшін бірнеше рет тартылған болатын.

Қозыкөрпеш Жаңбыршин осындай практикалық өзара іс-қимылдың өзектілігін баса айтып өтті. «Қазіргі уақытта Мемлекет басшысы Н.Ә. Назарбаевтың тапсырмасы бойынша Қазақстанда мемлекеттік аудит жүйесі енгізілуде. Осыған байланысты, түрік әріптестеріміздің тәжірибесін Қазақстанның мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдары қыз-

меткерлерінің кәсіби деңгейін арттыру үшін пайдалану ерекше маңызды», - деп айтты ол.

Кездесу соңында тараптар бюджет қаражатын алушылардың қаржы тәртібін және бюджет қаражатын пайдаланудың ашықтығын арттыру мақсатында өзара мүддені білдіретін мәселелер бойынша одан әрі жемісті ынтымақтастыққа сенім білдірді.

Сондай-ақ Есеп сотының өкіл-

дері Есеп комитетінің мүшелерімен кездесті. Аудиттің түрлі типтерін жоспарлау және жүргізу, тиісті ұсынымдарды дайындау мәселелері бойынша тәжірибемен және пікірлермен алмасты.

Есеп сотының өкілдері Есеп комитетінің Парламентпен өзара іс-қимыл жасау ерекшеліктерімен танысты, Үкіметінің есебіне қорытынды болып табылатын республикалық бюджеттің атқарылуы туралы жылдық есепті дайындау және

Парламентке ұсыну мәселелерін талқылады.

Бұдан басқа, Қазақстанда болу кезінде Түркия жоғары мемлекеттік аудит органының өкілдері Астана қаласы мен Ақмола облысы бойынша тексеру комиссияларына барды.

Түркия Республикасының Есеп соты – жоғары мемлекеттік аудит органы, 1862 жылы құрылған. Қызметінің негізгі бағыттары – сәйкестік аудиті, тиімділік және қаржылық аудиті.

Счетный комитет посетила с рабочим визитом делегация высшего органа государственного аудита Турецкой Республики (Суд счетов)

Представители Суда счетов Турецкой Республики встретились с Председателем Счетного комитета Козы-Корпешем Джанбурчиным.

В ходе встречи стороны отметили конструктивный и дружественный характер взаимодействия, сложившегося между высшими органами государственного аудита Казахстана и Турции.

Козы-Корпеш Джанбурчин отметил, что в рамках Соглашения о сотрудничестве работники Счетного комитета принимают участие в семинарах и обучающих программах, организуемых Судом счетов. Кроме того, специалисты высшего органа государственного аудита Турции неоднократно привлекались для проведения тренингов и семинаров в Казахстане.

Козы-Корпеш Джанбурчин подчеркнул актуальность такого практического взаимодействия. «В

настоящее время по поручению Главы государства Н.А. Назарбаева в Казахстане внедряется система государственного аудита. В этой связи, использование опыта турецких коллег для повышения профессионального уровня работников органов государственного аудита и финансового контроля Казахстана приобретает особую значимость», – сказал он.

В завершение встречи стороны выразили надежду на дальнейшее плодотворное сотрудничество по вопросам, представляющим взаимный интерес, в целях повышения финансовой дисциплины бюджетополучателей и прозрачности использования бюджетных средств.

Также представители Суда счетов встретились с членами Счетного комитета. Состоялся обмен опытом и мнениями по вопросам планирования и проведения раз-

личных типов аудита, подготовки соответствующих рекомендаций.

Представители Суда счетов ознакомились с особенностями взаимодействия Счетного комитета с Парламентом, обсудили вопросы подготовки и предоставления в Парламент годового отчета об исполнении республиканского бюджета-заключения на Отчет Правительства.

Кроме того, во время пребывания в Казахстане делегация высшего органа государственного аудита Турции посетил ревизионные комиссии по г. Астане и Акмолинской области.

Суд счетов Турецкой Республики – высший орган государственного аудита, образован в 1862 году. Основные направления деятельности – аудит соответствия, эффективности и финансовый аудит.

09.06.2016

Есеп комитетінің мүшесі Александр Горяинов Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің Жоғары қаржы бақылау органдары (ЖҚБО) басшылары кеңесінің XVI сессиясының жұмысына қатысты, Минск қаласы (Беларусь Республикасы)

Іс-шараға Әзербайжан Республикасының, Армения Республикасының, Беларусь Республикасының, Қазақстан Республикасының, Қырғыз Республикасының, Молдова Республикасының, Ресей Федерациясының, Тәжікстан Республикасының жоғары қаржы бақылау (мемлекеттік аудит) органдарының бірінші басшылары мен өкілдері қатысты.

Қатысушылар жоғары қаржы бақылау (мемлекеттік аудит) ор-

гандарының экономикалық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі рөлін талқылады. Қаржылық тұрақтылық пен экономикалық қауіпсіздік катерінен нақты қорғау тетігі ретінде қаржылық бақылауды (мемлекеттік аудитті) жүргізу тиімділігін арттыру мәселелері бойынша пікірлермен және озық тәжірибелермен сындарлы алмасу жүзеге асырылды.

Сессия шеңберінде ТМД-ға қатысушы мемлекеттердің ЖҚБО

басшылары кеңесінің Түйінді ұлттық көрсеткіштер жөніндегі сараптамалық топ жұмысының нәтижелері де қаралды. Есеп комитетінің мүшесі Александр Горяинов ТМД-ға қатысушы мемлекеттердің ЖҚБО мемлекеттік қаржылық бақылау (аудит) стандарттарын әзірлеу жөніндегі жұмыс тобының қызметі туралы баяндады.

Сессияның қорытындысы бойынша Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттердің

жоғары қаржы бақылау органдарының экономикалық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі рөлі туралы Шешім мен Қарар қабылданды.

Атап айтқанда, Қарар мәтінінде отырыстың қатысушылары

бірлескен аудиторлық іс-шараларды жүргізу мен тәжірибе алмасу арқылы өзара іс-қимылды жандандыруға ықпал етуге келіскені, бақылау (аудиторлық) және сараптамалық-талдау қызметі практика-

сын жетілдіруге уәделескені туралы айтылған.

Бұдан басқа, Кеңестің XVI және XVII сессиялар арасындағы кезеңге арналған жұмыс жоспары бекітілді.

Есеп комитетінің баспасөз қызметі

Член Счетного комитета Александр Горяинов принял участие в работе XVI сессии Совета руководителей высших органов финансового контроля (ВОФК) государств-участников Содружества Независимых Государств, г.Минск (Республика Беларусь)

В мероприятии приняли участие первые руководители и представители высших органов финансового контроля (государственного аудита) Азербайджанской Республики, Республики Армения, Республики Беларусь, Республики Казахстан, Кыргызской Республики, Республики Молдова, Российской Федерации, Республики Таджикистан.

Участники обсудили роль высших органов финансового контроля (государственного аудита) в обеспечении экономической безопасности. Состоялся конструктивный обмен мнениями и передовым опытом по вопросам повышения

эффективности проведения финансового контроля (государственного аудита) как реального механизма защиты от существующих угроз финансовой стабильности и экономической безопасности.

В рамках сессии также рассмотрены результаты работы Экспертной группы по ключевым национальным показателям Совета руководителей ВОФК государств-участников СНГ. Член Счетного комитета Александр Горяинов доложил о деятельности Рабочей группы по разработке стандартов государственного финансового контроля (аудита) ВОФК государств-участников СНГ.

По итогам сессии приняты Решение и Резолюция о роли высших органов финансового контроля государств-участников Содружества Независимых Государств в обеспечении экономической безопасности.

В частности, в тексте Резолюции говорится о том, что участники заседания договорились способствовать активизации взаимодействия путем проведения совместных аудиторских мероприятий и обмена опытом, условились совершенствовать практику контрольной (аудиторской) и экспертно-аналитической деятельности.

Пресс-служба Счетного комитета

08.06.2016

Константин Плотников және Халида Қамбарова Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің мүшелері болып тағайындалды

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің қауылысымен Палатаның Спикері Б. Измұхамбетовтің ұсынысы бойынша Констан-

тин Плотников және Халида Қамбарова Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің мүшелері болып

тағайындалды.

Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісі аппаратының баспасөз қызметі

Константин Плотников и Халида Камбарова назначены на должности членов Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета

Постановлением Мажилиса Парламента Республики Казахстан по представлению Спикера Палаты

Б. Измұхамбетова Константин Плотников и Халида Камбарова назначены на должности членов Счетного

комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета.

Пресс-служба аппарата Мажилиса Парламента РК

23.06.2016

Қазақстан Республикасы Парламенті Сенаты Нұрлан Нұржановті Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің мүшесі қызметіне тағайындады

Сенат Парламентінің баспасөз қызметі

Сенат Парламента РК назначил Нурлана Нуржанова на должность члена Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета

Пресс-служба Сената Парламента РК

**ТРЕТЬЯ ВСТРЕЧА РУКОВОДИТЕЛЕЙ ВОФК
ГОСУДАРСТВ-ЧЛЕНОВ ШАНХАЙСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ СОТРУДНИЧЕСТВА**
(г. Астана, 27 мая 2016 года)

Тема встречи: «Государственный аудит как важнейший фактор обеспечения эффективности управления государственными финансами в условиях нестабильности экономики и глобальных рисков».

**ШАНХАЙ ҒЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ҰЙЫМЫНА (ШҰҰ) МҰШЕ МЕМЛЕКЕТТЕРДІҢ
ЖОҒАРЫ ҚАРЖЫ БАҚЫЛАУ ОРГАНДАРЫ БАСШЫЛАРЫНЫҢ ҮШІНШІ
КЕЗДЕСУІ**
(Астана қ., 2016 жыл 27 мамыр)

Кездесу тақырыбы: «Мемлекеттік аудит экономиканың тұрақсыздығы және жаһандық тәуекелдер жағдайында мемлекеттік қаржыны басқарудың тиімділігін қамтамасыз етудің маңызды факторы ретінде»

Экономиканың әлемдік тұрақсыздығы және жаһандық тәуекелдер жағдайында Қазақстан Республикасындағы мемлекеттік аудитті реформалау саласындағы қабылданып жатқан қадамдар

Казіргі әлем қатты өзгеріс кезеңін, экономикалық және саяси рөлдерді, қарым-қатынастағы өзгерістерді бастан кешуде.

Қазақстан Республикасының Президенті Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев Ядролық қауіпсіздік жөніндегі төртінші саммит қарсаңында, барлық адамзат жаһандық ынтымақтастықтың жаңа дәуіріне үміт артатыны туралы айтылған «Әлем. ХХІ ғасыр» атты Манифестпен үндеу тастады.

Манифесте «Мемлекеттер арасындағы барлық талас-тартыстарды реттеу үшін бейбітшілік пен қауіпсіздікке тең жауапкершілік, өзара құрмет және ішкі іске араласпау қағидаттарына бейімделген бейбіт үнқатысулар мен сындарлы келіссөздер негіз болуы керек» - делінген.

Бұл тұрғыдан дамуға деген ұмтылу, тең құқылы және өзара тиімді ынтымақтастық, жалпыға бірдей бейбітшілік пен гүлдену қоғамдастығын қалыптастыру үлкен маңызға ие болып отыр.

Сонымен қатар, әлемде жаһандық қауіп-қатерлер, сондай-ақ белгісіздік және болжап білмейтін факторлар өсуде. Жаһандық дағдарыстан кейін

әлемдік экономиканы сауықтыру құбылмалы қарқынмен өтіп жатыр, әрі тұрақсыздықпен ерекшеленуде, соның ішінде шикізат ресурстарына әлемдік бағалардың үлкен ауытқуына байланысты жаңа құлдыраулар қауіптілігі сақталуда.

Жаһандық қауіп күнделікті өмірде көрініс табуда және жаңа әрі күтпеген жолдармен жүріп келеді, сондай-ақ, олардың салдары адамдар, институттар және экономика үшін сөзсіз болудуа. Соңғы үш жылдағы ең әсерлі тәуекелдер - климаттың өзгеруі, геосаяси проблемалар мен

блемалардың кейбірін шешудің мүмкіндіктері бар. Дегенмен, шешім қабылдайтын барлық дерлік елдер қазір жоғары құбылмалылық, белгісіздік, өзара тәуелділік және өзгерістер қарқынымен тап келеді.

ШЫҰ дамытудың 2025 жылға дейінгі Стратегиясында анықталған, ШЫҰ мақсаттарының бірі мүше мемлекеттердің күш-жігерін мынадай міндеттерді шешуге шоғырландыру болып табылады: ШЫҰ өңірлерінің кеңістігінде бейбітшілік құру, тұрақты даму, экономикалық өсу мен прогрес, өзара

“ ШЫҰ дамытудың 2025 жылға дейінгі Стратегиясында анықталған, ШЫҰ мақсаттарының бірі мүше мемлекеттердің күш-жігерін мынадай міндеттерді шешуге шоғырландыру болып табылады: ШЫҰ өңірлерінің кеңістігінде бейбітшілік құру, тұрақты даму, экономикалық өсу мен прогрес, өзара сенім, тату көршілік, достық және өсіп-өркендеушілікті құру. ”

халықаралық қауіпсіздік, көші-қон және жоғары құрылымдық жұмыссыздық, терең әлеуметтік тұрақсыздық.

Барлық қатысушы тараптар үшін ең маңызды әлемдік про-

сенім, тату көршілік, достық және өсіп-өркендеушілікті құру.

Қалыптасқан экономикалық жағдайында жағдайлар мен ресурстардың шектеулігі мемлекеттік бюджеттің қаражатын

пайдалану тиімділігін арттыру бірінші деңгейлі міндетке айналады.

Мұнда экономиканың түрлі салаларында тұрақты даму, экономикалық тәуекелдерді төмендету және проблемалық мәселелерді шешуде мемлекеттік саясат пен шараларды өткізу бойынша ескертпелі сипаттағы өткізілетін бақылау іс-шаралары (аудит) арқасында, қоғам игілігіне бюджеттік ресурстарды тиімді пайдалануға ықпал ететін, мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарына ерекше роль беріледі.

Осыған орай, бұл мәселе бойынша еліміздің мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау (ҚБЖО) жоғары органдарының күш-жігерін біріктіруі – ШЫҰ қызметінің маңызды бағыттарының бірі деп есептейміз.

ШЫҰ-ның шеңберінде ЖҚБ-О-ларының өзара іс-қимылы әлеуетін арттыруға және аудиторлық іс-шаралар жүргізу, еркін және ашық тәжірибемен алмасу және білім, жаңа сын-қатерлерге әрекет етудің неғұрлым өнімді әдістерін әзірлеу мен мемлекеттік аудиттің нәтижелілігін арттыру арқылы ұлттық ЖҚБ-О кәсібилігінің өсуіне ықпал етеді.

Біздің елімізде мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау жүйесін жетілдіру ынтымақтастықтың негізгі мақсаты болуы тиіс.

Осыған байланысты Қазақстан Республикасында өткізілетін мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау реформасына тоқтала кетуге рұқсат етіңіздер.

Экономиканың нақты секторын дамыту деңгейін арттыру мемлекеттік басқаруды жаңартумен қоса жүреді. Осыған байланысты, аудит және мемлекеттік

аппарат жұмысын бағалаудың жаңа жүйесін енгізу қарастырылған «100 нақты қадам» Ұлт жоспары қабылданды. Қазақстанда мемлекеттік аудиттің тиімді жүйесін құру жақын арадағы келешекке арналған маңызды мақсаттарының бірі болып табылады.

2013 жылы оның шеңберінде халықаралық аудит стандарттарына сәйкес **мемлекеттік аудитке көшу**, сыртқы және ішкі мемлекеттік аудит органдарының **оңтайлы құрылымын қалыптастыру**, **мемлекеттік аудиторларды сертификаттаудың бірыңғай жүйесін қалыптастыру**, **интеграцияланған ақпараттық база құру** көзделген. Қазақстан Республикасында Мемлекеттік аудитті енгізу тұжырымдамасы қабылданды.

2015 жылы 12 қарашада Мемлекет Басшысы «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» (бұдан әрі – Заң) ҚР Заңына қол қойды. Жаңа заң мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдар жүйесін белгілейді, олардың өкілеттіктерін, ИНТОСАИ халықаралық стандарттарына сәйкес мемлекеттік аудиттің принциптерін бекітеді.

Мемлекеттік аудит органдарының негізгі міндеті - қаржылық бұзушылықтарды анықтау және кінәлі лауазымды тұлғаларды анықтау ғана емес, туындау себептерін анықтау және оларды жою болып табылады.

Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарының қызметін қайталау барынша жойылады.

Мемлекеттік аудит жоғары органы ретінде Есеп комитетінің жаңа функциялары мен өкілеттіктері бекітілген. Олардың ішінде неғұрлым маңыздылары:

- қаржылық есептіліктің шоғырландырылған аудиті;

- ұлттық холдингтердің даму стратегияларын іске асыру тиімділік аудиті;

- дамуды қамтамасыз ету, мемлекеттік бақылау және қадағалау органдарымен, өзге де мемлекеттік органдармен, мемлекеттік аудит объектілерімен ақпарат алмасу, сондай-ақ, электрондық мемлекеттік аудит жүргізу мақсатында бірыңғай деректер базасын құру;

- ішкі мемлекеттік аудит және ішкі аудит қызметтері жөніндегі уәкілетті органның тәуекелдерді басқару жүйесін үйлестіру,

- мемлекеттік аудит және аудит нәтижелерін бақылау органдары қызметін бағалау.

Есеп комитеті шешуі тиіс аса жауапты міндеттердің бірі - бюджет жобасын алдын-ала бағалау. Мұндай бағалау бюджет жобасын талқылау кезеңінде барынша оңтайландырып және оның тиімділігі арттыруға мүмкіндік береді. Алдын-ала бағалауға 2017 жылдан бастап бастау белгіленіп отыр. Бірақ, осы жылдан бастап Есеп комитетінің өкілдері Республикалық бюджеттік комиссиясының жұмысына бақылаушылар ретінде қатыса алады.

Мемлекеттік аудиторлардың дайындық және кәсіби деңгейін арттыру мақсатында оқыту, қайта даярлау және олардың біліктілігін арттырудың бірыңғай жүйесі жасалады. Аудиторларды сертификаттау жөніндегі Ұлттық комиссия құрылды.

«Мемлекеттік аудитор» атағы мемлекеттік қызметшінің жоғары біліктілік деңгейінің куәлігі болуы тиіс және тұрақты өзін-өзі жетілдіру мен кәсіби дамытуға ынталандыру тиіс.

Заңға сәйкес мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау

органдарының **үйлестіруші рөлі** мемлекеттік аудит және қаржылық бақылаудың жоғарғы органы ретінде Есеп комитетімен қадағаланады. Есеп комитетінің бұл рөлі үш аспектіде көрініс табады:

1. Өзінің құрамында сыртқы мемлекеттік аудит органдары және ішкі аудит органдарымен қатар біріктіріліп, құрылған Үйлестіру кеңесінің жұмыс органы ретінде. Сондай-ақ, **Үйлестіру Кеңесінің шешімдері** мемлекеттік аудит және қаржылық бақылаудың барлық органдары үшін **міндетті** болып табылады.

Және мемлекеттік аудит органдарының әдіснамалық қамтамасыз ету қызметі - сыртқы және ішкі мемлекеттік аудиттің негізгі әдіснамалық актілерін әзірлеу.

2. Мемлекеттік аудиторларды сертификаттау Ұлттық комиссияның Жұмыс органы ретінде болуы.

Мемлекеттік аудит нәтижелерін тану институты жұмыс жасайды. Бұл тексеруді барынша қайталануын болдырмау үшін жасалады. Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдары мемлекеттік аудит және қаржылық бақылаудың басқа да органдарымен жүргізілген мемлекеттік аудит материалдарын негізге ала отырып, мемлекеттік аудит көлемін қысқартатын болады. Бұл ретте, ішкі аудит қызметтері жүргізген мемлекеттік аудит нәтижелері есепке алынбайды. Осылайша, аудит объектілерінде әкімшілік жүктеме төмендетіледі.

Заңның жаңалығы **арнайы мақсаттағы квазимемлекеттік сектор субъектілеріне аудит жүргізу** болып табылады. Себебі, мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарының ресурстары олардың аф-

филирленген кәсіпорындарын қоса алғанда, квазимемлекеттік сектордың барлық субъектілерін жаппай қамту үшін жеткіліксіз. Сондықтан, мемлекеттік тиімділік және сәйкестік аудит функциялары ішінара жеке мемлекеттің бақылауымен аудиторлық компанияларға аутсорсингке беріледі

Аудиторлық іс-шараларды жоспарлау туралы бірнеше сөз.

Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдары тәуекелдерді басқару жүйесінің негізінде **тиісті жылға мемлекеттік аудитке арналған объектілердің тізбесін қалыптастыруға** міндетті

Мемлекеттік аудит объектілері тізбесі оларды мемлекеттік аудитпен барынша қамту мақсатында, мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау объектілерін белгілі бір тәуекел топқа жатқызуға мүмкіндік беретін мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау объектілерінің қызметін сандық және сапалық көрсеткіштерін бағалау негізінде қалыптасады.

Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау нәтижелерін өзара танудың халықаралық стандарттар мен жүйесі **аудитін жүргізудің сапасын бақылау жүйесін** жасауды талап етеді.

Есеп комитеті барлық мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарымен жүргізілетін мемлекеттік аудит сапасын тексеретін болады.

Сондай-ақ, заңда мемлекеттік аудиторлардың өткізілген аудиттің, ескіру мерзіміне жатпайтын, нәтижелері үшін дербес жауапкершілігі енгізіледі. Яғни, тіпті мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау органдарынан жұмыстан шыққаннан кейін де мемлекеттік аудитор

жүргізген мемлекеттік аудит қорытындыларына жауапты болады.

Тұтастай алғанда, Қазақстан Республикасында мемлекеттік қаржы бақылау жүйесін реформалау мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау кешенді жүйесін енгізуге, сондай-ақ, **бес институционалдық реформа шеңберінде мемлекет басшысы берген** тапсырмаларды орындауға бағытталған. Бұл кейінгі жаппай бақылау артықтығынан құтылуға және Есеп комитетінің қызметінде алдын алу шаралары, сараптамалық-талдамалық қызметті күшейту және толыққанды тәуекелдерді басқару жүйесін қолдануға негізделген мемлекеттік аудитке көшуге ерекше көңіл бөлуге мүмкіндік береді.

Отандық мемлекеттік қаржылық бақылаудың жүйесіндегі уақыт ағымымен қабылданған, түрлендірмелі үдерістер ырғақты, экономика саласында ұлттық мүдделерге барабар болуға мүмкіндік береді.

Біз мемлекеттік қаржылық бақылау жүйесінің мемлекеттік аудитке көшуін тиімді мемлекеттік басқаруды қамтамасыз етудің, халықтың әл-ауқаты өсуі мен мемлекеттің гүлденуі бойынша маңызды миссиясын іске асырудың аса маңызды шарты ретінде қарастырамыз.

Қазақстанның мемлекеттік қаржылық бақылау ұлттық жүйесін жетілдіру тәжірбиесі қатысушылар үшін пайдалы және қызығушылық тудырады деп сенемін. Өз кезегінде, Есеп комитеті мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау тиімділігін арттыру саласындағы сындарлы сұхбат мен жемісті ынтымақтастық үшін әрдайым ашық.

Предпринимаемые шаги в области реформирования государственного аудита в Республики Казахстан в условиях мировой нестабильности экономики и глобальных рисков

Современный мир переживает этап глубокой трансформации, изменений экономических и политических ролей, взаимоотношений.

Президент Республики Казахстан Нурсултан Абишевич Назарбаев накануне четвертого саммита по ядерной безопасности выступил с Манифестом «Мир. XXI век», в котором отметил, что все человечество возлагает надежду на новую эру глобального сотрудничества.

«Основой для урегулирования всех споров между государствами должны стать мирный диалог и конструктивные переговоры на основе принципов равной ответственности за мир и безопасность, взаимоуважения, и невмешательства во внутренние дела», – говорится в Манифесте.

В этом контексте все большее значение приобретает стремление к развитию, равноправному и взаимовыгодному сотрудничеству, формированию сообщества всеобщего мира и процветания.

Вместе с тем в мире нарастают глобальные вызовы и угрозы, а также факторы неопределенности и непредсказуемости. Оздоровление мировой экономики после глобального кризиса протекает неровными темпами,

отличается неустойчивостью, сохраняется опасность новых спадов, в том числе связанных с большими колебаниями мировых цен на сырьевые ресурсы.

Глобальные риски материализуются и идут по новым и неожиданным путям, а их последствия становятся все более неизбежными для людей, институтов и экономик. Наиболее впечатляющие риски за последние три года – изменение климата, геополитические проблемы и международная безопасность, миграция и высокая структурная безработица, глубокая социальная нестабильность.

Для всех участвующих сторон существуют возможности для решения некоторых, наиболее насущных мировых проблем. Тем не менее, почти все страны, принимающие решения, сейчас сталкиваются с повышенной волатильностью, неопределенностью, взаимозависимостью и темпами изменений.

Одной из целей ШОС, определенной в Стратегии развития ШОС до 2025 года, является концентрирование усилий государств-членов на решении следующих задач: создание на пространстве ШОС региона мира, стабильного развития, экономического роста и прогресса, вза-

имного доверия, добрососедства, дружбы и процветания.

В условиях сложившейся экономической ситуации и ограниченности ресурсов повышение эффективности использования средств государственного бюджета становится первостепенной задачей.

Особая роль в этом отводится органам государственного аудита и финансового контроля, способствующим рациональному использованию бюджетных ресурсов на благо общества, благодаря превентивному характеру проводимых контрольных мероприятий (аудитов) по реализации государственных политик и мер в области устойчивого развития, снижения экономических рисков и решения проблемных вопросов в различных сферах экономики.

В этой связи полагаем, что объединение усилий высших органов государственного аудита и финансового контроля (ВОФК) наших стран по данным вопросам – одно из важнейших направлений деятельности ШОС.

Взаимодействие ВОФК в рамках ШОС способствует наращиванию потенциала и росту профессионализма национальных ВОФК путем проведения аудиторских мероприятий, свободного и открытого обмена

практическим опытом и знаниями, выработки наиболее продуктивных методов реагирования на новые вызовы и повышения результативности государственного аудита.

Совершенствование системы государственного аудита и финансового контроля в наших странах должно стать основной целью сотрудничества.

В этой связи позвольте остановиться на реформе государственного аудита и финансового контроля, проводимой в Республике Казахстан.

Повышение уровня развития реального сектора экономики сопровождается модернизацией государственного управления. В

единой системы сертификации государственных аудиторов, формирование интегрированной информационной базы.

12 ноября 2015 года Главой государства подписан Закон РК «О государственном аудите и финансовом контроле». (далее – Закон) Новый закон определяет систему органов государственного аудита и финансового контроля, устанавливает их полномочия, принципы государственного аудита в соответствии с международными стандартами ИНТОСАИ.

Основной задачей органов государственного аудита становится не просто выявление финансовых нарушений и виновных должностных лиц, но и опреде-

дарственными органами, объектами государственного аудита, а также проведения электронного государственного аудита;

- координация системы управления рисками уполномоченного органа по внутреннему государственному аудиту и служб внутреннего аудита;

- оценка деятельности органов государственного аудита и контроль результатов аудита.

Пожалуй, одна из наиболее ответственных задач, которую предстоит решать Счетному комитету, – предварительная оценка проекта бюджета. Такая оценка позволит на этапе обсуждения проекта бюджета максимально оптимизировать и повысить его эффективность. Предварительную оценку намечено начать с 2017 года. Но уже с этого года представители Счетного комитета в качестве наблюдателей будут участвовать в работе Республиканской бюджетной комиссии.

С целью повышения уровня подготовленности и профессионализма государственных аудиторов, создается единая система обучения, переподготовки и повышения их квалификации. Создана Национальная комиссия по сертификации аудиторов.

Звание «Государственный аудитор» должно стать свидетельством высокого квалификационного уровня государственного служащего и мотивировать его на постоянное самосовершенствование и профессиональное развитие.

В соответствии с Законом **координирующая роль** органов государственного аудита и финансового контроля закреплена за Счетным комитетом, как высшим органом государственного аудита и финансового контроля. Эта роль Счетного комитета выражается в трех аспектах:

Как рабочего органа обра-

“ *Одной из целей ШОС, определенной в Стратегии развития ШОС до 2025 года, является концентрирование усилий государств-членов на решении следующих задач: создание на пространстве ШОС региона мира, стабильного развития, экономического роста и прогресса, взаимного доверия, добрососедства, дружбы и процветания.* ”

этой связи принят План нации «100 конкретных шагов», в котором предусмотрено внедрение новой системы аудита и оценки государственного аппарата. Построение эффективной системы государственного аудита в Казахстане является одной из важных целей на ближайшую перспективу.

В 2013 году принята Концепция внедрения государственного аудита в Республике Казахстан, в рамках которой предусмотрен **переход на государственный аудит** в соответствии с международными стандартами аудита, **формирование оптимальной структуры** органов внешнего и внутреннего государственного аудита, **создание**

ление причин возникновения и их устранение.

Максимально исключается дублирование в деятельности органов государственного аудита и финансового контроля.

Установлены новые функции и полномочия Счетного комитета как высшего органа государственного аудита. Наиболее значимые из них:

- аудит консолидированной финансовой отчетности;
- аудит эффективности реализации стратегий развития национальных холдингов;
- обеспечение развития, функционирования единой базы данных в целях обмена информацией с органами государственного контроля и надзора, иными госу-

зованного Координационного совета, объединяющего в своем составе наряду с органами внешнего государственного аудита и органы внутреннего аудита. Также **решения Координационного Совета являются обязательными** для всех органов государственного аудита и финансового контроля.

И в методологическом обеспечении деятельности органов государственного аудита – разработка **основных методологических актов внешнего и внутреннего государственного аудита.**

Как рабочего органа **Национальной комиссии по сертификации государственных аудиторов.**

Вводится институт признания результатов государственного аудита. Это делается для максимального исключения дублирования проверок. Органы государственного аудита и финансового контроля будут сокращать объем государственного аудита, приняв за основу материалы государственного аудита, проведенного другими органами государственного аудита и финансового контроля. При этом, результаты государственного аудита, проведенного службами внутреннего аудита, признаваться не будут. Таким образом, административная нагрузка на объекты аудита будет снижена.

Новшеством Закона явилось **проведение аудита специально-го назначения субъектов квазигосударственного сектора.** Дело в том, что ресурсов органов государственного аудита и финансового контроля недостаточно для сплошного охвата всех субъектов квазигосударственного сектора, включая их аффилированные предприятия. Поэтому функции государственного

аудита эффективности и соответствия частично передаются на аутсорсинг частным аудиторским компаниям под контролем государства.

Несколько слов о планировании аудиторских мероприятий.

Органы государственного аудита и финансового контроля обязаны **формировать перечень объектов государственного аудита на соответствующий год** на основе системы управления рисками.

Перечень объектов государственного аудита формируется на основании количественных и качественных показателей оценки деятельности объектов государственного аудита и финансового контроля, которые позволяют относить объекты государственного аудита и финансового контроля к определенной группе риска, с целью их максимального охвата государственным аудитом.

Международные стандарты и система взаимного признания результатов государственного аудита и финансового контроля требуют создания **системы контроля качества проведения аудита.**

Счетный комитет будет проверять качество проведения государственного аудита всеми органами государственного аудита и финансового контроля.

Также законом вводится персональная ответственность государственных аудиторов за результаты проведенного аудита, не имеющая срока давности. То есть, даже после увольнения из органов государственного аудита и финансового контроля государственный аудитор будет нести ответственность за итоги проведенного им государственного аудита.

В целом, реформирование системы государственного финансового контроля в Республике Казахстан направлено на внедрение комплексной системы государственного аудита и финансового контроля, а также на исполнение поручений, данных **Главой государства в рамках пяти институциональных реформ.** Это позволит отойти от преобладания последующего сплошного контроля и сместить акценты в деятельности Счетного комитета в сторону превентивных мер, усиления экспертно-аналитической деятельности и перейти к полноценному государственному аудиту, основанному на применении системы управления рисками.

Трансформационные процессы отечественной системы государственного финансового контроля, продиктованные веяниями времени, позволят ей стать динамичной, адекватной национальным интересам в области экономики.

Переход системы государственного финансового контроля на государственный аудит мы рассматриваем как важное условие обеспечения эффективного государственного управления, реализации важной миссии по обеспечению роста благосостояния населения и процветания государства.

Надеюсь, опыт Казахстана по совершенствованию национальной системы государственного финансового контроля будет для участников встречи полезным и интересным. В свою очередь, Счётный комитет всегда открыт для конструктивного диалога и плодотворного сотрудничества в сфере повышения эффективности государственного аудита и финансового контроля.

Мемлекеттік қаржыны тиімді басқаруға ынталандыру жолындағы мемлекеттік аудитті толық іске асырудың рөлі

Міне, араға төрт жыл салып, шуақты мамыр айында Астана қаласында қайта қауышып отырмыз, барлықтарыңызды көргеніме қуаныштымын. Ең алдымен ҚХР Ұлттық бақылау-тексеру басқармасының атынан сіздерді кездесудің ашылу салтанатымен құттықтауға рұқсат етіңіздер!

Ортақ міндет пен жауапкершілік бізді ортақ мақсатқа жетелейді. Біз бұдан төрт жыл бұрын Шанхайда өткен кездесуде сыбайлас жемқорлықпен күресу жолында жоғары қаржылық бақылау органдары басшыларының рөлін, сондай-ақ халықаралық экономикалық ынтымақтастық мәселелері бойынша бірлескен тексерулерді талқылаған едік. Оның нәтижесінде өзара түсіністік туралы меморандумға, ынтымақтастық жөніндегі жұмыс жоспарына және өзге құжаттарға қол қойылды. Төрт жыл ішінде әр мемлекеттің Жоғары қаржылық бақылау органдары өзара ынтымақтастықты нығайтып, биік жетістіктерге қол жеткізді. Бүгін біз аудиторлық бақылауды одан әрі нығайту, мемлекеттік қаржыны тиімді басқаруға ынталандыру және экономикалық тұрақсыздық пен елеулі тәуекелдерге белсенді ықпал ету мәселелерін бірлесіп талқылау үшін жиналды.

Қаржы мемлекеттік басқарудың негізі мен тірегі болып табылатыны бәрімізге мәлім. ал оны тиісінше басқаруды мемлекеттік аудит жүзеге асырады.

Бұл мемлекеттік қаржыны, активтер мен ресурстарды тексеру және олардың бөлінуін бақылау жолымен жүргізіледі, ол өз кезегінде қаржы ресурстарын оңтайлы бөлуге, қауіпсіз және тиімді пайдалануға, сондай-ақ қаржы көрсеткіштерін жақсартуға және қаржы тұрақтылығына қол жеткізуге ынталандырады. 2008 жылы бастау алған жаһандық қаржы дағдарысынан әлемдік экономиканың қалпына келу жағдайы қиынға соқты және өсу әлеуеті де төмендеді, сондықтан барлық мемлекеттердің үкіметтері экономикалық тұрақсыздық пен тәуекелге қарсы түрлі ақша-кредиттік және қаржы саясаттарын қабылдай бастады. Әсіресе, жиынтық сұранысты кеңейтуге және барлық бағыттағы ұсыныстар саласында құрылымдық реформалар

лер бар.

Қытай арманын жандандыру мақсатында қазіргі Қытайдың дамуы «Жаңа нормаға» көшті, қытайлық үкімет инновацияны, үйлестіруді айқындау, көгалдандыру, ашықтық, жалпы даму тұжырымдамаларын ұсына отырып, орта ауқатты қоғам қалыптастыруды, реформаларды жанжақты тереңдетуді, бәрін қамтитын құқықтың үстемдік құруын, қатаң партия тәртібін сақтауды үйлесімді іске асырып келеді. Сондай-ақ сапа мен тиімділікті арттырудың негізінде ұсыныстар саласындағы құрылымдық реформаларды басты бағыты етіп, «Жаңа норманың» экономикалық даму жүйесі мен әдісін бағыттайтын тетікті қарқынды қалыптастыруда. Тұрақты макроэкономикалық ортаны қолдау үшін Қытай үкіметі белсенді қаржы

“ Соңғы жылдар ішінде Қытайдың Ұлттық бақылау-тексеру басқармасы аудит кезінде бюджеттің атқарылуына, қаржы тиімділігіне және қаржы қорының капиталын белсендетуге шоғырланды, қаражатты салу немесе салмау, қолдану немесе қолданбау, сондай-ақ оларды залалды және тиімсіз қолдану бойынша мәселелерге ерекше мән берді. ”

жүргізуге ынталандыруға бағытталған қаржы саясатын қолдану оң нәтиже берді, бірақ қаржы саясатының тиімділігін арттыру, қаржы тәуекелдерін болдырмау, қаржының ұзақ мерзімді дамуын сақтау және өзге бағыттар бойынша шешімін таппаған мәселе-

саясатының серпінін ұлғайтуды талап ететін белсенді қаржы және ақша-кредиттік саясатын жүзеге асырды, бұл ретте 2016ж. тапшылық 2,18 трлн. юань мөлшерін, ал тапшылық коэффициенті 3% құрайды. Қытайдың қаржылық бақылау органдары

ның маңызды міндеттерінің бірі аудит арқылы қазыналық саясатты жақсартуға ықпал ету және тұрақты экономикалық өсімді қамтамасыз ету болып табылады.

Осы арада мен Қытайдың Ұлттық бақылау-тексеру басқармасының кейбір іс-әрекеттерімен және ой-пікірлерімен бөліскім келеді. Соңғы жылдары Қытайдың Ұлттық бақылау-тексеру басқармасы мемлекеттің маңызды стратегиялық жоспарын және макроэкономикалық саясатын іске асыруға баса назар аударды, мемлекеттік қаржы айналымындағы институционалдық проблемалар мен тәуекел факторлары бойынша аудит қарқыны өсті және мынадай бағыттар бойынша жұмыстар жүргізілді:

Біріншіден, аудит жүргізе отырып, мемлекеттік қаржыны тиімді басқаруға ынталандыратын маңызды саясаттың іске асырылуын күшейту. Соңғы жылдары Қытай үкіметі тұрақты өсуге, құрылымды реттеуге, реформалар жүргізуге ынталандыруға, халықтың әл-ауқатына және тәуекелдерді болдырмайтын саяси бағдардың бірқатар маңызды шараларына барынша көңіл бөле бастады. Қытайдың Ұлттық бақылау-тексеру басқармасы аталған саясаттың іске асырылуын үнемі бақылауда ұстайды, сәйкеспейтін және орындауға кедергі келтіретін іс-әрекеттерді уақтылы анықтайды және Үкімет қаулыларының тиісінше орындалуына жағдай жасайды. Аталған аудит көптеген салаларды қамтиды, бірақ ол мемлекеттік қаржының тиімді айналымымен тығыз байланыста болады. Аудит барысында біз капитал, саясат және жоба сияқты негізгі үш аспектіге баса назар аударамыз. Біріншіден, стандартты қаржылық бақылау мақсатында процестің басынан аяғына дейін мемлекеттік қаржының жылжуын, мемлекеттік қаржының толық айналым процесін қадағалау қажет.

Екіншіден, әкімшілік рәсімдердің ықшамдалуын және қандай да бір өндірістік саясатты тікелей қадағалау қажет. Мемлекеттік қаржы салымдарының аса анық, ал мемлекеттік функциялардың аса өнімді болуына мүмкіндік беретін үкімет пен нарық арасындағы шекараны анықтау мақсатында саясатты іске асыруға баса назар аударылуы тиіс. Үшіншіден, ауыл шаруашылығы, су шаруашылығы, темір жол, қоршаған ортаны қорғау, қалалық инфрақұрылым, әлеуметтік міндеттемелер саласындағы және басқа да негізгі салалардағы ірі қаражаттың және ірі құрылыс жобаларының аудитін нығайтып, құрылысты қарауға, бекітуге, бастауға және жоба қаражатының түсіміне баса назар аудару қажет, бұл қаражатты қолдану әсерінің өсуіне және үкіметтік инвестициялар есебінен экономикалық өсімді арттыруға жағдай жасайды.

Екіншіден, салық-қаржы реформасын жүргізу саясатын нығайтуды ілгерілету аудиті институционалдық тетіктерді жетілдіруге жағдай жасайды. ҚКП 18-ші съезінің үшінші толық мәжілісі 2020 жылдың басына қарай қазіргі қаржы жүйесін қалыптастыруды талап ете отырып, бюджеттік бақылау, салық салу жүйесі, орталық және жергілікті органдар арасындағы қатынастар және қаржыны реформалау мен салық салудың басқа салалары бойынша жоспар құрды. Соңғы жылдар ішінде Қытайдың Ұлттық бақылау-тексеру басқармасы бюджеттік бақылау жүйесінің тұтастығы, бюджеттің атқарылуын реттеу, бюджетті жасау мен атқарудың дәлдігі, меншік құқығы, орталық және жергілікті органдар арасында өкілеттіліктерді үлестіру, трансферттік төлемдер жүйесі, әсіресе арнайы трансферттік төлемдерді жетілдіру, салық салу жүйесі, сондай-ақ мемлекеттік

борышты дұрыс басқару жүйесі бойынша аудит қарқынын арттырды, институционалдық тетіктердің мәселелері ашылды, салық-қаржы жүйесінің реформасына ықпал ететін аудит қорытындылары бойынша көптеген нақты ұсынымдар жасалды, осылайша мемлекеттік қаржыны тиімді басқаруға ынталандыру үшін институционалдық негіз қалыптастырылды.

Үшіншіден, мемлекеттік қаржыны пайдалану нәтижелерін арттыру мақсатында бюджеттің атқарылуын күшейту және қаржы қорының капитал аудитін жүзеге асыру қажет. Соңғы жылдар ішінде Қытайдың Ұлттық бақылау-тексеру басқармасы аудит кезінде бюджеттің атқарылуына, қаржы тиімділігіне және қаржы қорының капиталын белсендетуге шоғырланды, қаражатты салу немесе салмау, қолдану немесе қолданбау, сондай-ақ оларды залалды және тиімсіз қолдану бойынша мәселелерге ерекше мән берді. Сонымен бірге қаржы қорының капиталын қалыптастыратын институционалдық тетіктердің себептеріне терең талдау жүргізіледі және тиісті саясатты қабылдау бойынша мәліметтер беріледі. 2015 жылы үкімет барлық деңгейдегі қаржы қорларының капиталын 700 млрд. юань мөлшерінде күшейтті, мұнда Қытайдың қаржылық бақылау органы маңызды рөл ойнады. Мысалы, мемлекеттік қаржының аудиті барысында капитал салымы мұқият ойластырылады, ол көбінесе жобаның ілгерілеуіне, қызметтің дамуына және саясат мақсаттарын іске асыруға тәуелді болады, стандартты шығыстарды және ынталандыру салымдарын тұтастай біріктіріп, тиімділікті, нәтижелілік пен жауапкершілікті тұрақты қадағалау және қаражатты ұтымды бөлу мен аса тиімді қолдануға жағдай жасау; ынсапты үкімет құру

мақсатында барлық деңгейдегі үкімет және әкімшілік органдарының бюджетін атқару аудитін жүргізген кезде әкімшілік шығыстарға баса назар аударылады; арнайы қорларды біріктіру және оңтайландыру мақсатында халықтың өмір сүру деңгейін жақсартуға, құрылымдық қайта құруға және басқа да маңызды салаларға бағытталған арнайы қорлар бойынша аудит жүргізген кезде жан-жақты басқару, жан-жақты бөлу, қайта қиылысу және қаражат жұмсаудың ұзын тізбегі бойынша мәселелер анықталады.

Төртіншіден, үкімет борышын кеңейту, мемлекеттік активтер мен ресурстардың аудитін жүргізу, ұлттық экономикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету қажет. Қытайдың Ұлттық бақылау-тексеру басқармасы әлеуметтік-экономикалық айналыс кезінде туындайтын айрықша қайшылықтар мен елеулі тәуекелдерге қатысты ірі аудиторлық жобаларды нығайту бойынша мемлекеттің барлық аудиторлық күш-жігерін жұмылдырады, оның нақты негізін анықтайды, тәуекелдерді болдырмау мен жою бойынша ұсынымдар жасайды, «қауіпсіздік қамқоршысы» рөлін барынша іске асырады. Мысалы, үкіметтік борыш бойынша жалпы мемлекеттік екі аудит жүргізілді, оған борыш қорын жою бойынша жағдайға ұзақ уақыт тексеру жүргізген 40 мыңнан астам аудиторлар қатысты, борыш көлемімен және тәуекелімен орын алатын мән-жайларды анықтады, бұл жергілікті үкіметтердің борыштарын стандартты қаржыландыру тетігінің негізін және борыштарды басқару жүйесін қалыптастырды; әлеуметтік сақтандыру қорлары бойынша ұлттық аудит, жерді жалға беруден алынатын кірістер мен шығыстар және егістік жерлерді қорғау бойынша аудит жүргізген кезде әлеуетті тәуекел факторлары анықталды және

сындарлы кеңес берілді. Сондай-ақ біз экологиялық тәуекелдерге ерекше назар аударамыз, су, минералды ресурстарды және қоршаған ортаны қорғау аудитін күшейтеміз, мемлекеттік ресурстардың ысырап болуына әкелетін ресурстардың бейберекет шығыстарын және экологиялық қауіпсіздікке зиян тигізетін өзге мәселелерді анықтаймыз және тексереміз.

Бұдан басқа, біз салық жинау және басқару аудитінің қарқынын арттыру үшін мамандандырылған мекемелер құрдық. Салық жинау мен басқару процесі әлсіз бақылған жағдайда тек мемлекеттік қаржының жылыстау проблемасы ғана туындамайды, сондай-ақ экономикалық ауытқу кезеңінде кірістер мен шығыстар бойынша қайшылықтар күшеюі мүмкін, сыбайлас жемқорлық тәуекелі туындайды, мұның бәрі кейбір салаларды басқаруды нашарлатуға әкеледі. Қытайдың Ұлттық бақылау-тексеру басқармасы таяуда ішкі институционалдық реформаны іске қосты, салық жинау мен басқару аудитін жүргізуге құзыретті салық жинау мен басқару жөніндегі аудит бөлімін құрды. Аталған бөлім аудит қарқынын күшейту арқылы салықты тиімді жинау реформасына және салық жинау мен басқару жүйесіне жағдай жасайтын болады.

Қытайдың аудиторлық тәжірибесінен біз экономикалық ауытқулар тұрғысынан мемлекеттік қаржыны тиімді басқару деңгейін арттыратын қаржылық бақылау органының инновациялық аудиторлық бақылауы қажет екенін көріп тұрмыз. Болашаққа көз жүгірте отырып, біз жаһандық экономикалық ауытқулар тәуекелі әлі де жоғары болып қалатынын, әрбір мемлекеттің өз экономикасын қалпына келтіру жолында көптеген кедергілерге кезігетінін, ал құрылымдық реформаларды ілгерілету,

халықтың өмірін сақтау және жақсарту бойынша мемлекеттік қаржының міндеті аса күрделі екенін көріп тұрмыз. Жоғары қаржылық бақылау органы да мемлекеттік басқаруды ілгерілету және мемлекеттік қаржыны басқаруды жақсарту бойынша жаңа проблемаларға ұшырасады, сондай-ақ қаржылық қауіпсіздікке, үздіксіздік пен өнімділікке баса назар аудару қажет. Мүше мемлекеттердің үкіметтері экономикалық тәуекелдерге бірлесіп қарсы тұру жолында тығыз ынтымақтасуы, өздерінің макроэкономикалық саясатын жүргізуі және жетілдіруі, жаһандық басқарудың жаңа тетіктерін қалыптастыру мен жақсарту бойынша күш салуы тиіс; мемлекеттердің жоғары қаржылық бақылау органдары тығыз ынтымақтастық орнатып, тәжірибемен алмасуды және оны арттыруды жүзеге асыруы тиіс.

Біз тек тәжірибемен алмасау арқылы “даналық шамын” бірлесіп жаға аламыз (биік жетістіктерге жетеміз). Біз негізгі әлемдік проблемаларға айналған қиындықтарды бірлесіп еңсеруге, жаһандық басқаруға жағдай жасауды күшейтуге, «Бір белбеу және бір жол» құрылысында және өзге салаларда аудиторлық ынтымақтастықты іске асыруға, аудиторлық қадағалау, құрылымдық реформалар және салық реформалары арқылы макроэкономикалық саясатты іске асыру тәжірибесімен алмасуға дайынбыз. Біз мемлекеттік аудитті толық іске асыру тиісінше мемлекеттік басқаруға, есеп беруді, ашықтықты күшейтуге және жаһандық басқаруды ұзақ уақыт жақсарту мақсатында әлемнің экономикалық тұрақтылығын нығайтуға мүмкіндік беретініне сеніміз.

Осы самиттің сәтті өтуіне, Астанада атқарылатын жұмыстарыңыздың табысты, жемісті болуына шын жүректен тілектеспін!

Роль полной реализации государственного аудита в стимулировании эффективного управления государственными финансами

Спустя четыре года, в этом весеннем месяце – мае, рад снова встретиться со всеми в красивом городе Астана. Для начала, позвольте мне от имени Национального контрольно-ревизионного управления КНР горячо поздравить с открытием встречи и выразить теплые пожелания всем коллегам!

Общая миссия и ответственность, позволяет нам иметь общую цель и стремление. Четыре года назад, в Шанхае, мы обсуждали роль руководителей высших органов финансового контроля в борьбе с коррупцией, а также совместные проверки по вопросам международного экономического сотрудничества, на основе которых были подписаны меморандум о взаимопонимании, план работы по сотрудничеству и другие документы. В течение четырех лет, Высшие органы финансового контроля каждого государства укрепили сотрудничество и добились блестящих успехов. Сегодня, мы вновь собрались для совместного обсуждения дальнейшего укрепления аудиторского контроля, стимулирования эффективного управления государственными финансами и более активного и эффективного реагирования на экономическую нестабильность и риски, имеющие весьма актуальное значение.

Всем известно, что финансы

- это основа и опора государственного управления. Государственный аудит содействует надлежащему управлению, главным образом это проводится путем проверок и контроля над распределением, использованием и управлением государственными средствами, активами и ресурсами, которые стимулируют финансовые ресурсы к рациональному распределению и безопасному, высокоэффективному использованию, а также стимулируют к улучшению финансовых показателей и достижению финансовой устойчивости. С началом глобального финансового кризиса в 2008 году, мировая экономика в своем глубинном регулировании претерпевает затруднительное восстановление и слабый рост. Правительства стран в ответ на экономическую нестабильность и риск, стали принимать различные виды денежно-кредитной и финансовой политики. В частности, применение финансовой политики, направленной на расширение совокупного спроса и стимулирование структурных реформ в сфере предложения по всем направлениям достигло положительных результатов, однако имеются вопросы по повышению эффективности финансовой политики, предотвращению финансовых рисков, сохранению продолжительного развития фи-

нансов и другим направлениям.

В настоящее время, экономическое развитие Китая вошло в «Новую норму», китайское правительство выдвинуло концепцию установления инноваций, координации, озеленения, открытости, общего развития и гармонично продвигает построения среднезажиточного общества, всестороннее углубление реформ, всеобъемлющее верховенство права, всестороннее соблюдение строгой партийной дисциплины, а также беря за основу повышение качества и эффективности, и делая структурные реформы в сфере предложения главным направлением, ускоряет формирование механизма, направляющего систему экономического развития «Новой нормы» и способ развития, с целью заложения более прочной основы для осуществления великого возрождения китайской мечты. Для поддержания стабильной макроэкономической среды, китайское правительство осуществило активную финансовую политику и осмотрительную денежно-кредитную политику, требующие увеличение динамики активной финансовой политики, в 2016 году дефицит будет в размере 2,18 трлн. юаней, коэффициент дефицита - в размере 3%. Каким же образом путем аудита способствовать улучшению фискальной поли-

тики и обеспечивать стабильный экономический рост. Эти вопросы являются важными задачами органов финансового контроля Китая.

В этой связи, я бы хотел поделиться с Вами некоторыми действиями и соображениями Национального контрольно-ревизионного управления Китая. За последние годы, Национальное контрольно-ревизионное управление Китая акцентировало большое внимание на реализацию важного стратегического плана государства и макроэкономической политики, увеличилась интенсивность аудита по институциональным проблемам и фактору риска, существующих в обороте государственных финансов, в основном были проделаны работы согласно нижеследующим направлениям:

Первое, продолжительное развертывание реализации важной политики с последующим аудитом, стимулирующее эффективное управление над государственными финансами. В последние годы, китайское правительство сосредоточилось на устойчивом росте, регулировании структуры, стимулировании реформ, благосостоянии народа и на ряде других важных мер политического курса, предотвращающих риски. Национальное контрольно-ревизионное управление Китая продолжительно проводит отслеживание по реализации данной политики, своевременно выявляет действия, не соответствующие и препятствующие исполнению и содействует надлежащему исполнению правительственных постановлений. Данный аудит охватывает широкую сферу, однако он имеет тесное взаимоотношение с эффективным оборо-

том государственных финансов. Во время аудита, мы фокусируем внимание на трех ключевых аспектах – капитале, политике и проекте. Первое, твердо следить за передвижением государ-

ства применения финансовых средств и увеличению экономического роста за счет правительственных инвестиций.

Второе, аудит по продвижению укрепления политики нало-

За последние годы, Национальное контрольно-ревизионное управление Китая при проведении аудита, продолжительно акцентирует внимание на исполнении бюджета, финансовую эффективность и активизацию капитала финансового фонда, придает основное значение вопросам по вложению или воздержанию, применению или не применению, а также убыточному и малоэффективному применению финансовых средств.

ственных финансов от начала до конца процесса, отслеживать полный процесс оборота государственных финансов в целях стандартизированного финансового управления. Второе, вплотную проследить за упрощением административных процедур и производственной политики всякого рода, сосредоточить внимание на осуществлении политики в целях прояснения границы между правительством и рынком, которая позволит вложениям государственных финансов быть более точными, а государственными функциям быть более производительными. Третье, укрепление аудита крупнейших финансовых средств и крупнейших строительных проектов в сфере сельского хозяйства, водного хозяйства, железной дороги, охраны окружающей среды, городской инфраструктуры, социальных обязательств и других ключевых сферах, акцентировать внимание на рассмотрение, утверждение, начало строительства и поступление средств проекта, что содействует росту эф-

гово-финансовой реформы способствует усовершенствованию институциональных механизмов. Третье пленарное заседание 18-ого съезда КПК издал план касательно бюджетного контроля, системы налогообложения, отношений между центральными и местными органами и по другим сферам реформирования финансов и налогообложения, требуя к началу 2020 года построить современную финансовую систему. За последние годы, Национальное контрольно-ревизионное управление Китая увеличило интенсивность аудита по целостности системы бюджетного контроля, упорядочивании бюджетного исполнения, точности бюджетного составления и исполнения, праву собственности и разделения полномочий между центральными и местными органами, системе трансфертных платежей, в частности, по усовершенствованию специальных трансфертных платежей, системе налогообложения, а также по здоровой системе управления государственного долга, рас-

крылись проблемы институциональных механизмов, было выдвинуто множество конкретных рекомендаций по итогам аудита, способствовавших реформе налогово-финансовой системы, тем самым была обеспечена институциональная основа для стимулирования эффективного управления государственными финансами.

Третье, усиление исполнения бюджета и аудит капитала финансового фонда в целях повышения результатов использования государственных финансов. За последние годы, Национальное контрольно-ревизионное управление Китая при проведении аудита, продолжительно акцентирует внимание на исполнении бюджета, финансовую эффективность и активизацию капитала финансового фонда, придает основное значение вопросам по вложению или воздержанию, применению или не применению, а также убыточному и малоэффективному применению финансовых средств. В то же время, глубоко анализируется причина институциональных механизмов, формирующая капитал финансового фонда и таким образом предоставляются сведения по принятию соответствующей политики. В 2015 году, правительство на всех уровнях активизировало капитал финансовых фондов в размере почти 700 млрд. юаней, где орган финансового контроля Китая сыграла важную роль. К примеру, во время аудита государственных финансов, вложение капитала продумывается с большой тщательностью, которая главным образом зависит от прогресса проекта, развития деятельности и осуществления цели политики, следует целост-

но объединять стандартные расходы и поощрительные вложения, постоянно следить за эффективностью, результативностью и ответственностью, и способствовать рациональному распределению и высокоэффективному применению средств; при проведении аудита по исполнению бюджета правительственных и административных органов всех уровней, внимание фокусируется на административные расходы, в целях создания скромного правительства; при проведении аудита по специальным фондам, направленных на улучшение уровня жизни народа, структурную перестройку и другие важные области, главным образом выясняются вопросы по многостороннему управлению, многостороннему распределению, повторному пересечению и длинной цепочке расходования средств, в целях интеграции и оптимизации специальных фондов.

Четвертое, расширение долга правительства, аудит государственных активов и ресурсов, обеспечение национальной экономической безопасности. Касательно отличительных противоречий и существенных рисков, появляющихся при социально-экономическом обращении, Национальное контрольно-ревизионное управление Китая многократно интегрирует аудиторскую мощь всей страны по развертыванию крупных аудиторских проектов, выясняет реальную основу, выдвигает предложения по предотвращению и устранению рисков, максимально реализует роль “попечителя безопасности”. К примеру, было проведено два общегосударственных аудита по долгу правительства с участием более 40 тысяч ауди-

торов, которые продолжительно проверяли ситуацию по устранению долгового фонда, выяснили обстоятельства с масштабом и риском долга, что создало основу для стандартизированного механизма финансирования долгов местных правительств и систему управления долгами; при проведении национального аудита по фондам социального страхования, аудита по доходу и расходу земельной аренды и охране пахотных земель, были выявлены потенциальные факторы риска и выдвинуты конструктивные советы. Мы также фокусируем внимание на экологических рисках, усилием аудит по охране водных и минеральных ресурсов и окружающей среды, выявляем и расследуем расточительные расходы ресурсов, приводящие к потере государственных ресурсов и другие вопросы, наносящие вред экологической безопасности.

В то же время, мы также создали специализированные учреждения для увеличения интенсивности аудита по сбору и управлению налогами. В случае слабого контроля над сбором и управлением налогами, не только возникнет проблема утечки государственных финансов, но и могут обостриться противоречия по доходам и расходам в период экономического колебания, появится риск коррупции, все это приведет к ухудшению управления некоторыми сферами. Национальное контрольно-ревизионное управление Китая недавно запустило внутреннюю институциональную реформу, создало Отдел аудита по сбору и управлению налогами, компетентный за проведение аудита по сбору и управлению налогами. Благодаря усилению интенсивности ау-

дита, отдел будет содействовать реформе по более эффективному сбору налогов и системе по сбору и управлению налогами.

Из аудиторской практики Китая, мы видим, что на фоне экономических колебаний, нужен более инновационный аудиторский контроль органа финансового контроля, который усиленно повысит уровень эффективного управления государственными финансами. Заглядывая в будущее, мы видим, что риск глобального экономического колебания до сих пор остается большим, каждая страна на своем пути по восстановлению экономики еще будет сталкиваться со многими препятствиями, а задача государственных финансов по продвижению структурных реформ, сохранению и улучшению жизни народа весьма сложная. Высший орган финансового контроля тоже сталкивается с новыми проблемами по продви-

жению государственного управления и улучшению управления государственными финансами, также необходимо сосредоточить внимание на финансовой безопасности, непрерывности и производительности. В совместном противостоянии экономическим рискам, правительства стран должны сплоченно сотрудничать, проводить и совершенствовать свою макроэкономическую политику, прилагать усилия по формированию и улучшению новых механизмов глобального управления; высшие органы финансового контроля стран должны более тесно сотрудничать, производить взаимный обмен и повышение.

Лишь благодаря взаимному обмену опытом, мы сможем совместно зажечь “свечу мудрости” (достичь желаемого успеха). Мы готовы взяться за руки и противостоять основным проблемам, с которыми сталкивает-

ся мир сегодня, направленно усиливать способствование в глобальном управлении, проводить аудиторское сотрудничество в строительстве “Одного пояса и одного пути” и других сфер, широко обмениваться опытом в реализации макроэкономической политики путем аудиторского надзора, структурных реформ и налоговых реформ. Мы надеемся, что полная реализация государственного аудита способствует надлежащему государственному управлению, укреплению подотчетности, прозрачности и участию в поддержании экономической стабильности в мире, в целях продолжительного улучшения глобального управления.

В завершении, искренне желаю успешного проведения данного саммита! Желаю всем успешной работы во время пребывания в Астане и крепкого здоровья!

Ресей Федерациясы Есеп палатасының аудиторы А. И. Жданьковтың баяндамасы

Ең алдымен, маған Ресей Федерациясы Есеп палатасының Төрайымы Т.А. Голикованың дұғай сәлемі мен оның атынан біздің сіздермен жұмысымызға сәттілік тілегін жеткізуге рұқсат етіңіздер, сондай-ақ ұйымдастырушыларға, біздің қазақстандық әріптестерге жүргізілген үлкен жұмыс үшін алғысымды білдіремін.

Менің ойымша, мәлімделген кездесу тақырыбы өте өзекті және бақылау органдары үшін айтарлықтай қызығушылық туғызады, ал осындай кездесу қатысушыларының жоғары өкілдігі табысты жұмыстың кепілі болып табылады.

Ресей Федерациясының Есеп палатасы ресейдегідей де, сондай-ақ әлемдік экономикада да орын алатын мониторингті жүзеге асыруға және талдау процестеріне сыртқы мемлекеттік аудит (бақылау) жоғары орган тұрғысынан қатысады.

Бақылау органы ретінде Ресей Федерациясының Есеп палатасының ресей экономикасы мен әлеуметтік саланың тұрақты дамуын қамтамасыз етуге оған өз үлесін енгізуге мүмкіндік беретін мүмкіндіктер пайдалануға деген көзқарасы қалай?

Ең алдымен, бұл Есеп палатасының қызметінің мәселелері бойынша жаңа заңнамасында енгізілген әлеуетін барынша пайдалану.

Шанхайдағы (сәуір 2012 ж.) ШЫҰ-ға мүше мемлекеттердің ҚБЖО (Қаржылық бақылаудың жоғары органдары) басшыларының алдыңғы кездесуінен кейінгі төртжылдық уақытта Ресей Федерациясы Есеп палатасы туралы Заңға мемлекеттік дамудың қазіргі заманғы талаптарға сай бақылау қызметінің құқықтық базасын сәйкестігін қамтамасыз етуге тартылған түбегейлі өзгерістер енгізілді.

Айта кетейік, бірінші кезекте, парламенттік бақылау туралы

Заңды қабылдаумен қатар, Есеп палатасы туралы Заңның жаңа редакциясын қабылдау қаржылық бақылаудан мемлекеттік аудитке көшу есебінен, Ресейдегі мемлекеттік бақылаудың дамуының жаңа сапалы деңгейіне шығуға мүмкіндік берді. Ресей Федерациясының есеп палатасы - сыртқы мемлекеттік аудиттің (бақылау) тұрақты жұмыс істейтін жоғарғы органы болып табылады. Сыртқы мемлекеттік аудиттің негізгі бастапқы тармағы – федералдық бюджет қаражатының құрылуы мен пайдаланылуын бақылау.

Бұл ретте, заңнамалық өзгерістер Есеп палатасының бақылау өкілеттіктері мен тексеру объектілерінің тізбесін айтарлықтай кеңейтті. Қызметтің

сондай-ақ, Ресей Федерациясы Президентінің мамыр Жарлықтарының орындалу мониторингі бойынша маңызды міндеттер жүктелді. Берілген функцияларды орындау мемлекеттік стратегиялық басқару мен бюджет саясатты үйлестіруді қамтамасыз етуге бағытталған. Осыған байланысты, Есеп палатасында заң жүзінде олардың құрамы мен сандық мәндері бойынша стратегиялық құжаттарды әзірлеу үшін мақсатты көрсеткіштер жүйесін қалыптастыру бойынша ұсыныстарды дайындауды жүзеге асыруға мүмкіндік берілген.

Жаңа Заңмен аудит арнайы түрлері енгізілген: ел дамуының стратегиялық мақсаттар жетістіктерінің іске асырылуы мен нәтижелілігін талдауды, сондай-ақ

“ Жаңа Заңмен аудит арнайы түрлері енгізілген: ел дамуының стратегиялық мақсаттар жетістіктерінің іске асырылуы мен нәтижелілігін талдауды, сондай-ақ оларды қалыптастыру және іске асыру сапасын бағалау үшін Ресей Федерациясының мемлекеттік бағдарламалар аудитін көздейтін - стратегиялық аудит. ”

жаңартылған құқықтық базасы оған бюджеттік процестің барлық сатыларында толық бақылауды жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Есеп палатасының федералдық заңдар мен Ресей Федерациясының кіріс және шығыс міндеттемелеріне қатысты, өзге де нормативтік құқықтық актілердің бөлігі жобаларына сараптама жүргізу жөніндегі жаңа функциясы Заңмен белгіленді.

Есеп палатасының стратегиялық құжаттарға, оның ішінде Ресей Федерациясының барлық мемлекеттік бағдарламаларына сараптама жасау жөніндегі жаңа өкілеттіктері орнатылды,

оларды қалыптастыру және іске асыру сапасын бағалау үшін Ресей Федерациясының мемлекеттік бағдарламалар аудитін көздейтін - стратегиялық аудит.

Сонымен қатар, нақты өкілеттігі – қаржылық тәртіп бұзушылыққа дереу әрекет ету мүмкіндігі. Заңда Есеп палатасына Мемлекеттік Думамен (федералдық Парламенттің палаталарының бірі) Есеп палатасының ұйғарымын бірреттік орындамаудың өзінде тексерілетін ұйымдардың шоттары бойынша қаржылық операциялардың барлық түрлерін тоқтата тұру туралы шешім қабылдауға келісім

бойынша құқығы берілген.

2015 жылғы сыртқы мемлекеттік аудитті (бақылау) жүзеге асыру барысында Есеп палатасы жалпы сомасы 516,5 млрд. рубль болатын 3,4 мың бұзушылықтарды анықтады. Негізгі бұзушылықтар «бюджет қаражатының тиімділігі мен нәтижелілігі қағидатын» сақтамауға байланысты.

2015 жылы оларды қарау нәтижелері бойынша: прокуратура органдарымен құзыретті лауазымды тұлғаларға 177 түсініктер енгізілді, әкімшілік құқық бұзушылық туралы 76 іс қозғалды. Ресей Федерациясы Есеп палатасының материалдары бойынша құқық қорғау органдарымен барлығы 40 қылмыстық іс қозғалды.

Есеп палатасының жұмыс тәжірибесі жыл бойы федералдық бюджет шығыстарын неғұрлым біркелкі орындалуын қамтамасыз етіп, бюджетті басты иелік етушілердің орындау деңгейін арттыра отырып, соның ішінде, бюджеттік жоспарлау және федералдық бюджетті орындауды ұйымдастыру сапасын арттыру есебінен мемлекеттік шығындар тиімділігін арттыру резервтерінің бар екені туралы куәландырады.

Есеп палатасы жүргізген федералдық бюджет шығыстарын орындаудың біркелкілігін тоқсандық талдау бюджеттік қаржыландырудың ең көп көлемі әр жыл сайын жылдың дәл осы соңғы тоқсанына тиісілі екенін көрсетеді.

Есеп палатасы, сондай-ақ соңғы шешім қабылдау және субсидияларды, өңірлерге дейін өзге де бюджетаралық трансферттерді жеткізу практикасы белгіленген іс-шараларды мерзімінде орындауды қиындататынын байқады. Соның салдары – аймақтарда бюджет қаражаты қалдықтарының пайда болуы, олардың федералдық бюджетке қайтарылуы, содан кейін қаражаттың аймақтарға кері қозғалысы.

Мемлекет қаражатын басқарудың тиімділік мәселелерін қарастыра отырып дебиторлық берешек туралы айтпауға болмайды, оның болуы нысаналы

көрсеткіштерге жетпей бюджет қаражатының елеулі бұрылуы туралы куәландырады, бюджетті орындау тиімділігін төмендетеді, сондай-ақ, үнемі іс жүзінде жасырын экономиканың жекелеген салалары федералдық бюджетпен субсидиялау туралы айтылады.

Есеп палатасының пікірі бойынша шығыстарға дебиторлық берешекті қысқарту бойынша маңызды бағыт «2016 жылға арналған федералдық бюджет туралы» Федералдық заңда көзделген мемлекеттік келісім-шарттар, шарттар және келісімдерге қазынашылық сүйемелдеуді енгізу болып табылады.

Есеп палатасының белсенді қатысуымен заңнамаға сәйкес іске асыру шеңберінде дебиторлық берешекті қысқарту бойынша нормативтік құқықтық реттеу жөніндегі іс-шаралар жүзеге асыру, федералдық бюджет шығыстары бойынша дебиторлық берешек басқару тетігін жетілдіру, сондай-ақ дебиторлық берешекке түгендеу жүргізу жоспарланған федералдық бюджеттің шығыстары бойынша дебиторлық берешекті қысқарту бойынша іс-шаралар Жоспары дайындалды.

Сонымен қатар, 2016 жылы Есеп палатасының тікелей қатысуымен бюджет жүйесінің табыстарын әкімшіліктендіруді жақсарту, табыстар бойынша дебиторлық берешекпен жұмыс тиімділігін арттыру бойынша іс-шаралар Жоспары дайындалды.

Бұл жоспар кірістерді әкімшілендіруді жетілдіруге, ерікті төлемдерді төлеуді ынталандыруға, заңсыз операцияларды болдырмауға, төлемдерді өндіріп алу, берешекті есепке алу және есептен шығару рәсімдерін жетілдіруге, сондай-ақ Ресей Федерациясының салықтар мен алымдар туралы заңнамасын жетілдіру мен нақтылауға бағытталған.

Тағы бір маңызды мәселе – мемлекеттік инвестициялық бағдарламаларды орындау сатысында ғана емес, сонымен қатар қалыптастыру сатысында да бюджеттік инвестициялардың тиімділігі.

Есеп палатасымен Ресей Федерациясының Үкіметіне аталған проблемаларды жою бойынша тиісті ұсыныстар енгізілді. Біз осы салада жағдайды, соның ішінде аяқталмаған құрылыс объектілеріне назарымызды аударып одан әрі бақылауды жоспарлаудамыз.

бюджет қаражатты тиімді жұмсаудың маңызды құрамдас бөлігі Ресей Федерациясының мемлекеттік және муниципалдық сатып алу саласындағы келісімшарттық жүйесіне толыққанды енгізілуі тиіс және мұнда Есеп палатасы белсенді жұмыс жүргізеді.

Біз жүргізген бақылау іс-шараларының негізінде мемлекеттік сатып алу саласындағы жағдайды жақсарту өзектілігі байқалады. Осылайша, 2014 жылы өткізілген іс-шаралар қорытындысы бойынша Есеп палатасы жалпы сомасы шамамен 170 млрд. рубль сатып алу туралы заңнаманы 600 бұзушылықты (рәсімдік және қаржылық сипаттағы) анықтады.

Осыған байланысты Есеп палатасы мемлекеттік және муниципалдық сатып алу саласындағы қолданыстағы заңнаманың дамуына қарамастан сатып алу қызметінің барлық циклды реттеудің, бюджеттік жоспарлау мәселелері үйлестірудің, ақпараттық жүйеде сатып алу қызметін толыққанды көрсетудің, сатып алудың бақылау және мониторингісінің толыққанды құралы болуы үшін одан әрі жетілдіруді қажет етеді деп есептейді. Жалпы Ресей Федерациясының Есеп палатасы бағыттаған ұсыныстар 2015 жылы атқарушы билік федералдық органдарының бақылау және сараптамалық-талдамалық іс-шаралар қорытындысы бойынша Ресей Федерациясының Үкіметінде қабылданған нормативтік-құқықтық актілерде, атап айтқанда, 8 федералдық заңдарда мен 7 Үкіметтің актілерінде көрініс тапты.

Ресей Федерациясының мемлекеттік қаржылық басқару тиімділігін қамтамасыз ету соңғы жылдағы ірі бюджеттік

жаңалықпен тікелей түрде байланысты. Бұл жағдайда, бағдарламалық-нысаналы принцип бойынша Ресей Федерациясының бюджетін қалыптастыруға, яғни Ресей Федерациясы мемлекеттік бағдарламалар форматына көшу туралы айтылады. Осындай форматтағы жұмыс нақты іс-шаралардың мақсат, міндеттерін қоюды және және тиімділіктің міндетті көрсеткіштерін анықтауды көздейді.

2015 жылы федералдық бюджет Ресей Федерациясының мемлекеттік бағдарламалары негізінде құрылды. Оларды іске асыруға 2015 жылға арналған бюджеттік қаржыландыру бюджет шығысы жалпы көлемінің 61,4%-ын құрады.

«Ресей Федерациясы Есеп палатасы туралы» Федералдық заңға сәйкес Есеп палатасының өкілеттігінің бірі оларды қалыптастырудың сапасын, белгіленген талаптарды іске асыру нәтижелерін, жұмыс кезеңдерінің орындалу кестесін сақталуын, ресурстық қамтамасыз ету туралы мәліметтерді, жұмсалған ресурстар нәтижелерге арақатынасының сәйкес келетінін бағалауға бағытталған мемлекеттік бағдарламалардың аудитін жүзеге асыру болып табылады.

Аталған өкілеттіктер үш кезеңмен кешенді түрде жүзеге асырылады, оған мемлекеттік бағдарламалар жобалары мен мемлекеттік бағдарламаның өзгерістер жобаларына сараптама, тұрақты негізде мемлекеттік бағдарламаларды жүзеге асыру барысына мониторинг, сондай-ақ, бақылау объектілеріне шыға отырып мемлекеттік бағдарламалардың жыл сайынғы аудиті қосылады.

Жыл сайын Есеп палатасы Ресей Федерациясының Үкіметімен дайындалған мемлекеттік бағдарламалар іске асырылуын және тиімділігін бағалау барысы туралы Жиынтық жылдық баяндаманы талдайды.

Сонымен қатар, 2014 жылғы Жиынтық баяндаманы талдау нәтижелері бойынша Есеп палатасы мемлекеттік бағдарлама

тиімділігін бағалау әдістемесін жетілдіру бойынша ұсыныстар жасады. Атап айтқанда, мемлекеттік бағдарламалардың тиімділігін бағалау жүзеге асырылуы тиіс көрсеткіштер тізбесін кеңейту, олардың маңыздылығына байланысты көрсеткіштер мәнін бағалауға сараланған тәсіл қарастыру ұсынылған.

Бұдан басқа, Есеп палатасының пікірі бойынша, әрбір бағдарламаның тәуекелдер тізілімін қалыптастыру, олардың басталу ықтималдығын бағалау, белгіленген нысаналы көрсеткіштерге қол жеткізуге тәуекелдердің әсері, тәуекелдерді басқару тетігі, сондай-ақ барынша елеулі тәуекелдерді азайту және олардың салдарын еңсеру бойынша іс-шаралар кешенін қамтитын тәуекелдерді басқару жүйесінде оны іске асыруға арналған бөлімдері болуы тиіс.

Мемлекеттік бағдарламалардың жауапты орындаушылары мен қатысушылардың, сондай-ақ, федералдық бюджет қаражатын басты бөлушілердің өзара іс-қимыл тетігін жетілдіру мақсатында жақын арада Ресей Федерациясының Үкіметі Есеп палатасының ұсыныстары бойынша базасында олардың өзара іс-қимылын жақсарту жөніндегі ұсыныстарды апробациялау жүргізілетін, «пилоттық» мемлекеттік бағдарламалар тізбесін қалыптастыруды жоспарлап отыр.

Есеп палатасы мемлекеттік қаржы ресурстарын пайдалану тиімділігін қамтамасыз ететін маңызды фактор ретінде сыртқы мемлекеттік және муниципалдық бақылаудың бірыңғай жүйесін қалыптастыруды қарастырады.

Осы мақсатта Есеп палатасымен Ресей Федерациясы бақылау-есеп органдарының субъектілері және муниципалдық құрылымдарымен өзара іс-қимыл жүзеге асырылады.

Мұндай өзара іс-қимыл екіжақты және көпжақты негізде жүзеге асырылады. Дегенмен екіжақты өзара іс-қимыл шеңберінде ерекше назар олардың сапасы мен тиімділігі айтарлықтай арттыру мүмкіндік беретін

бірыңғай тәсілдерге сәйкес субфедеральдық деңгейдегі бақылау - есеп органдарының бірлескен және қосарлас бақылау және сараптамалық-талдамалық іс-шараларға аударылады.

Сонымен қатар, Есеп палатасы өздерінің сараптамалық-талдамалық іс-шараларын жүргізген кезде бақылау-есеп органдары берген аналитикалық материалдарды белсенді пайдаланады. Сонымен, 2015 ж. аймақтық бақылау-есеп органдары федералдық бюджеттің қаражаты есебінен Ресей Федерациясының субъектілері ұсынған қаржылық көмекті пайдалану тиімділігін бағалауға, оның ішінде Ресей Федерациясы субъектілерінің мемлекеттік борыш көлемі мен құрылымына және Ресей Федерациясының мемлекеттік және корпоративтік сатып алу жүйесін дамыту мониторингіне мұндай көмектің әсерін бағалауға қатысты.

Өздеріңізге белгілі, біздің уақыт – бұл ақпараттандырудың кеңтаралған уақыты. Ақпараттың қолжетімділігі мен жариялылығы мемлекеттің қаржы ресурстарын пайдалану тиімділігін арттырудың принципті шарттары болып табылады.

Есеп палатасының қызметін ақпараттық-технологиялық қамтамасыз ету дамуының негізгі бағыттары мемлекеттік аудитті (бақылау) жүргізу кезінде ақпараттық технологияларды қолдану тиімділігін арттыру, соның ішінде, мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерін қашықтан пайдалану, мемлекеттік органдармен және ұйымдармен электрондық құжат айналымын дамыту, мемлекеттік аудит (бақылау) есепке алуды жоспарлау және нәтижелері болды.

2015 жылы Есеп палатасында мемлекеттік органдардың федералдық мемлекеттік ақпараттық жүйелерінде қажетті ақпаратты іздеуді жүзеге асыруға, соның ішінде мемлекеттік қаржылық бақылау саласындағы бұзушылықтарды анықтауға мүмкіндік беретін, сыртқы мемлекеттік аудитті қашықтан жүргізу ақпараттық-талдамалық жүйесі

құрылды және пайдалануға берілді.

Мемлекеттік қаржылық аудитті өткізу туралы ақпаратты орналастыру үшін ««Ғаламтор» желісінде бюджеттік құқық қатынастар саласындағы мемлекеттік (муниципалдық) қаржылық аудитті (бақылау) іске асыру туралы ақпаратты орналастыру үшін Ресей Федерациясының ресми сайты» келесі талдау үшін сыртқы мемлекеттік аудит пен бақылауды жүргізу туралы мәліметтерді қалыптастыру мен оларды жалпы қолжетімді «Ғаламтор» желісінде орналастыруға мүмкіндік беретін, сондай-ақ, мемлекеттік (муниципалдық) қаржылық аудитті (бақылау) жоспарлау және нәтижелерін есепке алуды автоматтандырылуын қамтамасыз ететін мемлекеттік ақпараттық жүйесі құрылған.

Мемлекеттік (муниципалдық) қаржылық бақылау іс-шараларын өткізуді жоспарлау үшін МҚББЖ ГАЗ қолдану қаржылық бақылау жүргізудің мерзімділігін реттеуге мүмкіндік береді, қаржылық бақылау органдарының қызметінің ашықтығын арттырады, бақылау органдары қызметін мен қоғам тарапынан бақылау объектілерін мониторингі мен талдау мүмкіндігін береді.

Мемлекеттік аудит саласындағы Ресей Федерациясының Есеп палатасы өз қызметінде халықаралық тәжірибені белсенді пайдаланады: тәуекел-бағдарланған аудит, бірлескен және

қосарлас бақылау іс-шараларын жүргізу, мемлекеттік басқару жүйесін жетілдіруде жоғары аудит органдарының ролін арттыру

әдістемелері мен стандарттарын жетілдіру мүдделері үшін ең жақсы озық халықаралық тәжірибені одан әрі пайдалануға

“ «Ресей Федерациясы Есеп палатасы туралы» Федералдық заңға сәйкес Есеп палатасының өкілеттігінің бірі оларды қалыптастырудың сапасын, белгіленген талаптарды іске асыру нәтижелерін, жұмыс кезеңдерінің орындалу кестесін сақталуын, ресурстық қамтамасыз ету туралы мәліметтерді, жұмсалған ресурстар нәтижелерге арақатынасының сәйкес келетінін бағалауға бағытталған мемлекеттік бағдарлама-лардың аудитін жүзеге асыру болып табылады. ”

бойынша халықаралық тәжірибені пайдалану. Бұған көбінесе ШЫҰ аясында жүргізіліп жатқан іс-шаралар ықпал етеді. Атап айтқанда, сәуір айының басында Мәскеуде проблематикасы бойынша екіжақты ресейлік-қытай семинар мемлекеттік басқару тиімділігін арттыруда жоғары аудит органдарының ролі мен орнын бағалау.

Әрине, ерекше әсер бірлескен бақылау және сараптамалық-талдамалық іс-шаралар есебінен қамтамасыз етіледі. Біз мұндай аудиторларды Қазақстан, Қырғызстан, Тәжікстандық әріптестерімізбен бірге өткізген көптеген оң мысалдарына иеміз.

Ерекше аудиторлық қызметтің

назар аударуды жалғастырамыз.

Айта кету керек, біз қол жеткізген нәтижелер, қарым-қатынастар сипаты қалыптасқан барлық біздің өзара іс-қимылымызда, оның ішінде ЕАЭО аудиторлық комитетінің шеңберінде проекцияланады.

Мен өткізілетін кеңес шеңберінде жинақталған тәжірибемен алмасу біздің мемлекеттердің қаржы ресурстарын пайдалану тиімділігін арттыру бойынша жаңа жүйелік шешімдерді дайындауға, әлеуметтік-экономикалық дамудың белгіленген мақсаттарына қол жеткізуге ықпал ететініне сенімдімін.

Выступление аудитора Счетной палаты Российской Федерации

Прежде всего, позвольте передать огромный привет Председателя Счетной палаты Российской Федерации Т.А. Голиковой и пожелания от ее имени успехов в нашей с вами работе, а также поблагодарить организаторов, наших казахстанских коллег за проведенную большую работу.

Полагаю, что заявленная тема встречи весьма актуальна и представляет значительный интерес для контрольных органов, а столь высокое представительство участников встречи является залогом успешной работы.

С позиции высшего органа внешнего государственного аудита (контроля) Счетная палата Российской Федерации принимает участие в осуществлении мониторинга и анализе процессов, происходящих как в российской, так и в мировой экономике.

Каковы же с точки зрения Счетной палаты Российской Федерации, как контрольного органа, те возможности, использование которых позволит ей внести свой вклад в обеспечение устойчивого развития российской экономики и социальной сферы?

Прежде всего, это максимальное использование потенциала, заложенного в новое законодательство по вопросам деятельности Счетной палаты.

За четырехлетний период со времени предыдущей встречи руководителей ВОФК государств-членов ШОС в Шанхае (апрель 2012 г.) в Закон о Счетной палате Российской Федера-

ции были внесены кардинальные изменения, призванные обеспечить соответствие правовой базы контрольной деятельности современным требованиям государственного развития.

В первую очередь, отмечу, что принятие новой редакции Закона о Счетной палате, наряду с принятием Закона о парламентском контроле, позволило выйти на качественно новый уровень развития государствен-

ный контроль бюджетного процесса на всех его стадиях.

Законом установлена новая функция Счетной палаты по проведению экспертизы проектов федеральных законов и иных нормативных правовых актов в части, касающейся доходных и расходных обязательств Российской Федерации.

Установлены новые полномочия Счетной палаты по экспертизе стратегических до-

“ Новым Законом введены специальные виды аудита – стратегический аудит, подразумевающий анализ реализуемости и результативности достижения стратегических целей развития страны, а также аудит государственных программ Российской Федерации для оценки качества их формирования и реализации. ”

ного контроля в России за счет перехода от финансового контроля к государственному аудиту. Счетная палата Российской Федерации является постоянно действующим высшим органом внешнего государственного аудита (контроля). Ключевой отправной пункт внешнего государственного аудита – это контроль за формированием и использованием средств федерального бюджета.

При этом законодательные изменения значительно расширили контрольные полномочия Счетной палаты и перечень объектов проверок. Обновленная правовая база деятельности позволяет ей осуществлять пол-

кументов, в том числе всех государственных программ Российской Федерации, а также поручены важнейшие задачи по мониторингу исполнения майских Указов Президента Российской Федерации. Выполнение данной функции направлено на обеспечение координации государственного стратегического управления и бюджетной политики. В связи с этим Счетной палате законодательно предоставлена возможность осуществлять подготовку рекомендаций по формированию системы целевых показателей для разработки стратегических документов, а также по их составу и количественным значениям.

Новым Законом введены специальные виды аудита – стратегический аудит, подразумевающий анализ реализуемости и результативности достижения стратегических целей развития страны, а также аудит государственных программ Российской Федерации для оценки качества их формирования и реализации.

Вместе с тем реальные полномочия – это возможность незамедлительно реагировать на нарушения финансовой дисциплины. Счетной палате законом предоставлено право по согласованию с Государственной Думой (одна из палат федерального Парламента) принимать решение о приостановлении всех видов финансовых операций по счетам проверяемых организаций уже при однократном неисполнении ими предписания Счетной палаты.

В ходе осуществления внешнего государственного аудита (контроля) за 2015 год Счетной палатой было выявлено более 3,4 тысяч нарушений на общую сумму 516,5 млрд. рублей. Основные нарушения связаны с несоблюдением «принципа эффективности и результативности средств бюджета».

По результатам их рассмотрения в 2015 году: органами прокуратуры компетентным должностным лицам внесено 177 представлений, возбуждено 76 дел об административных правонарушениях. Всего по материалам Счетной палаты Российской Федерации правоохранными органами возбуждено 40 уголовных дел.

Опыт работы Счетной палаты свидетельствует о наличии резервов повышения эффективности госрасходов, в том числе за счет повышения качества

бюджетного планирования и организации исполнения федерального бюджета, имея в виду обеспечение более равномерного исполнения расходов федерального бюджета в течение года и повышение уровня исполнения бюджета главными распорядителями.

Проведенный Счетной палатой поквартальный анализ равномерности исполнения расходов федерального бюджета за ряд лет показал, что наибольший объем бюджетных ассигнований приходится именно на последний квартал года.

Счетной палатой отмечалась также практика позднего принятия решений и доведения субсидий, иных межбюджетных трансфертов до регионов, что затрудняет им выполнение в срок намеченных мероприятий. Как следствие – образование остатков бюджетных средств в регионах, их возврат в федеральный бюджет, а затем обратное движение средств в регионы.

Рассматривая проблематику эффективности управления государственными финансами, нельзя не упомянуть о дебиторской задолженности, наличие которой свидетельствует об отвлечении значительных бюджетных средств без достижения целевых показателей, снижает эффективность исполнения бюджета, а также говорит о постоянном фактическом скрытом субсидировании федеральным бюджетом отдельных отраслей экономики.

По мнению Счетной палаты, важным направлением по сокращению дебиторской задолженности по расходам является введение казначейского сопровождения государственных контрактов, договоров и согла-

шений, предусмотренное Федеральным законом «О федеральном бюджете на 2016 год».

В соответствии с законодательством при активном участии Счетной палаты подготовлен План мероприятий по сокращению дебиторской задолженности по расходам федерального бюджета, в рамках реализации которого планируется осуществить нормативное правовое регулирование мероприятий по сокращению дебиторской задолженности, совершенствование механизма управления дебиторской задолженностью по расходам федерального бюджета, а также проведение инвентаризации дебиторской задолженности.

Кроме того, при непосредственном участии Счетной палаты в 2016 году подготовлен План мероприятий по улучшению администрирования доходов бюджетной системы, повышению эффективности работы с дебиторской задолженностью по доходам.

Данный план направлен на совершенствование администрирования доходов, на стимулирование добровольной уплаты платежей, предотвращение нелегальных операций, совершенствование процедур взыскания платежей, учета задолженности и ее списания, а также на совершенствование и уточнение законодательства Российской Федерации о налогах и сборах. Реализация указанных мероприятий приведет к мобилизации доходов бюджетов бюджетной системы Российской Федерации.

Еще один важнейший вопрос – эффективность бюджетных инвестиций, причем не только на стадии исполнения государ-

ственной инвестиционной программы, но и на стадии ее формирования.

Счетной палатой были внесены соответствующие рекомендации Правительству Российской Федерации по устранению упомянутых проблем. Мы планируем и в дальнейшем контролировать ситуацию в этой сфере, в том числе сконцентрировав внимание на объектах незавершенного строительства.

Важной составляющей эффективного расходования бюджетных средств должно стать полноценное внедрение в Российской Федерации контрактной системы в сфере государственных и муниципальных закупок и здесь Счетная палата проводит активную работу.

На основании проведенных контрольных мероприятий нами отмечается актуальность улучшения ситуации в сфере госзакупок. Так, за 2014 год по итогам проведенных мероприятий Счетной палаты было выявлено порядка 600 нарушений законодательства о закупках (как процедурного, так и финансового характера) на общую сумму около 170 млрд. рублей.

В связи с этим Счетная палата отмечает, что несмотря на развитие действующего законодательства в сфере государственных и муниципальных закупок, оно, тем не менее, нуждается в дальнейшем совершенствовании для того, чтобы стать полноценным инструментом регулирования всего цикла осуществления закупочной деятельности, увязывающего вопросы бюджетного планирования, полноценного отражения закупочной деятельности в информационной системе, контроля и мониторинга закупок. В целом рекомендации,

направленные Счетной палатой Российской Федерации в 2015 году федеральным органам исполнительной власти по итогам контрольных и экспертно-аналитических мероприятий, нашли свое отражение в принятых нормативно-правовых актах Правительства Российской Федерации, а именно 8 федеральных законов и 7 актов Правительства.

Обеспечение эффективности

В соответствии с Федеральным законом «О Счетной палате Российской Федерации» одним из полномочий Счетной палаты является осуществление аудита госпрограмм направленного на оценку качества их формирования, результатов реализации заданным требованиям, соблюдения графиков выполнения этапов работ, сведений о ресурсном обеспечении и соотношений результатов с затраченными ресурсами.

управления государственными финансами в Российской Федерации самым непосредственным образом связано с крупнейшей бюджетной новацией последних лет. В данном случае имеется в виду переход к формированию бюджета Российской Федерации по программно-целевому принципу, т.е. в формате государственных программ Российской Федерации. Работа в таком формате предполагает постановку целей, задач, определение конкретных мероприятий и обязательных показателей эффективности.

В 2015 году федеральный бюджет был сформирован на основе государственных программ Российской Федерации. Бюджетные ассигнования на их реализацию за 2015 год составили 61,4 % общего объема расходов

бюджета.

В соответствии с Федеральным законом «О Счетной палате Российской Федерации» одним из полномочий Счетной палаты является осуществление аудита госпрограмм направленного на оценку качества их формирования, результатов реализации заданным требованиям, соблюдения графиков выполнения этапов работ, сведений о ресурсном обеспечении и соотношений ре-

зультатов с затраченными ресурсами.

Указанные полномочия реализуются комплексно в три этапа и включает экспертизу проектов госпрограмм и проектов изменений в госпрограммы, мониторинг хода реализации госпрограмм на регулярной основе, а также ежегодный аудит госпрограмм с выходом на объекты контроля.

Ежегодно Счетная палата анализирует подготовленный Правительством Российской Федерации Сводный годовой доклад о ходе реализации и оценке эффективности госпрограмм.

Так, по результатам анализа Сводного доклада за 2014 год Счетной палатой были сделаны рекомендации по совершенствованию методологии оценки эффективности госпрограмм.

В частности, предлагалось расширить перечень показателей, по которым должна осуществляться оценка эффективности госпрограмм, предусмотреть дифференцированный подход к оценке значений показателей в зависимости от их значимости.

Кроме того, по мнению Счетной палаты, каждая госпрограмма должна содержать раздел, посвященный системе управления рисками ее реализации, включающей формирование реестра рисков, оценку вероятности их наступления, влияния рисков на достижение установленных целевых показателей, механизмы управления рисками, а также комплекс мероприятий по минимизации наиболее существенных рисков и преодолению их последствий.

В целях совершенствования механизма взаимодействия ответственных исполнителей и участников госпрограмм, а также главных распорядителей средств федерального бюджета в ближайшее время по рекомендации Счетной палаты Правительство Российской Федерации планирует сформировать перечень «пилотных» госпрограмм, на базе которых будет проведена апробация предложений по улучшению их взаимодействия.

В качестве важного фактора, обеспечивающего эффективность использования государственных финансовых ресурсов, Счетная палата, рассматривает формирование единой системы внешнего государственного и муниципального контроля. В этих целях Счетной палатой осуществляется взаимодействие с контрольно-счетными органами субъектов Российской Федерации и муниципальных образований.

Такое взаимодействие осуществляется на двусторонней и многосторонней основах. При этом в рамках двустороннего взаимодействия особое внимание уделяется проведению совместных и параллельных контрольных и экспертно-аналитических мероприятий с контрольно-счетными органами субъектового уровня в соответствии с едиными подходами, что позволяет существенно повысить их качество и эффективность.

Кроме того, Счетная палата при проведении своих экспертно-аналитических мероприятий активно использует предоставляемые контрольно-счетными органами аналитические материалы. Так, в 2015 г. региональные контрольно-счетные органы участвовали в оценке эффективности использования финансовой помощи, предоставленной субъектам Российской Федерации за счет средств федерального бюджета, в том числе оценке влияния такой помощи на объем и структуру государственного долга субъектов Российской Федерации, и мониторинге развития системы государственных и корпоративных закупок в Российской Федерации.

Как известно наше время – это время самого широкого распространения информатизации. Доступность и публичность информации являются принципиальными условиями повышения эффективности использования финансовых ресурсов государства.

Важными направлениями развития информационно-технологического обеспечения деятельности Счетной палаты стали повышение эффективности применения информационных

технологий при проведении государственного аудита (контроля), в том числе использование удаленного доступа к информационным системам государственных органов, развитие электронного документооборота с государственными органами и организациями, учет планирования и результатов государственного аудита (контроля).

В 2015 году в Счетной палате создана и введена в эксплуатацию информационно-аналитическая система удаленного проведения внешнего государственного аудита, которая предоставляет возможность осуществлять поиск необходимой информации в федеральных государственных информационных системах государственных органов, в том числе выявлять нарушения в сфере государственного финансового контроля.

Для размещения информации о проведении государственного финансового аудита создана государственная информационная система «Официальный сайт Российской Федерации в сети «Интернет» для размещения информации об осуществлении государственного (муниципального) финансового аудита (контроля) в сфере бюджетных правоотношений» (ГИС ЕСГФК), которая позволяет формировать сведения о проведении внешнего государственного аудита и контроля для последующего анализа и размещать их в общем доступе сети «Интернет», а также обеспечивает автоматизацию планирования и учета результатов проведения государственного (муниципального) финансового аудита (контроля).

Применение ГИС ЕСГФК для планирования проведения мероприятий государственного

(муниципального) финансового контроля позволяет регулировать периодичность проведения контрольных мероприятий, повышает открытость в деятельности органов финансового контроля, предоставляет возможность мониторинга и анализа деятельности органов контроля и объектов контроля со стороны общества.

В своей деятельности в области государственного аудита Счетная палата Российской Федерации активно использует международный опыт: риск-ориентированный аудит, проведение совместных и параллельных контрольных мероприятий, использование международного опыта по повышению роли высших органов аудита в совершенствовании системы государ-

ственного управления. Этому во многом способствуют и проводимые в рамках ШОС мероприятия. Так, в частности, в начале апреля в Москве состоялся двухсторонний российско-китайского семинара по проблематике, оценки роли и места высших органов аудита в повышении эффективности государственного управления.

Безусловно, особый эффект обеспечивается за счет проведения совместных контрольных и экспертно-аналитических мероприятий. Мы имеем большое количество положительных примеров проведения таких аудитов с нашими коллегами из Казахстана, Киргизии, Таджикистана.

Особое внимание мы продолжаем уделять дальнейшему использованию лучшего пере-

дового международного опыта в интересах совершенствования методики и стандартов аудиторской деятельности.

Следует отметить, что достигнутые нами результаты, сформированный характер отношений проецируется на все наше взаимодействие, в том числе и в рамках аудиторского комитета ЕАЭС.

Я уверен в том, что обмен накопленным опытом в рамках проводимого совещания будет способствовать подготовке новых системных решений по повышению эффективности использования финансовых ресурсов наших государств, достижению установленных целей социально-экономического развития.

Квазимемлекеттік сектор субъектілерінің тиімділік аудитінің жекелеген мәселелері

Бұл мақаланың мақсаты - квазимемлекеттік сектор субъектілері қызметінің тиімділік аудитін жүзеге асырудың әдіснамалық тәсілдерін анықтау болып табылады. Квазимемлекеттік сектор субъектілері қызметінің тиімділік аудиті бағыттарында республикадағы қолданылатын халықаралық тәжірибелерді қарастыру.

Түйін сөздер: мемлекеттік аудит, тиімділік аудиті, квазимемлекеттік сектор, әдіснамалық тәсілдері, корпоративтік басқару үлгісі.

«Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Қазақстан

Республикасының заңы (бұдан әрі-Заң) бюджет процесінің барлық деңгейлерінде және сатыларында сенімді және жан-жақты мемлекеттік қаржылық бақылауды жүзеге асыруға мүмкіндік беретін жүйені құру бойынша үлкен мүмкіндіктерге жол ашады және бақылауды толыққанды жүзеге асыру үшін жеткілікті құралдар

даланылмаған республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі Есеп комитетінің (бұдан әрі-Есеп комитеті) квазимемлекеттік сектор субъектілеріне аудит жүргізу құқығын жүзеге асыру мәселесіне тоқталайық. Өйткені, акционер ретінде Үкіметке және өкілді билік органдарына, ал олар арқылы бүкіл қоғамға квазимемлекеттік сектор субъектілері мемлекеттік активтерді қаншалықты тиімді басқаратыны туралы объективті қорытын-

керектігін тұжырымды анықтау керек. Біздің ойымызша, қазіргі уақытта еліміздің квазимемлекеттік сектор субъектілері білікті ішкі аудит Қызметіне ие болғандықтан есеп беретін директорлар Кеңестеріне жедел аудит бойынша міндеттерді шешуге толық мүмкіндігі бар. Сонымен қатар, осы субъектілерде конкурстық негізде іріктеп алынған аудиторлық ұйымдар күшімен жыл сайын аудит жүргізіледі. Осы жағдайларда, біздің ойымызша, Есеп комитеті ең алдымен, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің қызмет тиімділігі аудитін жүзеге асыруға назар аудару керек. Осы аудит мынадай негізгі бағыттар бойынша жүзеге асырылуы мүмкін:

- корпоративтік басқару жүйесі;
- стратегиялық басқару жүйесі (жоспарлау) және қызмет тиімділігін бағалау;
- өзгерістерді басқару;
- әлеуметтік жауапкершілік

«Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Қазақстан Республикасының заңы бюджет процесінің барлық деңгейлерінде және сатыларында сенімді және жан-жақты мемлекеттік қаржылық бақылауды жүзеге асыруға мүмкіндік беретін жүйені құру бойынша үлкен мүмкіндіктерге жол ашады және бақылауды толыққанды жүзеге асыру үшін жеткілікті құралдар жинағын береді.

жинағын береді.[1] Осы уақытта Заңның әлеуетін тиімді пайдалану туралы мәселе туындайды. Сонымен, ең алдымен, әдістемелік жоспардағы толық пай-

ды беру үшін талдаудың біліктілікпен жүргізілетіні осыған байланысты.

Бұл үшін нені, қалай және қандай кезеңділікпен тексерілуі

корпоративтік жүйесі.

Мұндай аудитті жүргізу бойынша оң тәжірибесі Канаданың Бас аудиторы Офисінде бар. Бұл аудитті бес жыл кезеңділігімен (2009 жылға дейін) жүзеге асырған, ал 2009 жылдан бастап мұндай аудит кемінде он жылда бір рет жүзеге асырылады. [2] [3] Біздің ойымызша, тиімділік аудитін бойынша жоғарыда келтірілген бағыттар жүзеге асыру ішкі жүйе қаншалықты сенімді екенін, сондай-ақ, рәсімнің ашықтық бойынша негізгі талаптарға жауап бере алатынын, квазимемлекеттік сектор субъектілері қызметінің тиімділігін білуге мүмкіндік береді.

Мақаланың мақсаты квазимемлекеттік сектор субъектілері қызметінің тиімділік аудитін жүзеге асырудың әдіснамалық тәсілдерін анықтау болып табылатын-

дықтан, мен көп мағына беретін «корпоративтік басқару» түсінігіне толығырақ тоқталмаймын. Біздің ойымызша, корпоративтік басқару - мүдделі тараптардың түрлі топтарына қатысты мүдделердің келісу процессін белгілейтін, формалды және формалды емес құрылымдардың, қағидаттардың, стандарттардың, саясаттардың және рәсімдердің жүйесі немесе жиынтығы. К квазимемлекеттік сектор менеджменті корпоративтік басқару бойынша қызметті жүзеге асыру кезінде Есеп комитетінің тиісті рәсімдік стандарттарын және әдістемелерін әзірлеу кезінде қолдануға болатын, корпоративтік басқару халықаралық стандарттары саласындағы мынадай негізгі құжаттарды пайдаланады:

- ЭЫДҰ-ның Корпоративтік басқару принциптері; [4]

- ЭЫДҰ-ның мемлекет қатысатын компаниялар үшін Корпоративтік басқару жөніндегі ұсыныстары;

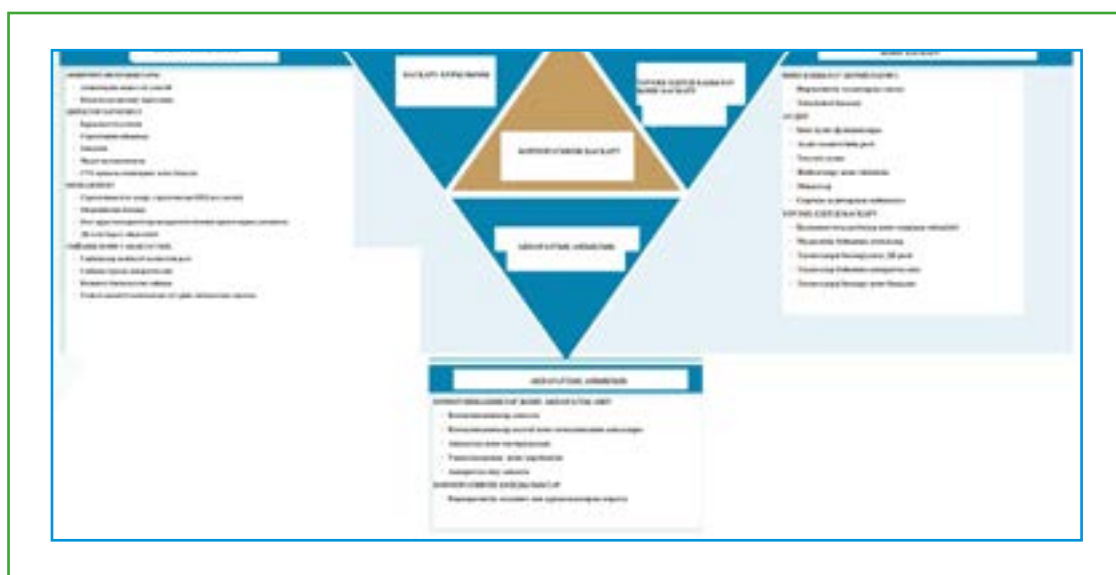
- Біріккен Корольдіктің қаржылық есептілік бойынша Кеңесінің Корпоративтік басқару кодексі; [5]

- Standard and poors рейтинг агенттігінің GAMMA әдіснамасы (кредиттік рейтинг; [6]

- Moodys және Fitch рейтингтік агенттіктердің несиелік беру әдістемелерін корпоративтік басқару талаптары мен тәсілдері; [7]

- Сарбейнза-Оксли (Sarbanes-Oxley Act) АҚШ заңы. [8]

Әлемдік тәжірибе талаптарына жауап беретін корпоративтік басқару моделін мына түрде ұсынуға болады.

Айта кету керек, осы модель бойынша бақылау барысында Есеп комитетімен бағалануы тиіс осындай маңызды бақылау үшін мақсаттар, ішкі бақылау жүйесінің бөлімдері корпоративтік басқару жүйесінің бір бөлігі болып табылады.

Сондықтан операциялық стандарттарды немесе тәуекелдерді басқару жүйесінің ква-

зимемлекеттік сектор субъектілерінің ішкі аудит қызметі қызметінің тиімділік аудиты бойынша әдістерді әзірлеу кезінде үздік шетелдік тәжірибені ескере отырып дайындалған компаниялардың ішкі нормативтік актілерін барынша пайдалану қажет.

Аудит қызметінің тиімділігі үшін біз ұсынып отырған екінші бағытқа келетін болсақ, бұл стра-

тегиялық басқару және қызмет тиімділігін бағалау жүйесі, қазіргі уақытта ол нормативтік құжаттармен және әдістемелермен неғұрлым қамтамасыз етілген. Оларға мыналарды жатқызуға болады:

- Акционері мемлекет болып табылатын ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компани-

ялардың даму стратегияларын іске асырылуын мониторингілеу және бағалау ережесін;

- Есеп комитетінің қаржылық бұзушылықтарды зерттеу Орталығы әзірлеген әдістемені және квазимемлекеттік сектор субъектілерінің өздері дайындаған ішкі нормативтік құжаттарын.

Квазимемлекеттік сектор субъектісінің дамуының стратегиялық іске асыру тиімділігін бағалау ұзақ мерзімді даму стратегиясын бекіткен ұйымның стратегиялық қызметтің негізгі көрсеткіштеріне (ҚНҚ) қол жеткізу дәрежесін бағалау арқылы, ал стратегияны іске асырудың жедел тиімділігін бағалау даму Жоспарында бекітілген қаржы-шаруашылық қызметтің жоспарланған сандық және сапалық көрсеткіштерін нақты орындауды бағалау көмегімен жүзеге асырылуы тиіс.

Өзгерістерді басқаруға және корпоративтік әлеуметтік жауапкершілік жүйесіне қатысты

үшінші және төртінші бағыттар

Қазіргі уақытта «Самұрық-Қазына» АҚ кіретін, нәтижесінде компаниялар тобына трансформация және қызметкерлерді әлеуметтік қолдау, демеушілік және қайырымдылық бойынша үлкен бағдарламалар жүргізіліп жатқан компаниялар тобы үшін толық өзекті болып табылады. Дегенмен, осы бағыттар барлық квазимемлекеттік сектор субъектілерінде сол немесе басқа көлемде жұмыс жасайды. Операциялық стандарттар мен әдістемелерді әзірлеу кезінде компанияның тұрақтылықты сақтауға, теңгерімді экономикалық өсу және үздіксіз дамуын қолдауға бағытталған өзгерістерді жүзеге асыру мәселелері қаралуы тиіс. Сонымен қатар, мемлекеттік бағдарламаларды және Үкіметтің дағдарысқа қарсы шараларын іске асыру барысында алға қойылған міндеттерді шешу үшін жүзеге асырылатын өзгерістердің қаншалықты ақылға сый-

ымды екенін бағалау маңызды болып табылады. [9]

Әлеуметтік жауапкершілік жөніндегі аудит әдістемесі біздің ойымызша, кәсіпорын қызметкерлері үшін ішкі ортаның сапасын арттыруға бағытталған пайдалану құралдарын талдауды білдіреді: медициналық сақтандыруды қамтамасыз ету, біліктілікті арттыру мүмкіндігі, тұрғын үймен қамтамасыз ету және т. б. Сонымен қатар, болған жағдайда қоғамды дамытуға, кәсіпорын жұмыс істейтін аумақтың халықтың өмір сүру сапасын арттыру бағытталған қызмет қарастырылуы тиіс. [10]

Осылайша, аудит және қаржылық бақылаудың пәрменділігі көбінесе тиісті нормативтік-құқықтық және әдіснамалық базасының болуымен анықталатынын ескере отырып, тиісті рәсімдік стандарттар мен әдістемелер арқылы Заң ережелерін іске асыруды қамтамасыз ету қажет.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. 2015 жылғы 12 қарашадағы «Мемлекеттік аудит және қаржылық бақылау туралы» Қазақстан Республикасының заңы.
2. "What to Expect—A Crown Corporation's Guide to a Special Examination." [Http://www.oag-bvg.gc.ca](http://www.oag-bvg.gc.ca). Office of the Auditor General of Canada, 2014. Web. 25 June 2016.
3. http://www.oag-bvg.gc.ca/internet/English/meth_gde_e_33497.html
4. "Reports to Parliament by Topic." Government of Canada, Office of the Auditor General of Canada. Office of the Auditor General of Canada, n.d. Web. 25 June 2016.
5. http://www.oag-bvg.gc.ca/internet/English/parl_lpt_e_1706.html
6. «Принципы корпоративного управления ОЭСР». (2004): 1-78. www.oecd.org. The Organisation for Economic Co-operation and Development, 2004. Web. 25 June 2016. <https://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/32159669.pdf>
7. "OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises 2015 Edition." www.oecd-library.org. The Organisation for Economic Co-operation and Development, 2015. Web. 25 June 2016.
8. <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/2615061e.pdf?expires=1466865288&id=id&ccname=guest&checksum=BC1D361660D9416DC5F16AE51C798947>
8. Governance, Corporate. "The UK Corporate Governance Code." Financial Reporting Council (2016): 1-33. www.frc.org.uk. Financial Reporting Council, 2016. Web. 25 June 2016.
10. <https://www.frc.org.uk/Our-Work/Publications/Corporate-Governance/UK-Corporate-Governance-Code-April-2016.pdf>
11. Швырков, Олег. «ГАММА Международный рейтинг корпоративного управления.» www.studydoc.ru. Служба рейтингов корпоративного управления Standard & Poor's, 30 June 2010. Web. 25 June 2016. <http://studydoc.ru/doc/4822304/gamma-mezhdunarodnyj-rejting-korporativnogo-upravleniya>
12. "Закон Сарбейнса—Оксли (Sarbanes-Oxley Act (SOX))." www.as-audit.ru. N.p., 13 May 2013. Web. 25 June 2016.
13. <http://www.as-audit.ru/consult/show/2821/>.
14. "Управление изменениями." (n.d.): 1-8. [www.unpan1.un.org](http://unpan1.un.org). United Nations Public Administration Network. Web. 26 June 2016. <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un-dpadm/unpan041359.pdf>.
15. Тумилевич, Елена Николаевна. «Построение системы корпоративной социальной ответственности в компании.» Российское Предпринимательство 23 (2012): 30-37. www.creativeeconomy.ru. 2012. Web. 26 June 2016. <https://creativeeconomy.ru/articles/26285/>.

Отдельные вопросы аудита эффективности субъектов квазигосударственного сектора

Целью данной статьи является определение методологических подходов к осуществлению аудита эффективности деятельности субъектов квазигосударственного сектора. Рассмотрение международного опыта, применимого в республике в направлениях аудита эффективности деятельности субъектов квазигосударственного сектора.

Ключевые слова: государственный аудит, аудит эффективности, квазигосударственный сектор, методологические подходы, модель корпоративного управления.

Закон Республики Казахстан «О государственном аудите и финансовом контроле» (далее-Закон) открывает большие возможности по созданию системы, позволяющей осуществлять надежный и всеобъемлющий государственный финансовый контроль на всех уровнях и стадиях бюджетного процесса и дает достаточный набор инструментов для полноценного осуществления контроля.[1] В то же время возникает вопрос об эффективном использовании потенциала Закона. Хотелось, прежде всего, остановиться на недостаточно отработанном в методологическом плане вопросе осуществления права Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета (далее-Счетный комитет) проведения аудита субъектов квазигосударственного сектора. Так как от этого зависит, будет ли квалифицированно проведен анализ, чтобы дать Правительству как акционеру и представительным органам власти, а через них и всему обществу объективное заключение о том насколько эффективно субъекты квазигосударственного сектора управляют государственными активами.

Для этого необходимо кон-

цептуально определиться, что, как и с какой периодичностью проверять? На наш взгляд, так как в настоящее время субъекты квазигосударственного сектора страны имеют квалифицированные Службы внутреннего аудита, подотчетные Советам директоров, которым вполне по силам решать задачи по оперативному аудиту. Кроме того, в данных субъектах проводится ежегодный аудит силами отобранных на конкурсной основе аудиторских организаций. В этих условиях, на наш взгляд, Счетный комитет должен сосредоточиться, прежде всего, на осуществлении, аудита эффективности деятельности

управления;

- система стратегического управления (планирования) и оценка эффективности деятельности;

- управление изменениями;

- система корпоративной социальной ответственности.

Положительный опыт по проведению такого аудита есть у Офиса Главного аудитора Канады, который осуществляет данный аудит с периодичностью в пять лет (до 2009 года), а начиная с 2009 года такой аудит осуществляется не реже одного раза в десять лет. [2] [3] На наш взгляд, осуществление аудита эффективности деятельности по

“ Закон Республики Казахстан «О государственном аудите и финансовом контроле» открывает большие возможности по созданию системы, позволяющей осуществлять надежный и всеобъемлющий государственный финансовый контроль на всех уровнях и стадиях бюджетного процесса и дает достаточный набор инструментов для полноценного осуществления контроля. ”

субъектов квазигосударственного сектора. Данный аудит может быть осуществлен по следующим основным направлениям:

- система корпоративного

вышеприведенным направлениям, позволит знать насколько надежны внутренняя система, а также и процедуры, отвечают ли они основным требованиям по

прозрачности и эффективности деятельности субъектов квазигосударственного сектора.

Так как, целью данной статьи является определение методологических подходов к осуществлению аудита эффективности деятельности субъектов квазигосударственного сектора, я не буду останавливаться подробно на определениях понятия «корпоративное управление», которых великое множество. На наш взгляд, корпоративное управление – это система или совокупности формальных и неформальных структур, принципов, стандартов, политик и процедур, устанавливающих процесс согласования интересов в отно-

шении организации различных групп заинтересованных сторон.

Менеджмент квазигосударственного сектора при осуществлении деятельности по корпоративному управлению, использует следующие основные документы в области международных стандартов корпоративного управления, которые можно использовать при разработке соответствующих процедурных стандартов и методик Счетного комитета:

- Принципы корпоративного управления ОЭСР; [4]
- Рекомендации ОЭСР по корпоративному управлению для компаний с государственным участием;
- Кодекс корпоративного

управления Совета по финансовой отчетности Соединенного Королевства; [5]

- Методология GAMMA рейтингового агентства Standard and Poors (в рамках кредитного рейтинга); [6]

- Требования и подходы к корпоративному управлению методик присвоения кредитных рейтинговых агентств Moodys и Fitch; [7]

- Закон США Сарбейнза-Оксли (Sarbanes-Oxley Act). [8]

Модель корпоративного управления, отвечающая требованиям мировой практики, можно представить следующим образом.

Хотелось бы отметить, что такие важные для целей контроля, разделы системы внутреннего контроля, которые, должны быть оценены Счетным комитетом в ходе контроля по данной модели, являются частью системы корпоративного управления. Поэтому при разработке операционных стандартов или методик по аудиту эффективности системы управления рисками и деятельности службы внутреннего аудита субъектов квазигосударственного сектора, необходимо максимально использовать, внутренние нормативные акты компаний, которые подготовлены с учетом лучшей зарубежной практики.

Что касается, второго направления, предлагаемого нами для аудита эффективности деятельности, то это система стратегического управления и оценки эффективности деятельности, в настоящее время она наиболее обеспечена нормативными до-

кументами и методиками. К ним можно отнести:

- Правила мониторинга и оценки реализации стратегий развития национальных управляющих холдингов, национальных холдингов, национальных компаний, акционером которых является государство;

- методики, разработанные Центром по исследованию финансовых нарушений Счетного комитета и внутренние нормативные документы самих субъ-

ектов квазигосударственного сектора.

Оценка стратегической эффективности реализации развития субъекта квазигосударственного сектора, должна осуществляться посредством оценки степени достижения стратегических ключевых показателей деятельности (КПД) организации, утвержденных в долгосрочной стратегии развития, а оценка оперативной эффективности реализации стратегии с помощью оценки фактического исполнения запланированных количественных и качественных показателей финансово-хозяйственной деятельности, закреплённых в Плате развития.

Третье и четвертые направления, которые касаются управления изменениями и системы корпоративной социальной ответственности, в настоящее время являются в полной мере актуальными только для группы

компаний, входящих в АО «Самрук-Казына», ввиду проводимой трансформации группы компаний и большой программы по социальной поддержке работников, спонсорству и благотворительности. Хотя, данные направления присутствуют в том или ином объеме во всех субъектах квазигосударственного сектора.

При разработке операционных стандартов и методик должны быть рассмотрены вопросы осуществления изменений, направленных на сохранение стабильности компании, поддержании сбалансированного экономического роста и непрерывного развития. Кроме того, важно оценить, насколько адекватны, осуществляемые изменения для решения задач, поставленных в ходе реализации государственных программ и антикризисных мер Правительства. [9]

Методики по аудиту социальной ответственности пред-

полагают, на наш взгляд, анализ использования инструментов, направленных на повышение качества внутренней среды для работников предприятия: обеспечение медицинским страхованием, возможности повышения квалификации, обеспечение жильем и т.п. Кроме того, при наличии, должна быть рассмотрена деятельность, направленная на развитие общества, повышение качества жизни населения территории, где работает предприятие. [10]

Таким образом, учитывая то, что действенность аудита и финансового контроля во многом определяется наличием соответствующей нормативно-правовой и методологической базы, необходимо обеспечить реализацию положений Закона, через соответствующие процедурные стандарты и методики.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Закон Республики Казахстан от 12 ноября 2015 года «О государственном аудите и финансовом контроле».
2. "What to Expect—A Crown Corporation's Guide to a Special Examination." [Http://www.oag-bvg.gc.ca](http://www.oag-bvg.gc.ca). Office of the Auditor General of Canada, 2014. Web. 25 June 2016.
3. <http://www.oag-bvg.gc.ca/internet/English/meth_gde_e_33497.html>
4. "Reports to Parliament by Topic." Government of Canada, Office of the Auditor General of Canada. Office of the Auditor General of Canada, n.d. Web. 25 June 2016.
5. <http://www.oag-bvg.gc.ca/internet/English/parl_lpt_e_1706.html>
6. «Принципы корпоративного управления ОЭСР». (2004): 1-78. [Www.oecd.org](http://www.oecd.org). The Organisation for Economic Co-operation and Development, 2004. Web. 25 June 2016.
7. "OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises 2015 Edition." [Www.oecd-library.org](http://www.oecd-library.org). The Organisation for Economic Co-operation and Development, 2015. Web. 25 June 2016.
8. <<http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/2615061e.pdf?expires=1466865288&id=id&accname=guest&checksum=BC1D361660D9416DC5F16AE51C798947>>
9. Governance, Corporate. "The UK Corporate Governance Code." Financial Reporting Council (2016): 1-33. [Www.frc.org.uk](http://www.frc.org.uk). Financial Reporting Council, 2016. Web. 25 June 2016.
10. Швырков, Олег. «ГАММА Международный рейтинг корпоративного управления.» [Www.studydoc.ru](http://www.studydoc.ru). Служба рейтингов корпоративного управления Standard & Poor's, 30 June 2010. Web. 25 June 2016.
11. "Закон Сарбейнса—Оксли (Sarbanes-Oxley Act (SOX))."
12. [Www.as-audit.ru](http://www.as-audit.ru). N.p., 13 May 2013. Web. 25 June 2016.
13. <<http://www.as-audit.ru/consult/show/2821/>>.
14. "Управление изменениями." (n.d.): 1-8. [Www.unpan1.un.org](http://unpan1.un.org). United Nations Public Administration Network. Web. 26 June 2016. <<http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/un-dpadm/unpan041359.pdf>>.
15. Тумилевич, Елена Николаевна. «Построение системы корпоративной социальной ответственности в компании.» Российское Предпринимательство 23 (2012): 30-37. [Www.creativeconomy.ru](http://www.creativeconomy.ru). 2012. Web. 26 June 2016. <<https://creativeconomy.ru/articles/26285/>>.

Венчурлік инвестициялау – қаржыландырудың прогрессивті инновациялық түрі (практикалық мүмкіндігі)

Бұл мақалада автор венчурлік инвестициялаудың мазмұнын қазіргі нарықтық қолданбалы қолдану қарау тұрғысынан ашады. Венчурлік инвестициялаудың халықаралық тәжірибесін қолдануға кеңінен шолу қарастырылған. Венчурлік инвестициялауды қолданудың практикалық қадамдық нұсқаулығы мен бағыты ұсынылған. Мақала венчурлік инвестицияны ұйымдастырудың типтік концепциясын ашудың құрылымынан тұрады. Түйін сөздер: венчурлік инвестициялау, жоғары технологиялық бизнес, венчурлік қор, венчурлік капитал, венчурлік индустрия.

Венчурлік инвестициялау әлемнің білімге негізделетін постиндустриальды экономика қалыптастырушы көптеген елдерінде өткен ғасырдың 50-ші жылдарының ортасынан бастап белсенді дами бастады.

Венчурлік инвестициялаудың мәні тиісті елдің экономикасын дамуын ынталандыру үшін, жаңашыл инновациялық кәсіпорындарды қаржыландыру мақсатында экономикалық жүйе арқылы капиталды тарту процесін оңайлатуға келіп саяды.

Өткен ғасырдың сол кездерінде жаңа инновациялық бағыттағы технологиялық кәсіпорын жасау оңай болмады, себебі білікті кәсіпкерлер көп емес болатын, ал сүйенуге болатын инфрақұрылым кәдімгідей болмады. Осы кезеңде инвесторлар белгісіз сипаттағы, түсініксіздеу инвестициялық жобалардың дамуына негізделген бизнеске қаражатын салуға қатты қызығушылық танытпады. кез келген кездейсоқ бастамалар сияқты жаңа бизнес баламалы қаржыландыру көздеріне, сондай-ақ, жаңашыл тәсілдері бар

және тәуекелге бел буа алатын күшті және жігерлі тұлғаларға мұқтаж болды.

Инновациялық сипаттағы жаңа және жұмыс істеп тұрған кәсіпорындарды қаржыландырудың балама көздері ретінде шетелдерде венчурлық капитал қолданылады.

«Венчурлық» атау «venture» деген ағылшын сөзі – «тәуекелді кәсіпорын немесе бастама» деген сөзден шыққан. Венчурлық (тәуекелдік) капитал - бұл инвестициялау объектілеріне пайданың жоғары нормаларын жылдам алуға есептегенде тәуекел деңгейі жоғары капиталды салудың ерекше түрі.

Венчурлық (тәуекелдік) капиталдың рөлін түсіну жоғары пайда алуға және, тиісінше, ғылыми-техникалық негізде экономиканың жаңаруына, венчурлық инвестицияларды неғұрлым тиімді және максималды тиімділікпен пайдалануға мүмкіндік беретін «венчурлық индустрияны» қалыптастыру қажеттілігіне әкелді.

Қазіргі заманғы индустриялық венчурлық капиталдың

әкесі деп 1946 жылы Американдық Зерттеу және Дамыту Корпорациясын (АКИР) құрған, ең үлкен жетістігі «Диджитал Эквипмент Корпорейшн» корпорациясы болған генерал Джорджи-за Дориота саналады. 1959 жылы АКИР салымы нәтижесінде, Диджитал Эквипмент Корпорейшн инвестицияларының 70 мың АҚШ долл., 1968 жылдың өзінде олардың 37 млн. АҚШ долл. нарықтық құны болды. Корпорация 1968 жылы акцияларын биржаға орналастырып АКИР жылына 101% рентабельділікті қамтамасыз етті.

Осыған ұқсас үлкен жетістік 1961 жылы Артур Рок қалыптастырған американдық корда болды. Оның 5 млн АҚШ доллары болған, оның ішінде 3 млн. АҚШ долларды Артур Рок идеясы ғана болған кәсіпорынға инвестициялады. Қордың жұмыс нәтижелері таңғалдырарлықтай болды, өйткені, барлығы 3 млн. АҚШ долларын шығындап, Рок ұзақ

уақыт өтпестен инвесторларға тоқсан пайызға көп қайтарған, яғни алынған ақша қаражаттары салымнан 30 есе көп.

Заманауи жоғары технологиялық алыптардың (Intel, Apple, Sun Microsystems, Yahoo және т. б.) көбі өз дамуын дәл венчурлік инвестициялауға қатысуымен бастады. Негізінен дәл осы венчурлік (рисковому) инвестициялау арқасында дербес компьютерлердің, микропроцессорлардың, гендік инженерия және т. б. ғылыми-техникалық және практикалық зерттемелері пайда болды.

Уикипедия мәліметтері куәландырғандай венчурлық индустрияның әрқашанда көшбасшысы АҚШ болып табылады. Еуропадағы венчурлық бизнес белсенді дамыған, бірақ тәртібі бойынша АҚШ-қа қарағанда аз. Осы өңірде Ұлыбритания көшбасшы болып табылады. Әлемдегі венчурлік субъектілердің ерекше санаты Израиль болып табылады. Әсіресе соңғы бірнеше ондаған жылдар бойы венчурлық бизнес көшбасшыларының арасында жеке және басқа да инвестициялар үшін тартымды болып табылатын жоғары технологиялардың қарқынды дамуына байланысты, Жапония, Қытай, Сингапурдің қатысуы көрнекті болып табылады.

Егер венчурлік инвестициялаудың анықтамасының мәніне тоқталатын болсақ, онда көптеген анықтамалары бар, бірақ «венчурлік инвестициялаудың» бірыңғай ұғымдары жоқ. Айта кету керек, уикипедия, өзге де сөздіктерде ұсынылғандай бізше венчурлік инвестициялаудың мәні, венчурлық қаржыландыру мәнінен ажырағысыз.

Атап айтқанда, уикипедияға сәйкес «венчурлық қаржыландыру – бұл жеке капиталдың

жаңадан құрылатын, ғылымды көп қажет ететін өнімдер әзірлеуге және өндеуге бағдарланған шағын жоғары технологиялық перспективалы компаниялардың (немесе өзін жақсы жағынан көрсеткен венчурлік кәсіпорындар) салым өсімінен пайда табу мақсатында оларды дамыту және кеңейтуге акционерлік капиталға 5-7 жылдық ұзақ мерзімді жоғары тәуекелді инвестициялары.

Экономикалық-математикалық сөздікке сәйкес «венчурлық капиталды қаржыландыру – бұл капитал нарығында әлі де рұқсаты жоқ, болашағы зор бизнестің бастабында құрылған инвестициялар. Әдетте мұндай инвестициялардың тәуекел дәрежесі жоғары, бірақ венчурлық капитал қаржыландырудан күтілетін пайда одан да жоғары. Сондықтан, венчурлық капиталды қаржыландыру көптеген елдерде өте тиімді инновациялық бизнес ретінде қаралады».

Айта кету керек, венчурлық қаржыландыру - бұл арнайы қаржы құралы, салаларды дамытудың тартылған катализаторы болып табылатын, жоғары қосылған құнмен сипатталатын, және нарықта серпінді өсіп тұрған венчурлық капиталды инвестициялау. Венчурлық капиталды инвестициялау немесе венчурлық инвестициялар – бұл акционерлік капиталды білдіретін өзінің мәртебесі бойынша перспективалы жоғары қарқынмен дамитын жоғары технологиялық кәсіпорынға ақша қаражаттарының салымы. Мұндай инвестициялар технологиялық жаңалықтарды енгізудің бір түрі болып табылады.

Бұл анықтамаларды талдап, оның венчурлік инвестициялаудың нақты қаржы активтерінің белгілі бір санын (негізінен жеке) құю жолымен нақты бизнестің

дамуына ықпал етуін қамтитын, салынған өсімнен пайда табу мақсатында олардың орнына акциялары немесе жарғылық капиталдың бөлігі берілетін функционалдық міндеттерінен шығады деп қорытынды жасауға болады. Осылайша, венчурлық капитал – бұл акционерлік капитал, яғни кәсіби қаржы қорларының (басқарушы компаниялар мен қорлардың) дамып келе жатқан инновациялық компанияға оның үлесімен алмасуға ұсынатын қаражаты. Бұл ретте кәсіби қаржы қорлары (компания қорларының басқарушысы) өз мәні бойынша бұл инвестициялық компанияға оның бастапқы даму, кеңею және өзгеруімен бір мезгілде оның басқармасы ақшасымен инвестиция құюда.

Индустриялық венчурлық бизнестің негізін қалаушылар венчурлік инвестициялауды ұйымдастырудың үлгілік тұжырымдамасын әзірледі, ол келесі компоненттерді қамтиды:

- венчурлік қорлар (бас серіктесі) және басқарушы компаниялар ретінде әріптестік құру;
- инновациялық комитеті/директорлар кеңесі/қадағалау кеңесі, инвесторларлардың мүддесін қорғайтын және олар тағайындайтын өкілдер құру;
- венчурлық инновациялық жобаға инвесторларлардың (жауапкершілігі шектеулі серіктестер) ақша қаражатын салуы мен инвесторлардың мүдделерін қорғау қағидаларын белгілеу;
- инновациялық кәсіпорындардың жаңаларын құру немесе жұмыс істеп тұрғандарын кеңейту.

Талдау венчурлік бизнес нарығының ең белсенді қатысушылары венчурлық қор құрайтын және қажет болған жағдайда, басқарушы компанияны өз меншігі және/немесе тартылған

инвестициялар есебінен жалдай алатын елеулі капиталы бар инвесторлар болып табылатын көрсетеді. Шетел тәжірибесі көрсеткендей, инвесторлар үлесін 99% -ға инвестицияларын енгізеді және қордың қаражатын пайдалану құқығынсыз шектеулі

дар түріндегі қызметін иемденеді.

Әлбетте, венчурлық кәсіпорындар үшін, венчурлық капитал оларға инвестициялауға шағын қол жетімділердің бірі болып табылады, өйткені, олар тиісті қамтамасыз етілмей –ақ және қа-

Осындай қатысу шын стандартты емес бөлу шын мәнінде екі жаққа да қолайлы және нақты іскерлік негізі бар. Қорды құруды бастамашылар мен венчурлық капитал кәсіпорны өздерінің қаражаттары мен мансаптарын тәуекелге қояды және тәуекел және менеджмент үшін өзіндік өтеуін алады. Бірнеше ірі қауымдасқан қатысушылар шын мәнінде өз капиталының болмашы ғана үлесін тәуекел жасайды, нәтижесінде, қарапайымнан тұтастай алғанда біршама пайда алады.

Венчурлық инвестициялаудың бұл ұйымы бас серіктестер, венчурлық кәсіпорындар (олардың жеке мүдделерімен) және инвесторлардың мүддесі арасындағы қақтығыс туындамайтынына кепілдік береді. Бұл инвестициялау түрінің дамытуды талап ететін принциптік ерекшеліктері болып табылады.

Венчурлық бизнесті дамыту үшін кез-келген елде мынадай шарттар қажет екені даусыз:

- елдегі экономикалық жағдай;
- ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар саласындағы кәсіпкерлік қызметтің дамуын ынталандыруға бағытталған қолайлы заңнамалық және салық жүйесі;
- инновациялық өнеркәсіпке және жаңа технологиялар, өнімдер мен қызметтерді сатып алушылар қажеттілігі;
- венчурлық қорлардың дамыған жүйесі;
- тәуекелді, құрудың ерте сатысында (идеялар) және ғылыми-техникалық жобалар іске асыруды инвестициялауға дайын және тілек білдірген венчурлық инвесторлардың болуы;
- венчурлық капиталды сауатты және кәсіби басқарушылардың болуы;
- елдегі ғылыми әлеуеттің жеткілікті жоғары деңгейі (жаңа

“ Экономикалық-математикалық сөздікке сәйкес «венчурлық капиталды қаржыландыру – бұл капитал нарығында әлі де рұқсаты жоқ, болашағы зор бизнестің бастабында құрылған инвестициялар. Әдетте мұндай инвестициялардың тәуекел дәрежесі жоғары, бірақ венчурлық капитал қаржыландырудан күтілетін пайда одан да жоғары. Сондықтан, венчурлық капиталды қаржыландыру көптеген елдерде өте тиімді инновациялық бизнес ретінде қаралады». ”

серіктестерге айналады.

Венчурлық қор қаржылық делдал деп аталатын болып табылатын, инвесторлардың қаражаттарын шоғырландырады, инновациялық жобаларды жинайды, оларға талдау мен алдын ала сараптамасын өткізеді, сол немесе өзге де ғылыми-техникалық жобаны таңдау туралы өз бетімен шешім қабылдайды және таңдалған венчурлық жоба бойынша қажетті құжаттардың толық топтамасы жинайды және оны басқарушы компанияға кешенді сараптама жүргізу үшін жолдайды, тиісті шешім қабылдау үшін оның нәтижелерін басқарушы компания қорға береді.

Әдетте, қордың инвестициялау объектісі инвестициялық жоба болып табылады және оны жасаушылар жаңа мекемелерді құру арқылы жаңа технологияларды игеруге бағытталған және венчурлық капиталды, яғни венчурлік кәсіпорынды пайдаланатын заңды тұлғаның құқығын және инновациялық кәсіпорын-

ражаттардың қайтарымдылығына кепілдік несие алуға немесе өз бағалы қағаздарын қор биржасында орналастыру мүмкіндік бермейді. Венчурлік кәсіпорында ең бастысы венчурлік капиталмен байланысты кәсіпорын (немесе инвестициялау объектісі болып табылатын) ретінде сипаттауға болады, кәсіпорынның меншік иелері жоғары тәуекел дәрежесінде айтарлықтай (орта нарықтан жоғары) табыс алу мақсатында, жобаларды іске асыру бойынша венчурлық капитал иелерімен іскерлік ынтымақтастықты білдіреді.

Бұл ретте алынатын кіріс әдетте, осы пайданың бір бөлігіне құқығы бар бас серіктес және/немесе венчурлік кәсіпорынға емес, тек инвесторларға тиесілі. Атап айтқанда, шетелдік тәжірибенің талдауы көрсеткендей, бас серіктес (қор) ағымдағы менеджменттен әдетте, жылдық 2% (қол қойылған капиталдан) және қорытынды пайдадан 20 немесе одан да көп пайызын алады.

идеялар, жаңа технологиялар, ноу-хаулардың болуы).

Жоғарыда аталған жағдайларды ескере отырып, инновациялық іс-шараларды қолдау үшін венчурлық кәсіпкерліктің институтын қалыптастыру мен дамыту және инфрақұрылымын қаржыландыру көптеген қолайлы жағдайға тәуелді және капиталды тиімді бөлу мен айналымын талап ететін өте күрделі процесс болып табылатынын атап өткен жөн.

Әрине, венчурлік инвестициялаудың басты мақсаты – дивидендтер түрінде емес, кәсіпорынның акцияларын сатып алу және сату бағасы арасындағы айырма түрінде табыс алу. Бұл мақсат венчурлік инвестициялаудың мынадай негізгі қағидаттардың сақтағанда ғана қол жеткізілуі мүмкін:

1) инновациялық инвестиция (түбегейлі жаңа өнімдерді, техникаларды және тағы басқа құруға инвестициялау);

2) салынған қаражат қайтарылмауы мүмкін (венчурлік қызметті инвестициялаудың тәуекелі жоғары);

3) жоғары кірістілік;

4) венчурлік кәсіпорындардан қандай да бір қамтамасыз ету кепілін алмай-ақ салымдардың ұзақ мерзімділігі;

5) инвестициялайтын инновациялық кәсіпорындардың жарғылық қорында венчурлік инвестордың үлестік қатысуы;

6) инвестицияланған кәсіпорындарды қолдау (жаңа идеялар дамуына қатысты қаржылық кеңес беру).

Инновациялық идеяларды іске асыруға ықпал ететін елеулі фактор «инвестициялар алу көзі» болып табылады.

Қазіргі уақытта шетелдік венчурлік қызметтің дәстүрлі инвесторлар болып табылады:

- жеке инвесторлар (бизнес-періштелері);

- инвестициялық институттар (зейнетақы қорлары; банктер; қаржы сақтандыру компаниялары; арнайы траст-қорлар);

- институционалдық емес (институттар, университеттер; зерттеу орталықтары; ұйымдастыру);

- халықаралық ұйымдар;

- мемлекет.

Атап өту қажет, зерттеулер көрсеткендей, инвесторлар қорларға бірнеше миллионнан бірнеше жүз миллион доллар дейін ауытқитын венчурлік капиталды салады.

Инвестициялық қорлар екі негізгі түрге бөлінеді: ашық және жабық қорлар.

Жабық қорларда қаражат жиналғаннан кейін тұйық инвесторлар тобы құрылады. Қаражат жинау аяқталғаннан кейін «венчурлеу» процесі - іздеу таңдау, бағалау және инвестицияланатын кәсіпорынға енгізу бойынша практикалық жұмыс басталады. Алғашқы төрт - бес жыл ішінде қорға жиналған қаражат толық пайдаланылуы болуы тиіс, яғни инвестициялар түрінде жаңашыл кәсіпорындар бөлінген. Жабық венчурлық қорлар 5 - 10 жыл болуы мүмкін. Бұл мерзім әлемдік тәжірибеде инвестицияланатын компанияға қанағаттанарлық өсуіне жету үшін және тиісінше, инвесторларға инвестициясын қайтарудың қолайлы деңгейін қамтамасыз етуге әбден жеткілікті болып саналады. Дегенмен, қор ресми түрде өзінің өмір сүруін инвесторларға салған қаражаттарын қайтарып, салынған инвестициялардан қосымша қайтарым алғаннан кейін ғана тоқтатады.

Ашық қорларда (мысалы, әртүрлі қаржы активтер портфеліне жатқызуға болатын өзара қорлар қандай болып табылса, - қордың

жарғысына сәйкес іріктелген кәсіби инвестициялық менеджерлер) менеджерлер мен барлық ниет білдірушілер ашық жарияланатын таза құны ағымы бойынша кез-келген акцияны сатып ала алады. Қордың бұл түрі қандай да болмасын белгілі бір сомамен шектелмеген, ол инвесторлардың қосымша қаражат салымына қарай өсетін қосымша акциялар шығара алады.

Венчурлік бизнесте инвестиция алуға талаптанған кәсіпорындарды жіктеу қабылданған:

Seed - («егу үшін компания»). Шын мәнінде, бұл - қосымша зерттеулер жүргізу немесе өнімнің нарыққа шығаралдында пилоттық үлгілерін құруға қаржыландыру үшін таңдалған тек ғылыми-техникалық жоба немесе бизнес-идея.

Start up - («жаңа ғана пайда болған компания»). Ұзақ нарықтық тарихы жоқ, жаңа құрылған кәсіпорын. Мұндай кәсіпорындарды қаржыландыру ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізу үшін және сатылым алдында қажет.

Early stage (бастапқы сатысы). Дайын өнімдері бар, апробациядан өткен оны коммерциялық іске асырудың ең бастапқы кезеңінде орналасқан кәсіпорындар. Мұндай кәсіпорындарда пайда болмауы мүмкін, және, сонымен қатар, ғылыми-зерттеу жұмыстарын аяқтау үшін қосымша қаржыландыруды талап етуі мүмкін.

Expansion (кеңейту). Өз қызметін қаржыландыру үшін қосымша салымдарды талап ететін кәсіпорындар. Инвестициялар өндіріс пен өткізу көлемін кеңейту, қосымша маркетингтік зерттеулерді жүргізу, негізгі қорларды немесе жұмыс капиталын ұлғайту үшін пайдаланылуы мүмкін.

Жоғарыда аталғандардан

басқа, венчурлік қорлардың инвестициялары пайдаланылуы мүмкін:

Bridge financing («көпір орнату»). Қаржыландырудың бұл түрі жекеден ашық акционерлік қоғам болып қайта құрылатын және өз акцияларын қор биржасына тіркеуге тырысатын кәсіпорындар үшін арналған:

Management Buy-Out («сатып алуды басқарушы»). Қолданыстағы кәсіпорынға жұмыс істеп тұрған өндірістерді немесе жалпы бизнесті сатып алу үшін басқарушы және инвесторлар ұсынатын инвестициялар.

Management Buy-In («басқарушылар тарапынан сатып алу»). Инновациялық кәсіпорындар сатып алуы үшін басқарушыға немесе басқарушылар тобына венчурлық инвестор тарапынан берілген қаржылық ресурстар.

Turnaround («төңкеріс»). Сол немесе өзге де мәселелерді бастап өткеріп, өз қызметінде тұрақтылық және тұрақты қаржы жағдайға жету мақсатында кәсіпорындарды қаржыландыру.

Replacement Capital («капитал алмастырушы») немесе Secondary Purchase («қайталама сатып алу»). Қолданыстағы кәсіпорынның акцияларын басқа венчурлық институтының немесе басқа да акционер/акционерінің сатып алуы.

Инвестиция алуға талаптанған кәсіпорындардың классификациясымен тығыз байланысты, сондай-ақ венчурлік жаңа кәсіпорынның құрылуы мен қалыптасуына әсер ететін қаржыландыру процесінің кезеңдеріне егжей-тегжейлі тоқталайық.

Стартқа дейінгі кезең. Бұл кезеңде оның атынан жиі ғалым, инженер немесе өнертапқыш сөз сөйлейтін кәсіпкер, өз идеяларының коммерциялық маңыз-

дылығын теориялық және практикалық негіздеу бойынша жұмыстарды жүргізу үшін қаржылық қолдауға мұқтаж. Бұл идея жаңа технологиялар немесе жаңа өнім өндірісін енгізумен байланысты болуы мүмкін. Алғашқы екі жағдайларда шығындар шағын үлгідегі немесе прототип құруға болуы мүмкін, дегенмен бұл кезеңде коммерциялық өнімді шығару әлі көзделмейді. Қаржыландыру стартына дейінгі кезең бірнеше айдан бір жылға дейін созылуы мүмкін. Инвестициялар бұл кезеңде аса тәуелді, өйткені, ұсынылатын ғылыми жобаның өміршендігін анықтауға мүмкіндік беретін нақты ақпарат іс жүзінде жоқ. Кейбір бағалауларға сәйкес, стартқа дейінгі кезеңнің соңына дейін әлеуетті іске асатын ретінде қарастырылған 70% аса жаңа идеялар лақтырылады. Дегенмен қаржыландыру стартына дейінгі кезеңде қабылданған идеялар инвесторларға неғұрлым жоғары пайда әкеледі. АҚШ-та, мысалы, венчурлық қорлардың жетекші мамандарының пікірінше, табысты болған жағдайда бұл кезеңдегі салымнан күтілетін пайда 52-ден 100% - ға және одан жоғарыны құрайды.

Старт кезеңі. Бұл кезең әдетте, жаңа кәсіпорынның құрылуының бірінші жылына сай келеді. Оның барысында кәсіпорынды ұйымдастыру, оның негізгі қызметкерлерін іріктеу бойынша жұмыстар іс жүзінде аяқталады, жаңашылдықтың прототипін әзірлеу және сынау, сондай-ақ, нарық мүмкіндіктерін зерттеу аяқталуға жақын. Кәсіпорындардың басшыларында қорлармен келіссөздерде негіз ретінде қызмет атқаратын, венчурлық капитал шоғырландыратын болашақ қызметінің формалды бизнес-жоспары бар. идеясы бар жаңа кәсіпорын өзінің өнімін шығару мен

іске асыруға кірісу үшін қаржы қаражаттарына мұқтаж. Кейбір жағдайларда қосымша зерттеу және әзірленімдерге шығыстар қажет. Қаржыландырудың старт кезеңі шамамен бір жылға созылады, стартқа дейінгі кезеңге қарағанда инвесторларға әдетте екі - үш есе үлкен соммаға шығады. Осы кезеңде тәуекел дәрежесінің жоғарылығына байланысты бірнеше венчурлық инвесторлардың бірлескен капитал салымдары жиі тәжірибеленеді. Бұл кезеңде капиталды салудан пайданың күтілетін нормасы түрлі венчурлік қорлар үшін 40-тан 65% - ға дейін ауытқиды.

Венчурлық қаржыландырудың келесі төрт кезеңі кәсіпорынның дамуының әр түрлі сатысына тиесілі.

Дамудың бірінші сатысы. Бұл кезең егер прототипін сынау сәтті өтсе ғана басталады, және одан әрі жаңашылдықтарды игеру кезінде таза техникалық тәуекел ең төменмен ұсынылады. Нарықты зерттеу кезінде алынған қолайлы нәтижелер коммерциялық өнімнің бастапқы шағын ауқымы бойынша өндірісін жолға қоюға мүмкіндік береді. Дамудың осы сатысында жүрген жаңа кәсіпорындар әдетте, пайда алмайды.

Кеңейту сатысы. Ол алдыңғыдан жаңа кәсіпорынның нарықпен кері байланысын сезінуге мүмкіндік беретін өнім көлемін шығара бастайтындығымен ерекшеленеді. Осы кезеңде одан әрі жылдамдығы мен оның нарыққа ену шегін анықтайтын, негізгі сапалық факторлар белгіленеді. Кәсіпорын әлі де пайда алмайды немесе оны мейлінше шектелген көлемде алады. Жабдықтарды сатып алуға және басқа да сатылары бойынша өндірістік шығындарға қосымша капитал талап етіледі.

Үшінші даму сатысы- на шығарылатын өнімнің сату көлемінің жылдам артуы тән, және алынатын таза табыс инвестициялық тәуекел деңгейін азайтады. Сонымен қатар, қажетті жоғары өсу қарқынына қол жеткізу және/немесе қолдау үшін ішкі ресурстар есебінен қамтамасыз етуге болмайтын қаражат керек. Тәуекел капиталының жаңа инвестициялары осы кезеңде өндіріс ауқымын одан әрі арттыру, шығарылатын өнімді, маркетингті жетілдіру үшін пайдаланылады. Бұл кезеңде жаңа компанияның негізгі капиталымен банктік несиесі алу мүмкін болады.

Дамудың төртінші сатысы. Бұл кезеңде өндірістің жоғары өсу қарқынын қолдау үшін венчурлік қаржыландыруға деген қажеттілік әлі де сақталуы мүмкін, алайда, кәсіпорынның жалпы жағдайы жеткілікті тұрақты болып табылады. Оның дамуында инвестициялар тәуекелі бұрынғыдан да төмен болады. Кәсіпорын басшылары бірқатар жағдайларда жаңа акциялар шығаруды болдырмас үшін жаңа венчурлық инвестициялардың орнына қарапайым банктік несиелерді таңдауы мүмкін. венчурлық капиталистердің (венчурлік қорлар) түпкі мақсаты - сатып алынған жаңа кәсіпорынның үлесіндегі акцияларды сату жақындап келеді, алайда, дәл мерзімдері және өтімділіктің (жаңа кәсіпорынның кәдімгі акцияларымен бағалы қағаздар нарығына шығу, мүдделі ірі компаниямен сіңіру, басқарушы фирманың артықшылықты акцияларын сатып алу) ұйымдастырушылық нысаны түсініксіздеу болып қалады.

Шартты түрде төрт кезеңнен тұратын, нақты объектіні қаржыландырудың бас серіктесін таңдау процесін түсіну өте маңы-

зды.

Олардың ішінде **бірінші** ұсынылып отырған жобаны венчурлік қордың жалпы стратегиялық желісіне сәйкестігін жалпы бағалау жүргізіледі. Бұл ретте жаңа кәсіпорын әрекет етуді көздеп отырған саласы, шығарылатын өнімнің сипаты, талап етілетін қаражаттың көлемі, болжамды пайданың деңгейі, болашақ өнім немесе қызметтің нарықтағы жағдайы, бәсекелестіктің болуы назарға алынады. Бұдан әрі жаңа кәсіпорынның бастап тұрған топтың басқару дағдылары бағаланады: жұмыс тәжірибесі, біліктілігі, қарым-қатынасқа бейімділігі және т. б. Нақты құрылған кәсіпорынның даму жоспарының болуына үлкен мән беріледі – ол жобаны бағалау үшін ақпарат көзі ретінде ғана қызмет етпейді, сонымен қатар, менеджерлердің мақсат қою іскерліктерінің, жағдайды шынайы бағалаудың көрсеткіші болып табылады. Бұдан әрі өнім, қызмет және технологиялардың сипаттамалары оқытылады. өнімнің бірегейлік, жаңалық, бәсекелестермен оның жылдам көшіру дәрежесі, басқа фирмалардың ұқсас бұйымдарына қатысты ерекшеліктері, өнім, қызмет және технологиялардың патенттік қорғалуы, баға артықшылықтары бағаланады. Әлеуетті нарықтың сипаттамалары неғұрлым маңызды болып саналады. Бұл ретте болжамды тұтынушылар тобы және нарық мөлшері (өсу мүмкіндігі болуы үшін нарық тым кіші болмауы тиіс, және ірі корпорациялар тарапынан қуатты бәсекелестіктен қорықпас үшін тым үлкен де болмауы тиіс) анықталады.

Екінші кезеңде келісімнің жалпы шарттары айтылады. қордың қаржылық талаптарының негізгі көрсеткіштерінің бірі инвестицияланған капиталға

болжамды пайда деңгейі болып табылады. Бұл деңгей қаржыландырудың бастапқы кезеңдерінен неғұрлым кеш даму кезеңдеріне көшуіне қарай төмендейді. Табыс деңгейі капиталдың қай бөлігі кәсіпкерлердің өздерінің немесе өздері тартқан инвестицияларды құрайтынына байланысты. Егер бұл үлес айтарлықтай жоғары болса, онда олар өздеріне тәуекелдің айтарлықтай үлесін алады, венчурлық қор табыстың аз үлесіне келісуі мүмкін. Венчурлік қорлардың пайдалылығы венчурлік кәсіпорын табысты дамуымен ғана емес, көбінесе оның акциялары қордың иелігіне өткен үлестерімен анықталады. Пайдалылықтың осы көрсеткішіне есептеу және келісім бойынша ерекше назар аударылатыны түсінікті. венчурлік қордың иелігіне өтетін үлес (акциялар пакетін) мөлшерін бағалаудағы принципті айырмашылық одан арғы келіссөздерді кез келген мағынасынан айыра алады. Бұл үшін арнайы әдістемелер бар, олардың көпшілігі фирма акциясының болашақ құны және тиісті бүгінгі инвестиция құны деп аталатын формулаларға негізделеді.

Келісімге қол жеткізгеннен кейін қаржы мәселелері жөніндегі үшінші кезең басталады: кәсіпорын туралы ақпаратты егжей-тегжейлі бағалау. Егер бұл кәсіпорын бастапқы қалыптасу кезеңдерінен өтсе, өткен кезеңдегі қаржылық көрсеткіштері, кәсіпорынның даму жоспары, ықтимал өткізу нарығы туралы, бәсекелестер туралы егжей-тегжейлі мәліметтер зерттеледі, басқарушылық топтың жеке мүшелерімен жақын танысу болады.

Төртінші, соңғы кезеңде мәмілені жасау туралы түпкілікті шешім қабылданады. Қаржыландырудың кезеңдері бөлшек-

тенеді, әрбір кезеңде капитал қандай мөлшерде және нысанда берілетіні белгіленеді.

Әр түрлі зерттеулердің нәтижелері венчурлық қорларды іріктеу процесінде келіп түсетін ұсыныстардың әдетте, 70% - дан астамы сүзілетін дәлелдейді.

Атауы «басқару (немесе көмектесу) немесе «қолды та-мырға ұстап» аталатын процеске үлкен назар бөлінеді. Әрине, бас серіктес берілетін инвестициялық қаражатты кәсіпорын қалай пайдаланатынына немқұрайлы қарамайды. Бұл дегеніміз венчурлық кәсіпорындардың қаржы-шаруашылық қызметін есептескіш қамқорлық басқарады дегенді білдірмейді.

Венчурлік қордың өкілі әдетте, - инвестициялық менеджері венчурлік кәсіпорынның директорлар кеңесінің құрамына атқарушы емес директор ретінде кіреді. Ол бар тұрақты кеңес отырыстарына қатысады және стратегиялық шешімдер әзірлеуге атсалысады.

Әдетте, токсанына бір рет директорлар кеңесіне компанияның басшысының немесе венчурлық кәсіпорындар жетекшілерінің еркін нысанда жасалған есептері беріледі. Шын мәнінде, бұл венчурлік кәсіпорындардың ақша қаражатының қозғалысы туралы токсандық есептер.

Бұл ретте қор өкілінің директорлар кеңесінің отырыстарына және күйін инвестицияланған кәсіпорындардың қаржылық жай-күйін бақылауға қатысуы венчурлік қордың осы кәсіпорын істеріне қатысуын шектемейді. Қорға кіріп, бас әріптесі өзімен бірге бизнес үшін құнды бір актив - өзінің іскерлік байланыстаы мен тәжірибесін әкеледі. Ол венчурлік кәсіпорынның қалыпта-суы немесе өндірісті кеңейтуде қолданылады.

Қомақты ақша ресурстарды иеленуші және тәжірибелі мамандар, бас серіктестер ретінде іскерлік қоғамдастықта кейде көрнекті жағдайға ие болады. Және венчурлық индустрияда қолданылатын қажетті көптеген пайдалы байланыстарға ие болады.

Сондай-ақ, жаңа немесе қолданыстағы венчурлік кәсіпорынның басында тұрған басқару тобының сипаттамаларына маңызды рөл бөледі. венчурлік бизнестің көптеген практиктерінің пікірлері мынаған келіп саяды: істің табыстылығы өнімнің ерекшеліктері, технологияның жаңалығы және басқа да көрсеткіштеріне қарағанда менеджерлердің бейімі мен дағдыларына

тәуелді.

Әдетте инновациялық идеялардың иелері әрқашан тиімді кәсіпкер бола алмайды. Бұл жағдайда, мүмкіндігінше, басқару тобы мүшелерінің кәсіпкерлік қабілетіні, жаңа инновациялық кәсіпорындарды құру тәжірибесі, осы саладағы жұмыс тәжірибесі, жаңа инновациялық идеялар өмірде ілгері бастыру тәжірибесі болуы керек. Сондай-ақ, басқару тобы мүшелерінің тұтастық, бірлігіне, сонымен қатар венчурлік кәсіпорынның әрбір жеке менеджерінің жеке қасиеттері үлкен мән беріледі.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Қазақстан Республикасы Президенті Н.Ә. Назарбаевтың 2015 жылғы 30 қарашадағы Қазақстан халқына жолдауы. Қазақстан жаңа жаһандық нақты ахуалда: әсім, реформа, даму.
2. Викапедия (электронный ресурс).
3. Экономико-математический словарь (электронный ресурс).
4. <http://www.finansi24.ru/venchurkapital.htm>
5. [https://ru.wikipedia.org/wiki/ венчурный капитал](https://ru.wikipedia.org/wiki/венчурный_капитал)
6. <http://www.allbest.ru>
7. <http://ampl77.spb.ru/publications/103-venchurnoe-finansirovanie-innovatsionnykh-proektov-printsipy-venchurnogo-investirov>.
8. <http://www.grandars.ru/college/biznes/venchurnoe-finansirovanie.html>
9. В. В. Шеремет, В. М. Павлюченко, В. Д. Шапиро и др. Управление инвестициями: в 2-х томах, М.: Высшая школа. 1998.
10. Государственное регулирование рыночной экономики: учебник для вузов/ Под общ. ред. В. И. Кушлина, Н. А. Волгина. М.: ОАО НПО «Экономика», 2000. С. 418.
11. П. Г. Гулькин. Введение в венчурный бизнес в России. -М.: 2009
12. И.Родионов, А. Никконенко. Венчурный капитал и прямое инвестирование в инновационной экономике. - М.: РАВИ, 2011
13. А.Н. Фоломьев, А.Т. Каржауов «К вопросу концепции национальной системы венчурного инвестирования (электронный ресурс).
14. <http://www.be5.biz/ekonomika/i012/57.htm>.
15. Д. Бушуева. Российская венчурная компания в инновационном развитии РФ, 2014 г. (электронный ресурс).
16. А.И.Каширин, А.С. Семенов. Венчурное финансирование инновационной деятельности. Журнал Федеративные отношения и региональная социально-экономическая политика №10 2006 год.
17. А.И. Горский. Фонды венчурного инвестирования в России // Финансы. - 2008. - № 6.
18. Эмиль Ван дер Бург. Развитие европейской венчурной индустрии в конце 90 годов и процессы развития в Восточной Европе. СПб.: РАВИ, 2001: Венчурный капитал и прямое инвестирование в России. Сборник статей и выступлений. СПб.: РАВИ, 2000. с. 17.: Венчурное инвестирование в России (юридические аспекты). Материалы к обсуждению. СПб.: РАВИ, 2001.
19. Медовников Д. По венчурным волнам // Эксперт. - 2008. - № 41.

Венчурное инвестирование – прогрессивный инновационный вид финансирования (практическая возможность)

В данной статье автор раскрывает суть венчурного инвестирования, с точки зрения его прикладного применения в современных рыночных условиях. Представлен достаточно широкий обзор международного опыта применения венчурного инвестирования. Рекомендованы практически пошаговые инструкции и направления применения венчурного инвестирования. Статья содержит покомпонентное раскрытие типовой концепции организации венчурного инвестирования.

Ключевые слова: венчурное инвестирование, высокотехнологичный бизнес, венчурный фонд, венчурный капитал, венчурная индустрия.

Венчурное инвестирование активно стало развиваться с середины 50-х годов прошлого века во многих странах мира, формирующих постиндустриальную экономику, базирующуюся на научных инновационных знаниях.

Суть венчурного инвестирования заключалась в том, что оно упрощало процесс привлечения капитала через экономическую систему, с целью финансирования новаторских инновационных предприятий для того, чтобы простимулировать развитие экономики соответствующей страны.

Создавать технологические предприятия нового инновационного направления во времена прошлого века было непросто, поскольку квалифицированных предпринимателей было не много, а инфраструктура, на которую можно было бы основываться, просто-напросто не существовала. В этот период инвесторы не так сильно были заинтересованы вкладывать средства в бизнес, основывающийся на развитии малопонятных тогда инвестици-

онных проектов, имеющих неопределенный характер. Как и любое неординарное начинание, новый бизнес нуждался в альтернативных источниках финансирования, а также в сильных, компетентных и энергичных личностях, имеющих новаторские подходы и способных рисковать.

В качестве альтернативных источников финансирования новых и действующих предприятий инновационного характера зарубежными странами был использован венчурный капитал.

Название «венчурный капитал» или «венчурный бизнес» происходит от английского слова «venture» - «рискованное предприятие или начинание» [4].

Венчурный (рисковый) капитал - это особая форма вложения капитала в объекты инвестирования с высоким уровнем риска в расчете на быстрое получение высокой нормы дохода.

Понимание роли венчурного (рискового) капитала, в получении сверх прибыли и соответственно в модернизации экономики на научно-технической основе, привело к необходимости формирования «венчурной индустрии», позволяющей наиболее рационально и с максимально возможным эффектом использовать венчурные инвестиции.

Отцом современной индустрии венчурного капитала принято считать генерала Джорджа Дориота, который в 1946 г. основал Американскую Корпорацию Исследований и Развития (АКИР), величайшим успехом которой стала корпорация «Диджитал Эквипмент Корпорейшн».

В результате, вложенных АКИР в 1959 году в Диджитал Эквипмент Корпорейшн инвестиций в 70 тыс. долл. США, в 1968 году они имели уже рыночную стоимость 37 млн. долл. США. Корпорация, разместив в 1968 году акции на бирже, обеспечила АКИР рентабельность 101 % в год [5].

Аналогично большой успех имел американский фонд, сформированный Артуром Роком в 1961 году, который был объемом всего 5 млн. долларов США, из которых 3 млн. долл. США Артур Рок инвестировал в организацию, имеющую идею. Результаты работы фонда оказались поразительными, так как, израс-

ходовав всего 3 млн. долларов США, через непродолжительное время Рок вернул инвесторам почти девяносто, то есть были получены денежные средства в 30 раз больше вложенных.

Достаточно много современных высокотехнологичных гигантов (Intel, Apple, Sun Microsystems, Yahoo и др.) начали свое развитие именно с участием венчурного инвестирования. И именно в основном благодаря венчурному (рисковому) инвестированию появились научно-технические и практические разработки персональных компьютеров, микропроцессоров, геномной инженерии и др.

Как свидетельствуют данные википедии, лидером в венчурной индустрии всегда являлись США. В Европе венчурный бизнес также активно развит, хотя на порядок меньше, чем в США. Лидером в данном регионе является Великобритания. Особой категорией венчурных субъектов в мире выступает Израиль. Особенно показательным, является присутствие в последние несколько десятков лет среди лидеров венчурного бизнеса Японии, Китая, Сингапура, что связано со стремительным развитием высоких технологий, являющимися привлекательными для частных и иных инвестиций [2].

Если остановиться на определении сущности венчурного инвестирования, то существует множество определений, однако единого понятия «венчурное инвестирование» не имеется. Следует отметить, что сущность венчурного инвестирования, как нам представляется, неотделима от сущности венчурного финансирования, представленного в википедии и иных словарях.

В частности, согласно вики-

педии «венчурное финансирование - это долгосрочные 5-7 летние высоко рискованные инвестиции частного капитала в акционерный капитал вновь создаваемых малых высокотехнологичных перспективных компаний (или хорошо уже зарекомендовавших себя венчурных предприятий), ориентированных на разработку и производство наукоемких продуктов, для их развития и расширения, с целью получения прибыли от прироста стоимости вложенных средств» [2].

Согласно экономико-математическому словарю финансирование венчурного капитала – это инвестиции в начинающий образовываться многообещающий бизнес, еще не имеющий доступа на рынке капиталов. Обычно степень риска таких инвестиций высока, но еще более высоки ожидаемые выгоды от финансирования венчурного капитала. Поэтому финансирование венчурного капитала рассматривается во многих странах как весьма эффективный инновационный бизнес [3].

Важно отметить, что венчурное финансирование - это инвестирование венчурного капитала, которое является специфическим финансовым инструментом, призванным быть катализатором развития отраслей, характеризующихся высокой добавленной стоимостью и динамично растущими рынками. Инвестирование венчурного капитала или венчурные инвестиции – это вложение денежных средств, представляющие собой акционерный капитал, в перспективные быстроразвивающиеся высоко-технологичные предприятия по своему статусу. Причем такое рискованное предпринимательство является одной из форм внедрения технологиче-

ских и технических новшеств, научных достижений еще не используемых на практике.

Проанализировав эти определения можно сделать вывод, что все они исходят из функциональной задачи венчурного инвестирования, включающей способствование развитию конкретного бизнеса путем вливания определенного количества финансовых активов (в основном частных), взамен которых, выдаются акции или часть уставного капитала с целью получения прибыли от прироста стоимости вложенных средств. Таким образом, венчурный капитал – это акционерный капитал, то есть деньги, предоставляемые профессиональными финансовыми фондами (управляющими компаниями фондов) в развивающуюся инновационную компанию в обмен на ее долю. При этом профессиональные финансовые фонды (управляющие компании фондов) по своей сути инвестируют в эти инвестиционные компании деньги с одновременным ее управлением на ее начальном развитии, расширении и трансформациях.

Как показывают исследования, основатели индустриального венчурного бизнеса Томом Перкинсом, Юджином Клейнером, Франком Кофилдом (Frank Caufield), Бруком Байерсом (Brook Byers) и др. разработали типовую концепцию организации венчурного инвестирования, включающую следующие компоненты:

- создание партнерства в виде венчурных фондов (генеральный партнер) и управляющих компаний;
- создание инновационного комитета/совета директоров/наблюдательного совета, представители, которого назначаются

инвесторами и которые защищают интересы последнего;

- вложение инвесторами (партнеры с ограниченной ответственностью) денежных средств в венчурный инновационный проект и установление правил защиты интересов инвесторов;
- создание новых или расши-

проекта, собирает полный пакет необходимых документов по выбранному венчурному проекту и направляет его в управляющую компанию для проведения комплексной экспертизы, результаты которой управляющая компания предоставляет фонду для принятия соответствующего решения.

Согласно экономико-математическому словарю финансирование венчурного капитала – это инвестиции в начинающий образовываться многообещающий бизнес, еще не имеющий доступа на рынке капиталов. Обычно степень риска таких инвестиций высока, но еще более высоки ожидаемые выгоды от финансирования венчурного капитала. Поэтому финансирование венчурного капитала рассматривается во многих странах как весьма эффективный инновационный бизнес.

рение действующих инновационных предприятий.

Анализ свидетельствует, что наиболее активными участниками рынка венчурного бизнеса являются инвесторы, имеющие значительный капитал, которые образуют венчурный фонд и при необходимости нанимают управляющую компанию только за счет собственных и/или привлеченных инвестиций. Как показывает зарубежный опыт, инвесторы вносят инвестиции долями 99% и становятся ограниченными партнерами без права пользования средствами фонда.

Венчурный фонд, являющийся так называемым финансовым посредником, аккумулирует средства инвесторов, собирает инновационные проекты, проводит их анализ и предварительную экспертизу, самостоятельно принимает решение о выборе того или иного научно-технического

Как правило, объектом инвестирования фондом является инвестиционный проект и его создатели, которые путем учреждения нового предприятия обретают права юридического лица и деятельности в виде инновационного предприятия, ориентированного на освоение новых технологий и использующего венчурный капитал, то есть венчурное предприятие.

Очевидно, что для венчурных предприятий, венчурный капитал является одним из немногочисленных доступных им инвестиций, поскольку они без соответствующего обеспечения и гарантий возвратности средств не располагают возможностью получить кредит или разместить свои ценные бумаги на фондовой бирже. Венчурное предприятие можно охарактеризовать как предприятие связанное (или являющееся объектом инвести-

вания) прежде всего с венчурным капиталом и представляющее собой деловое сотрудничество собственников предприятия с владельцами венчурного капитала по реализации проектов с высокой степенью риска с целью получения значительного (выше среднего на рынке) дохода.

При этом получаемый доход принадлежит, как правило, только инвесторам, а не генеральному партнеру и/или венчурному предприятию, но которые имеют право рассчитывать на часть этой прибыли. В частности, как свидетельствует анализ зарубежной практики генеральный партнер (фонд) получает на текущий менеджмент, как правило, 2% годовых (от подписного капитала) и 20 или более процентов от итоговой прибыли.

Столь нестандартное распределение участия на самом деле обоюдовыгодно и имеет под собой реальную деловую основу. Инициаторы создания фонда и предприятия венчурного капитала рискуют собственным состоянием и карьерой и получают как бы своеобразную компенсацию за риск и менеджмент. Несколько крупных ассоциированных участников рискуют на самом деле лишь незначительной долей своего капитала, но в итоге получают прибыль, в целом значительно превышающую обычную.

Данная организация венчурного инвестирования гарантирует, что конфликта между генеральным партнером, венчурным предприятием (их личными интересами) и интересами инвестора не возникнет. В этом то и заключаются принципиальные особенности этого типа инвестирования, который требует развития.

Неоспоримо, что, для развития венчурного бизнеса в любой

стране необходимы следующие условия:

- экономическая ситуация в стране;
- благоприятный законодательный режим, включающий налоговый режим, направленный на всемерное поощрение развития предпринимательской деятельности в области научно-исследовательской и опытно-конструкторских работ;
- востребованность инноваций промышленностью и покупателями новых технологий, продуктов и услуг;
- развитая система венчурных фондов;
- наличие венчурных инвесторов, готовых и желающих инвестировать в рискованные, на ранней стадии создания (идеи) и реализации научно-технических проектов;
- наличие компетентных и профессиональных управленцев венчурным капиталом;
- достаточно высокий уровень научного потенциала в стране (наличие новых идей, новых технологий, ноу-хау).

Учитывая вышеперечисленные условия, следует подчеркнуть, что формирование и развитие института венчурного предпринимательства и инфраструктуры финансирования для поддержки инновационных мероприятий является сложным процессом, зависящим от многих благоприятных условий и требующим эффективного распределения и рециркуляции капитала.

Несомненно, главная цель венчурного инвестирования – это получение дохода в виде разницы между ценой покупки и ценой продажи акций предприятия, а не в виде дивидендов. При этом данная цель, возможно, будет достигнута при соблюдении следу-

ющих основных принципов венчурного инвестирования:

- 1) инновационное инвестирование (инвестирование в создание принципиально новых продуктов, техники и так далее);
- 2) возможность не возврата вложенных средств (риск инвестирования в венчурную деятельность высок);
- 3) высокая доходность;
- 4) долгосрочность вложения без получения какого-либо обеспечения, залога от венчурного предприятия;
- 5) долевое участие венчурного инвестора в уставном фонде инвестируемых инновационных предприятий;
- 6) поддержка проинвестированных предприятий (финансовое консультирование, новые идеи относительно развития предприятия).

Не маловажным фактором, влияющим на реализацию инновационных идей, является «источник сбора инвестиций».

Традиционными инвесторами зарубежной венчурной деятельности в настоящее время являются:

- частные инвесторы (бизнес-ангелы);
- инвестиционные институты (пенсионные фонды; банки; финансовые страховые компании; специальные траст-фонды);
- не институциональные (институты; университеты; исследовательские центры; организации);
- международные организации;
- государство.

Необходимо отметить, что инвесторы, как показывают исследования, вкладывают в фонды венчурный капитал, который колеблется от нескольких миллионов до нескольких сот миллионов

долларов.

Различаются две основных формы инвестиционных фондов: закрытые и открытые фонды.

В закрытых фондах, после сбора средств образуется замкнутая группа инвесторов. После завершения сбора средств, собственно, и начинается сам процесс «венчурования» – практическая работа по поиску, нахождению, выбору, оценке и вхождению в инвестируемое предприятие. За первые четыре – пять лет существования фонда собранные средства должны быть полностью использованы, т.е. распределены в новаторские предприятия в виде инвестиций. Закрытые венчурные фонды могут существовать 5 – 10 лет. Этот срок в мировой практике считается вполне достаточным для достижения инвестируемой компанией удовлетворительного роста и, соответственно, обеспечения инвесторам приемлемого уровня возврата на инвестицию. Тем не менее, фонд официально прекращает свое существование лишь после того, как инвесторам возместят внесенные ими в фонд средства, и которые получают дополнительный возврат на вложенные инвестиции.

В открытых фондах (какими являются, например, взаимные фонды, к которым можно отнести портфель различных финансовых активов, отобранных профессиональными инвестиционными менеджерами в соответствии с уставом фонда) менеджеры и все желающие могут выкупать любые акции, по открыто публикуемой чистой стоимости на текущий день. Этот вид фондов не ограничен какой-либо определенной суммой, он может выпускать дополнительные акции, которые растут в зависимо-

сти от вклада инвесторами дополнительных средств.

В венчурном бизнесе принята следующая классификация предприятий, притягающих на получение инвестиций:

Seed - («компания для посева»). По сути, это - только научно-технический проект или бизнес-идея, которая выбрана для финансирования проведения дополнительных исследований или создания пилотных образцов продукции перед выходом на рынок.

Start up - («только возникшая компания»). Новое образованное предприятие, не имеющее длительной рыночной истории. Финансирование для таких предприятий необходимо для проведения научно-исследовательских работ и начала продаж.

Early stage (начальная стадия). Предприятия, имеющие готовую продукцию, прошедшую апробацию и находящуюся на самой начальной стадии ее коммерческой реализации. Такие предприятия могут не иметь прибыли, и, кроме того, могут требовать дополнительного финансирования для завершения научно-исследовательских работ.

Expansion (расширение). Предприятия, которым требуются дополнительные вложения для финансирования своей деятельности. Инвестиции могут быть использованы ими для расширения объемов производства и сбыта, проведения дополнительных маркетинговых изысканий, увеличения основных фондов или рабочего капитала.

Кроме перечисленных выше, инвестиции венчурных фондов могут быть использованы для:

Bridge financing («наведение моста»). Этот тип финансирования предназначен для предприя-

тий, преобразуемых из частных в открытые акционерные общества и пытающихся зарегистрировать свои акции на фондовой бирже.

Management Buy Out («выкуп управляющими»). Инвестиции, предоставляемые управляющим и инвестором существующему предприятию для приобретения им действующих производств или бизнеса в целом.

Management Buy-In («выкуп управляющими со стороны»). Финансовые ресурсы, предоставляемые венчурным инвестором управляющему или группе управляющих со стороны для приобретения ими инновационного предприятия.

Turnaround («переворот»). Финансирование предприятий, испытывающих те или иные проблемы в своей деятельности с целью обретения стабильности и более прочного финансового положения.

Replacement Capital («заменяющий капитал») или **Secondary Purchase («вторичная покупка»)**. Приобретение акций действующего предприятия другим венчурным институтом или другим акционером/акционерами. [6].

Более подробно остановимся на этапах процесса финансирования, который неразрывно связан с классификацией предприятий, притягающих на получение инвестиций, а также влияет на создание и становление венчурного нового предприятия.

Достартовый этап. На этом этапе предприниматель, в лице которого часто выступают ученый, инженер или изобретатель, нуждается в финансовой поддержке для проведения работ по теоретическому и практическому обоснованию коммерческой значимости своей идеи. Эта идея

может быть связана с внедрением новой технологии или производством нового продукта. В первых двух случаях возможны затраты на создание небольшого образца или прототипа, однако выпуск коммерческой продукции на этом этапе пока не предусматривается. Этап до стартового финансирования может длиться от нескольких месяцев до одного года. Инвестиции на этом этапе — наиболее рискованные, поскольку достоверная информация, позволяющая определить жизнеспособность предлагаемого научного проекта, практически отсутствует. Согласно некоторым оценкам, в конце до стартового этапа отбрасывается более 70% новых идей, которые рассматривались как потенциально осуществимые. В то же время принятые идеи приносят инвесторам, вошедшим в дело на этапе до стартового финансирования, наиболее высокую прибыль. В США, например, по мнению специалистов ведущих венчурных фондов, в случае успеха ожидаемая прибыль от вложений на этом этапе составляет от 52 до 100% в год и выше.

Стартовый этап. Этот этап приходится обычно на первый год создания нового предприятия. В ходе него практически завершается работа по организации предприятия, подбору ее основных сотрудников, близятся к концу разработка и испытания прототипа нововведения, а также изучение возможностей рынка. Руководители предприятия уже располагают формальным бизнес-планом будущей деятельности, который служит основой для переговоров с фондами, аккумулирующих венчурный капитал. Новое предприятие, имеющее идею, нуждается в финансовых средствах для того, чтобы при-

ступить к выпуску и реализации своей продукции. В некоторых случаях необходимы расходы на дополнительные исследования и разработки. Этап стартового финансирования занимает около одного года и обходится инвесторам обычно в два - три раза большую, чем на достартовом этапе, сумму. Из-за высокой степени риска на этой стадии часто практикуются совместные капиталовложения нескольких венчурных инвесторов. Ожидаемая норма прибыли от капиталовложений на этом этапе колеблется для различных венчурных фондов от 40 до 65%.

Следующие четыре этапа венчурного финансирования приходятся уже на различные стадии развития предприятия.

Первая стадия развития. Этот этап наступает в том случае, если испытания прототипов прошли достаточно успешно и дальнейший чисто технический риск при освоении новшества представляется минимальным. Благоприятные результаты, полученные при изучении рынка, позволяют приступить к налаживанию начального небольшого по масштабам производства коммерческой продукции. Новые предприятия, находящиеся на этой стадии развития, прибыли обычно не получают.

Стадия расширения. Она отличается от предыдущей тем, что новое предприятие начинает производить продукцию в том объеме, который позволяет почувствовать обратную связь с рынком. В этот период устанавливаются основные качественные факторы, которые будут определять в дальнейшем скорость и предел ее проникновения на рынок. Предприятие еще не получает прибыли или получает ее в крайне ограниченных масштабах. Требуется

дополнительный капитал на закупку оборудования и другие статьи производственных расходов.

Третья стадия развития характерна быстрым увеличением объема продаж выпускаемой продукции, и получаемый чистый доход заметно уменьшает уровень инвестиционного риска. Вместе с тем, для достижения и/или поддержания необходимых высоких темпов роста требуются средства, которые еще нельзя обеспечить за счет внутренних ресурсов. Новые инвестиции рискового капитала используются на этой стадии для наращивания масштабов производства, дальнейшего совершенствования выпускаемой продукции, маркетинга. На этом этапе становится возможным и получение банковского кредита под основной капитал новой компании.

Четвертая стадия развития. В этот период еще может сохраняться потребность в венчурном финансировании для поддержания высоких темпов роста производства, однако в целом положение предприятия является уже достаточно стабильным. Риск инвестиций в ее развитие становится еще более низким. Руководители предприятия могут в ряде случаев предпочесть новым венчурным инвестициям обычные банковские кредиты, что позволяет избежать выпуска новых акций. Приближается и конечная цель венчурных капиталистов (венчурных фондов) — продажа приобретенной доли акций новому предприятию, однако точные сроки и организационная форма обеспечения ликвидности (выход с обыкновенными акциями нового предприятия на рынок ценных бумаг, поглощение заинтересованной крупной компанией, выкуп привилегированных акций

управляющими фирмы) остаются неясными. [7].

Весьма важно понять процесс выбора генеральным партнером конкретного объекта финансирования, который можно условно разбить на четыре этапа.

На первом из них производится общая оценка предлагаемого проекта: соответствует ли он общей стратегической линии венчурного фонда. При этом принимается во внимание отрасль, в которой предполагает действовать новое предприятие, характер выпускаемой продукции, объем требуемых средств, предполагаемый уровень прибыли, ситуация на рынке будущей продукции или услуг, наличие конкуренции. Далее оцениваются управленческие навыки команды, стоящей во главе нового предприятия: опыт работы, квалификация, коммуникабельность и др. Большое значение придается наличию четко сформулированного плана развития предприятия — он не только служит источником информации для оценки проекта, но является также показателем умения менеджеров ставить цели, реалистично оценивать ситуацию. Далее изучаются характеристики продукции, услуг и технологии. Оценивается степень уникальности, новизны продукции, опасность ее быстрого копирования конкурентами, особенности по отношению к аналогичным изделиям других фирм, патентная защищенность продукции и технологии, ценовые преимущества. Наиболее важными считаются характеристики потенциального рынка продукции. При этом определяются предполагаемый круг потребителей и размер рынка (рынок должен быть не слишком мал, иметь возможность для роста, и в то же время не слиш-

ком велик, чтобы бояться мощной конкуренции со стороны крупных корпораций).

На втором этапе оговариваются общие условия сделки. Одним из основных показателей финансовых требований фонда является предполагаемый уровень прибыли на инвестированный капитал. Этот уровень снижается по мере перехода от финансирования начальных стадий к более поздним этапам развития предприятия. Уровень прибыли зависит также от того, какую часть капитала составляют инвестиции самих предпринимателей или привлеченных ими средств. Если эта доля достаточно высока, и они берут на себя значительную долю риска, венчурный фонд может согласиться на меньшую долю прибыли. Прибыльность венчурных фондов определяется не только успешным развитием венчурного предприятия, но и во многом долей его акций, переходящей во владение фонда. Вполне понятно, что расчету и согласованию данного показателя прибыльности уделяется особое внимание. Принципиальное расхождение в оценке размера доли (пакета акций), переходящего во владение венчурного фонда, может лишить дальнейшие переговоры всякого дальнейшего смысла. Для этого существуют специальные методики, большинство из которых основывается на формулах так называемой будущей стоимости акции фирмы и соответствующей сегодняшней стоимости инвестиции.

После достижения соглашения по финансовым вопросам начинается **третий этап**: детальная оценка информации о предприятии. Если это предприятие уже прошло начальные этапы становления, изучаются финансовые

показатели за предыдущий период, план развития предприятия, подробные сведения о возможном рынке сбыта, о конкурентах, происходит более близкое знакомство с отдельными членами управленческой команды.

На четвертом, последнем этапе, принимается окончательное решение о заключении сделки. Детализируются этапы финансирования, устанавливается, в каких размерах и формах будет предоставляться капитал на каждом из этапов.

Публикации результатов различных исследований свидетельствуют о том, что в процессе отбора венчурные фонды обычно отсеивают более 70% поступающих к ним предложений предпринимателей.

Огромное значение уделяется процессу, носящему название «управлять (или помогать) или «держу руку на пульсе». Безусловно, генеральному партнеру небезразлично, как предприятие использует предоставляемые им инвестиционные средства. Это не означает, что над финансово-хозяйственной деятельностью венчурного предприятия учреждается мелочная опека.

Представитель венчурного фонда, как правило - инвестиционный менеджер, входит в состав совета директоров венчурного предприятия в качестве неисполнительного директора. Он присутствует на регулярных заседаниях совета и принимает участие в разработке стратегических решений. Обычно, раз в квартал на совет директоров подаются отчеты управляющей компании или руководителя венчурного предприятия, которые составляются в произвольной форме. По сути, это квартальные отчеты о движении денежных средств венчурно-

го предприятия.

При этом присутствие представителя фонда на заседаниях совета директоров и контроля с его стороны за финансовым состоянием инвестированного предприятия, не ограничивает участие венчурного фонда в делах этого предприятия. Приходя в фонд, генеральный партнер приносит с собой один из ценнейших для бизнеса актив - свои деловые контакты и опыт, которые применяются им при становлении или расширении производства венчурного предприятия. Как распорядители значительных денежных ресурсов и опытные профессионалы, генеральные партнеры занимают порой видное положение в деловом сообществе и располагают многочисленными полезными контактами необходимые и применимые в венчурной индустрии.

Также важнейшую роль отводят характеристикам управленческой команды, стоящей во главе нового или действующего венчурного предприятия. Многие практики венчурного бизнеса сходятся во мнении о том, что от умения и навыков менеджеров успех дела зависит гораздо больше, чем от особенностей предлагаемого продукта, новизны технологии и других показателей. Как правило, обладатель инновационной идеи не всегда является эффективным предпринимателем. В этом случае, желательно, чтобы члены управленческой команды имели предпринимательскую жилку, опыт основания новых инновационных предприятий, либо опыт работы в данной области, опыт продвижения новой инновационной идеи в жизнь. Большое значение придается также сплоченности, единству всех участников управ-

ленческой команды, а также личным качествам каждого индивидуального менеджера венчурного предприятия.

Подчеркнем еще раз основную особенность механизма венчурного инвестирования, отличающую его от обычного банковского кредитования: рискованные инновационные венчурные предприятия не должны возвращать фондам венчурного капитала инвестированные им средства в чистом виде. Венчурное инвестирование осуществляется в расчете не на процент, не на дивиденды и не на регулярные доходы на инвестированный капитал, а на развитие самих рискованных предприятий, их инноваций и доход от повышения цены акций или массового выпуска новых акций успешных венчурных предприятий (инкорпорирование) и размещение их через фондовые биржи.

Анализ зарубежного опыта показал, что возникновение и активное развитие современного венчурного бизнеса в ряде зарубежных стран, стало возможным, прежде всего, благодаря востребованности высоко рискованного капитала со стороны малых и средних инновационных производственно-технологических предприятий, сумевших создать высокий коммерческий потенциал разработок научно-исследовательских и опытно-конструкторских работ.

Важно отметить, что венчурное предпринимательство, как сравнительно новый феномен, вызванный к жизни необходимостью «реиндустриализации» США, и получившее затем распространение с этой же целью в группе стран, оказало существенное воздействие на их структурную перестройку промышленности и ускорение темпов коммер-

циализации новаций научно-технического прогресса. При этом внедрение зарубежными странами венчурной индустриализации в практическую плоскость с производством 3/4 валового мирового продукта и созданием основной части экономического и научно-технического потенциала мира позволило им приобрести статус индустриально развитых стран и занять ведущее положение в мировой экономике.

В послании Президента Республики Казахстан Н. Назарбаева народу Казахстана от 30 ноября 2015 года «Казахстан в но-

вой глобальной реальности: рост, реформы, развитие» (г.Астана, 30 ноября 2015 года) поставлена задача построения эффективной научно-инновационной системы, которая повысит инновационный потенциал казахстанской экономики [1].

В этой связи, одним из важнейших путей решения данной задачи, как нам представляется, является практическая возможность развития казахстанской венчурной индустрии исходя из опыта индустриально развитых зарубежных стран в этом направлении.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Послание Президента Республики Казахстан Н.А. Назарбаева народу Казахстана от 30 ноября 2015 года. Казахстан в новой глобальной реальности: рост, реформа, развитие.
2. Викапедия (электронный ресурс).
3. Экономико-математический словарь (электронный ресурс).
4. <http://www.finansi24.ru/venchurkapital.htm>
5. [https://ru.wikipedia.org/wiki/ венчурный капитал](https://ru.wikipedia.org/wiki/венчурный_капитал)
6. <http://www.allbest.ru>
7. <http://ampl77.spb.ru/publications/103-venchurnoe-finansirovanie-innovatsionnykh-proektov-printsipy-venchurnogo-investirov>.
8. <http://www.grandars.ru/college/biznes/venchurnoe-finansirovanie.html>
9. В. В. Шеремет, В. М. Павлюченко, В. Д. Шапиро и др. Управление инвестициями: в 2-х томах. М.: Высшая школа. 1998.
10. Государственное регулирование рыночной экономики: учебник для вузов/ Под общ. ред. В. И. Кушлина, Н. А. Волгина. М.: ОАО НПО «Экономика», 2000. С. 418.
11. П. Г. Гулькин. Введение в венчурный бизнес в России. - М.: 2009
12. И.Родионов, А. Никконенко. Венчурный капитал и прямое инвестирование в инновационной экономике. - М.: РАВИ, 2011
13. А.Н. Фоломьев, А.Т. Каржау «К вопросу концепции национальной системы венчурного инвестирования (электронный ресурс).
14. <http://www.be5.biz/ekonomika/i012/57.htm>.
15. Д. Бушуева. Российская венчурная компания в инновационном развитии РФ, 2014 г. (электронный ресурс).
16. А.И.Каширин, А.С. Семенов. Венчурное финансирование инновационной деятельности. Журнал Федеративные отношения и региональная социально-экономическая политика №10 2006 год.
17. А.И. Горский. Фонды венчурного инвестирования в России // Финансы. - 2008. - № 6.
18. Эмиль Ван дер Бург. Развитие европейской венчурной индустрии в конце 90 годов и процессы развития в Восточной Европе. СПб.: РАВИ, 2001: Венчурный капитал и прямое инвестирование в России. Сборник статей и выступлений. СПб.: РАВИ, 2000. с. 17.: Венчурное инвестирование в России (юридические аспекты). Материалы к обсуждению. СПб.: РАВИ, 2001.
19. Медовников Д. По венчурным волнам // Эксперт. - 2008. - № 41

Мемлекеттік мекемелерде халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын практикалық қолдану туралы ойлану

Автор осы мақалада бухгалтерлік есеп жүргізуді және ҚСХҚЕС сәйкес мемлекеттік мекемелердің қаржылық есептілік жасауды реттейтін нормативтік құқықтық актілерді қарастырады. ҚСХҚЕС сәйкес есеп принциптеріне қарама-қайшылықтар көз қарастыруынан кейбір нормативтік-құқықтық актілердің соңғы өзгерістері мен енгізілген толықтыруларына критикалық талдау берілген. Түйін сөздер: ҚСХҚЕС, есептеу әдісі, бюджет қаражаты есебінен күрделі салымдарды қаржыландыру

Ұйымдағы бухгалтерлік есеп – бұл меншік нысанына қарамастан, бірде-бір мекеме онсыз өз қызметін жүзеге асыра алмайтын бір тетік. Оның үстіне бухгалтерлік есепті дұрыс жүргізу және қаржылық есептілікті жасау және қаржыландыру жоспарын іске асыру, бюджетті орындаудың уақытылығы, тиімділігі және нәтижелілігі, сондай-ақ шығындарды оңтайландыруға негізделген нақты жоспарлау, бухгалтердің кәсіби деңгейіне ғана тәуелді емес, бұл тұтастай алғанда, ұйымның, демек, саланың және тұтастай елдің стратегиялық мақсаттары мен міндеттерін орындалуын қамтамасыз етуге бағытталған.

Халықаралық ауқымда талаптар бухгалтерлер кәсіби деңгейіне қойылатын талаптар үнемі жоғарылауда. Егер бұрын бухгалтерге тек бухгалтерлік есепке алудың жалпы ережелерін, қаржымен жұмыс жасаудың негізгі құралдарын меңгеру білу жеткілікті болса, қазір кәсіби

бухгалтер кәсібін әр қырынан білуі тиіс, қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары саласында кәсіби пікірі, терең білімі болуы тиіс.

Қазақстанның әлемдік қоғамдастыққа қарқынды бірігуі (интеграция) барысында қаржы-экономикалық салада реформалар жүргізу, ұлттық есеп

бойынша етті іс-шаралар Жоспарына сәйкес мемлекеттік мекемелер 2013 жылдың 1 қаңтарынан бастап қоғамдық сектор халықаралық қаржылық есептілік стандарттарға (ҚСХҚЕС) әзірленген Ережеге бойынша есептеу әдісі мен бухгалтерлік есебін жүргізуге көшті.

Бухгалтерлік есеп жүйесіне

“ Қазақстанның әлемдік қоғамдастыққа қарқынды бірігуі (интеграция) барысында қаржы-экономикалық салада реформалар жүргізу, ұлттық есеп жүйесін халықаралық стандарттарға сәйкес үйлестіру және соның салдарынан бухгалтерлер мен аудиторлардың білім, білік және дағдылар деңгейіне жаңа талаптар қажеттілігі туындады. ”

жүйесін халықаралық стандарттарға сәйкес үйлестіру және соның салдарынан бухгалтерлер мен аудиторлардың білім, білік және дағдылар деңгейіне жаңа талаптар қажеттілігі туындады.

Қазақстан Республикасының Бюджет кодексі және нәтижеге бағдарланған бюджетті енгізу

енгізілген барлық жаңалықтар мұқият зерттеу және терең түсінуді талап етеді. Бухгалтерлердің Халықаралық Федерациясы стандарттар әзірлеп, ниет білдірген елдерге ҚСХҚЕС-ке көшудің тікелей немесе жанама түрде таңдау мүмкіндігін ұсынды. Тікелей әдіс дегеніміз – ҚСХҚЕС

көшуге өтініш берген мемлекет Халықаралық бухгалтерлер Федерациясымен әзірленген дайын стандарттарды қабылдайды және оларды өз тәжірибесінде пайдаланады, бірақ олардың ұлттық ерекшеліктерге сай бейімдеу мүмкіндігін жоққа шығарады.

Қазақстан ҚСҚЕХС ұлттық

ерекшелікті ескеріп бейімдеуге мүмкіндік беретін жанама тәсілді таңдады. Яғни, ҚСХҚЕС көшуді мәлімдей отырып, бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілігі саласында ҚСХҚЕС және есептеу әдісі бойынша республикада ұлттық ерекшеліктерді ескере отырып өзінің нормативтік

құқықтық актілері қабылданған. Бұл тәсілдің кемшілігі меншікті нормативтік құқықтық актілерді әзірлеу қажеттілігі және оларды тұрақты жетілдіру процесі.

Осылайша, төмендегі НҚА әзірленді және қабылданды:

Мемлекеттік мекемелердің бухгалтерлік есеп шоттарын жүргізу жоспарын бекіту туралы	ҚР ҚМ 2010 жылғы 15 маусымдағы № 281 бұйрығы	ҚР ӘМ 29.06.2010 ж. №6314 болып тіркелген
Бюджеттік бағдарламалар әкімшілерінің шоғырландырылған қаржылық есептілігін жасау қағидасын бекіту туралы	ҚР ҚМ 2010 жылғы 25 маусымдағы № 303 бұйрығы	ҚР ӘМ 19.06.2010 ж. №6339 болып тіркелген
Қаржы есептілігін жасаудың және ұсынудың нысаны мен ережесін бекіту туралы	ҚР ҚМ 2010 жылғы 08 шілдедегі № 325 бұйрығы	ҚР ӘМ 26.07.2010 ж. №6352 болып тіркелген
Мемлекеттік мекемелерде бухгалтерлік есепті жүргізу қағидасын бекіту туралы	ҚР ҚМ 2010 жылғы 03 тамыздағы № 393 бұйрығы	ҚР ӘМ 25.08.2010 ж. №6443 болып тіркелген
Есеп саясатын бекіту туралы	ҚР ҚМ 2010 жылғы 07 қыркүйектегі № 444 бұйрығы	ҚР ӘМ 22.09.2010 ж. №6505 болып тіркелген
Мемлекеттік мекемелер үшін бухгалтерлік құжатнама нысандарының альбомы	ҚР ҚМ 24.02.2011 № 95 бұйрығы	ҚР ӘМ 18.03.2011 ж. №6829 болып тіркелген

Бұл ретте республиканың мемлекеттік мекемелеріне бухгалтерлік есепті жүргізу және

қаржылық есептілікті жасау кезінде ҚСХҚЕС өз тәжірибесінен енгізуден басқа есепке алудың

кассалық әдісінен есептеу әдісіне бір мезгілде көшу қажет болды.

Есептеу қағидасы шаруашылық операциялар ақшалай қаражат алу немесе төлеу кезінде емес, олардың жасалу сәтінде білінеді дегенді білдіреді және олар пайда болған сол есепті кезеңге жатады. Өйткені шаруашылық қызмет үздіксіз үдеріс болып табылады, ал қаржылық есептілік белгілі бір (тіркелген) уақытқа жасалады, есептілікті жасау барысында төленбеген (міндетті болып табылатын) келтірілген шығындар, және ақшалай нысанда алынбаған (активтер түрінде) табыстар (еңбекпен келген) болады. Бұл қағида осындай шығыстар мен табыстардың (тиісінше міндеттемелер мен активтердің) төлемі немесе ақшалай алынған кезінде емес, олар пайда болған сол есептілік кезеңде көрсетілуін талап етеді. Өйткені, экономикалық шешімдер қабылдау кезінде пайдаланушыларға мұндай ақпарат керек.

Қазақстанда ҚСХҚЕС-ке көшу екі кезеңмен жүзеге асырылды: 2012 жылдың 1 қаңтарынан бастап «пилоттық бағдарламасына» жеті мемлекеттік органдар енгізілген:

Қазақстан Республикасы қаржы министрлігі,

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі,

Қазақстан Республикасы Көлік және коммуникация мини-

стрлігі,

Қазақстан Республикасы ауыл шаруашылығы министрлігі,

Қазақстан республикасы еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі, Ақмола облысының Әкімдігі, Қарағанды облысының Әкімдігі,

ал 2013 жылдың 1 қаңтардан бастап барлық қалған мемлекеттік мекемелер ҚСҚЕХС көшті.

«Пилоттық бағдарламаны»

іске асыру қорытындысы бойынша басқа мемлекеттік мекемелерге ҚСҚЕХС көшуін белгілі бір дәрежеде жеңілдетуге мүмкіндік берген НҚА-ге кейбір өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

ҚСҚЕХС бойынша НҚА процесін жетілдіру жалғасуда. Дегенмен, 2016 жылдың 1 қаңтардан бастап күшіне енген НҚА кейбір өзгерістер мен толықтырулар біздің ойымызша,

біраз сыни ойлауға лайық.

2016 жылдың 1 қаңтарына дейін «Мемлекеттік ме-

кемелерде бухгалтерлік есепті жүргізу қағидасында» (бұдан әрі – Қағида, №393 бұйрық) бюд-

жеттік қаражатты күрделі салымдарды қаржыландыруға алу тізбесі көрсетілді[3]:

«Күрделі салымдар бойынша міндеттемелерді қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулар» 1082 (1092) дебеті

«Күрделі салымдарды бюджет есебінен қаржыландыру» 5011 кредиті

ал күрделі салымдарды қаржыландырудан кірістерді

растау параллель бухгалтерлік ұзақ мерзімді активтердің амор-

тизациясы есептелген сомасына тізбекпен жүзеге асырылды [3]:

«Күрделі салымдарды бюджет есебінен қаржыландыру» 5011 дебеті

«Күрделі салымдарды қаржыландырудан алынатын кірістер» 6020 Кредиті

2016 жылдың 1 қаңтарынан бастап Қағидалары және Мемлекеттік мекемелердің бухгалтерлік есеп шоттарының жоспарының (бұдан әрі-шоттар Жоспары. Бұйрық №281), күрделі салымдарды қаржыландырудан түсетін кірістерді көрсету бөлігі-

не өзгерту енгізілді, атап айтқанда, 5011 «Күрделі салымдарды бюджет есебінен қаржыландыру» қосалқы шоты алынып тасталды, демек, 2016 жылдың 1 қаңтардан бастап күрделі салымдарды бюджет қаражаты есебінен қаржыландырудан

алынатын кірістерді растау бірден күрделі салымдарға қаржыландыруды алған кезде жүзеге асырылуы тиіс, бухгалтерлік тізбекпен көрсетіледі [6]:

«Күрделі салымдар бойынша міндеттемелерді қабылдауға арналған жоспарлы тағайындаулар» 1082 (1092) дебеті

«Күрделі салымдарды қаржыландырудан алынатын кірістер» 6020 Кредиті

Біздің ойымызша, енгізілген өзгерістер, есептеу принципіне қайшы, есепті кезеңде табыстар мен шығыстар (тиісінше міндеттемелер мен активтер) олар ақша төленіп және алынған кезде емес, пайда болған сол кезеңге сәйкес көрсетіледі. Сондай-ақ, жылға күрделі салымдарды қаржыландырудан алынатын кірістерді растау бұл активтерді пайдаланудың ұзақ мерзімділігін ескермейді, демек, есеп беру нысанында қаржылық нәтиженің көрсетуінің «ауытқуына» әкеледі: бірінші жылы негізсіз оң қаржылық нәтиже («пайда»), ал одан кейінгі жылдары – теріс қаржы нәтижесі («шығындар») болады.

ҚСХҚЕС-ке сәйкес қаржылық есептілік сапалы сипаттамаларға сәйкес келуі тиіс: түсініктілік, орындылық, салыстырмалылық және шынайылық (дұрыстық).

Сонымен қатар, біздің ойымызша, есепке алудан күрделі салымдарды қаржыландыруға бағытталған бюджет қаражат қозғалысын көрсететін бухгалтерлік жазбаны алып тастау, олардың мониторингінің ашықтығын қамтамасыз етуіне мүмкіндік бермейді.

Қазақстанның әлемдік қоғамдастыққа қарқынды бірігуі (интеграция) барысында қаржы-экономикалық салада реформалар жүргізу, ұлттық есеп жүйесін халықаралық стандарттарға сәйкес үйлестіру және соның салдарынан бухгалтерлер мен аудиторлардың білім, білік және дағдылар деңгейіне жаңа талаптар қажеттілігі туындады.

Шоттар Жоспарынан 5011 қосалқы шотын алып тастаудың әдіснамалық негізі жоқ. Мемлекеттік мекеменің бухгалтерінің

асырса, онда қаржылық есеп үш сапалық сипаттамаларға сәйкес келмейді: түсінікті болуы, салыстырмалылық және дұрыстық.....

Сондай-ақ, № 393 Бұйрығына енгізілген өзгерістер қаржылық есептілік нысандары бекітілген № 325 Бұйрықпен сәйкес келмейді, өйткені қаржылық есептілікті ашып көрсету, есептілік нысандардағы «түсіндірме» деп аталатын кестелерде барлық ұзақ мерзімді активтерден түсімдер қарастырылған, соның ішінде бюджеттік қаржыландыру есебінен (011-1 жол коды). 5011 ко-салқы шотты алып тастау кестедегі осы жолдарды толтыруды қиындатады, өйткені бухгалтерге қолмен санауға тура келеді, демек, тексерушіге де жұмыс қосылады...

Шоттар Жоспарынан 5011 шоттарын алып тастауға байланысты, біздің ойымызша, 4 нысанның (Бухгалтерлік балансқа 1-Қосымша) мазмұны өзгереді. 2015 жылы «Күрделі салымдарды қаржыландырудың» 4-бағанда осы нысанның 044 «Таза активтердің/капиталдың өзгерістері туралы есепте тікелей танылған қаржыландырудың ұлғаюы» жолында 5011 кредиттік шотының сальдосы көрсетілген, демек, 048 «Таза активтердің/капиталдың өзгерістері туралы есепте тікелей танылған қаржы-

ландырулардың азаюы» жолында 5011 дебеттік шотының сальдосы көрсетілген, және тиісінше 049 «Қаржыландыруды есепті кезеңнің кірістеріне көшіру» жолында күрделі салымдарды қаржыландырудан алынатын кірістерге (5011 шоттың дебетіне 6020 шотының кредиті) шығарылған тозулар көрсетілді. 5011 шотын алып тастауға байланысты № 325 Бұйрығының өзгертуінде 4 бағанда 5012 «Күрделі салымдарды сыртқы қарыздар және байланысты гранттар есебінен қаржыландыру» шоты бойынша сальдоны көрсету ұсынылады ... [5]

Әрине, күрделі салымдарды қаржыландыру ая-

сында бөлінген бюджет қаражаты есебінен сатып алынған немесе алынған ұзақ мерзімді активтер барлық пайдалану мерзімде экономикалық пайда әкеледі. Ұзақ мерзімді активтердің тозуы бойынша шығыстарды есептеген кезде бұл сомаға күрделі салымдарды қаржыландырудан кірістерді мойындау заңды деп ойлаймыз.

Осылайша, мемлекеттік мекемелерде бухгалтерлік есеп жүргізу үрдісін жақсарту және дұрыстығын және олардың қаржылық есептілігінің ашықтығы қамтамасыз ету мақсатында барлық өзгерістер мен толықтырулар НҚА енгізілуі тиіс.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Қазақстан Республикасының бюджеттік кодексі.
2. Қазақстан Республикасының «Бухгалтерлік есеп және қаржылық есеп беру Туралы» заңы.
3. Қазақстан Республикасы Қаржы Министрінің 2010 жылғы 3 шілдедегі № 393 «Мемлекеттік мекемелерде бухгалтерлік есеп жүргізу Ережесін бекіту Туралы»
4. Қазақстан Республикасы Қаржы Министрінің м.а. 2011 жылғы 2 тамыздағы №309 «Мемлекеттік мекемелер үшін бухгалтерлік құжаттама нысандарының Альбомын бекіту Туралы»
5. Қазақстан Республикасы Қаржы Министрінің 2010 жылғы 8 шілдедегі № 325 «Туралы қаржылық есептілікті жасау және ұсыну нысандары мен қағидасын бекіту».
6. Қазақстан Республикасы Қаржы Министрінің 2010 жылғы 15 маусымдағы № 281 «Мемлекеттік мекемелердің бухгалтерлік есеп шоттарының Жоспарын бекіту Туралы».

Размышления о практическом применении международных стандартов финансовой отчетности в государственных учреждениях

Автором данной статьи рассмотрены нормативные правовые акты, регламентирующие ведение бухгалтерского учета и составление финансовой отчетности в государственных учреждениях в соответствии с МСФООС. Дан критический анализ последних изменений и дополнений в некоторые нормативные правовые акты с точки зрения противоречий с принципами учета в соответствии с МСФООС.

Ключевые слова: МСФООС, метод начисления, финансирование капитальных вложений за счет бюджетных средств

Бухгалтерский учет в организации – этот тот механизм, без которого не может осуществлять свою деятельность ни одна организация независимо от формы собственности. Причем от уровня квалификации бухгалтера зависит не только правильность ведения самого бухгалтерского учета и составления финансовой отчетности, но и реализация плана финансирования, своевременность, эффективность и результативность исполнения бюджета, а также реальное планирование, обоснованная оптимизация расходов, что в целом направлено на обеспечение достижения стратегических целей и задач организации, а значит отрасли и страны в целом.

В международном масштабе требования к уровню профессионализма бухгалтеров постоянно ужесточаются. Если раньше бухгалтеру достаточно было лишь знать общие положения в области бухгалтерского учета, владеть основными инструментами работы с финансами, то

сейчас профессиональный бухгалтер должен обладать профессией во всех ее тонкостях, обладать профессиональным суждением, глубокими знаниями в области международных стандартов финансовой отчетности.

В виду стремительной интеграции Казахстана в мировое сообщество, проведения реформ в финансово-экономической сфере, возникла необходимость в гармонизации национальной си-

захстан и Планом мероприятий по внедрению бюджета, ориентированного на результат, государственных учреждений с 1 января 2013 года перешли на метод начисления и ведение бухгалтерского учета по Правилам, разработанным в соответствии с международными стандартами финансовой отчетности общественного сектора (МСФООС).

Все нововведения в систему бухгалтерского учета требуют

“ В виду стремительной интеграции Казахстана в мировое сообщество, проведения реформ в финансово-экономической сфере, возникла необходимость в гармонизации национальной системы учета с международными стандартами, и как следствие, новые требования к уровню знаний, умений и навыков бухгалтеров и аудиторов. ”

стемы учета с международными стандартами, и как следствие, новые требования к уровню знаний, умений и навыков бухгалтеров и аудиторов.

В соответствии с Бюджетным кодексом Республики Ка-

захстана и Планом мероприятий по внедрению бюджета, ориентированного на результат, государственных учреждений с 1 января 2013 года перешли на метод начисления и ведение бухгалтерского учета по Правилам, разработанным в соответствии с международными стандартами финансовой отчетности общественного сектора (МСФООС).

или опосредованный. Прямой подход – означает, что государство, заявляя о своем переходе на МСФООС, принимает готовые стандарты, разработанные Международной Федерацией бухгалтеров, и использует их в своей практике, однако исключает возможность их адаптации под национальные особенности.

Казахстан выбрал подход

опосредованного принятия, который позволяет адаптировать МСФООС под национальную специфику. То есть, заявив о своем переходе на МСФООС, в республике приняты свои нормативные правовые акты в сфере бухгалтерского учета и финансовой отчетности в соответствии с МСФООС по методу начисления с учетом нацио-

нальных особенностей. Минус этого подхода – необходимость разработки собственных нормативных правовых актов и процесс их постоянного совершенствования.

Таким образом, были разработаны и приняты нижеследующие НПА:

План счетов бухгалтерского учета в государственных учреждениях	Приказ МФ РК от 15 июня 2010 г. № 281	зарегистрирован в МЮ РК за № 6314 от 29.06.2010г.
Правила составления администраторами бюджетных программ консолидированной финансовой отчетности	Приказ МФ РК от 25 июня 2010 г. № 303	зарегистрирован в МЮ РК за № 6339 от 19.07.2010 г
Формы и порядок составления и предоставления финансовой отчетности	Приказ МФ РК от 08 июля 2010 г. № 325	зарегистрирован в МЮ РК за № 6352 от 26.07.2010г
Правила ведения бухгалтерского учета в государственных учреждениях	Приказ МФ РК от 03 августа 2010 года № 393	зарегистрирован в МЮ РК за № 6443 от 25.08.2010 г.
Учетная политика	Приказ МФ РК от 07 сентября 2010 года № 444	зарегистрирован в МЮ РК за № 6505 от 22.09.2010г
Альбом форм бухгалтерской документации для государственных учреждений	Приказ МФ РК от 24.02.2011 года № 95.	зарегистрирован МЮ РК за № 6829 от 18.03.2011г.

При этом государственным учреждениям республики помимо внедрения МСФООС в свою

практику, необходимо было одновременно перейти с кассового метода учета на метод начисле-

ния при ведении бухгалтерского учета и составления финансовой отчетности.

Принцип начисления означает, что хозяйственные операции отражаются в учете в момент их совершения, а не в момент получения или выплаты денежных средств, и относятся к тому отчетному периоду, когда они возникли. Поскольку хозяйственная деятельность представляет собой непрерывный процесс, а финансовая отчетность составляется на определенный (зафиксированный) момент времени, то в момент составления отчетности существуют расходы, уже понесенные, но не оплаченные (представляющие собой обязательства), и доходы, уже заработанные, но не полученные в денежной форме (представляющие активы). Данный принцип требует отражения таких расходов и доходов (соответственно обязательств и активов) в том отчетном периоде, когда они возникли, а не в том периоде, когда оплачиваются или получаются деньги, поскольку именно такая информация необходима пользователям при принятии экономических решений.

Переход на МСФООС в Казахстане осуществлялся в два этапа: с 1 января 2012 года в «пилотную программу» были включены семь государственных органов:

Министерство финансов Республики Казахстан,

Министерство образования и науки Республики Казахстан,

Министерство транспорта и коммуникаций Республики Ка-

захстан,

Министерство сельского хозяйства Республики Казахстан,

Министерство труда и социальной защиты населения Республики Казахстан, Акимат

Акмолинской области, Акимат Карагандинской области,

а с 1 января 2013 года – перешли на МСФООС все остальные государственные учреждения.

По итогам реализации «пилотной программы» НПА претерпели некоторые изменения и дополнения, позволившие в некоторой степени облегчить

переход на МСФООС другим государственным учреждениям.

Процесс совершенствования НПА по МСФООС продолжается. Однако, некоторые изменения и дополнения в НПА, вступившие в силу с 1 января 2016 года, заслуживают, на наш взгляд, некоторого критического осмысления.

До 1 января 2016 года в Правилах ведения бухгалтерского учета в государственных учреждениях (далее–Правила, Приказ №393) получение финансирования на капитальные вложения бюджетных средств отражалось проводкой [3]:

Дебет 1082 (1092) «Плановые назначения на принятие обязательств по капитальным вложениям»

Кредит 5011 «Финансирование капитальных вложений за счет бюджетных средств»

а признание дохода от финансирования капитальных вложений осуществлялось параллель-

ной бухгалтерской проводкой на сумму начисленной амортизации долгосрочных активов [3]:

Дебет 5011 «Финансирование капитальных вложений за счет бюджетных средств»

Кредит 6020 «Доходы от финансирования капитальных вложений»

С 1 января 2016 года в Правилах и План счетов бухгалтерского учета в государственных учреждениях (далее - План счетов. Приказ №281) внесены изменения, в части отражения доходов от финансирования капи-

тальных вложений, а именно исключен субсчет 5011 «Финансирование капитальных вложений за счет бюджетных средств», следовательно, с 1 января 2016 года признание дохода от финансирования капитальных

вложений за счет бюджетных средств должно осуществляться сразу при получении финансирования на капитальные вложения, что отражается бухгалтерской проводкой [6]:

Дебет 1082 (1092) «Плановые назначения на принятие обязательств по капитальным вложениям»

Кредит 6020 «Доходы от финансирования капитальных вложений»

Внесенные изменения, по нашему мнению, противоречат принципу начисления, в соответствии с которым доходы и расходы (соответственно обязательства и активы) отражаются в том отчетном периоде, когда они возникли, а не в том периоде, когда оплачиваются или получаются деньги. Также, признание дохода от финансирования капитальных вложений в год их получения, не учитывает долгосрочность использования этих активов, а следовательно, приводит к «перекосу» отражения финансового результата в форме отчетности: в первый год будет необоснованный положи-

тельный финансовый результат («прибыль»), а последующие годы – отрицательный финансовый результат («убытки»).

Финансовая отчетность в соответствии с МСФООС, должна соответствовать качественным характеристикам: понятность, уместность, сопоставимость и достоверность (правдивость).

Кроме этого, на наш взгляд, исключение из учета, бухгалтерской проводки, отражающей движение бюджетных средств, направленных на финансирование капитальных вложений, не способствует обеспечению прозрачности их мониторинга.

Исключение из Плана счетов

субсчета 5011 не имеет методологического обоснования. Перед бухгалтером госучреждения стоит вопрос: как закрыть имевшееся на 01.01.2016г. сальдо на субсчете 5011? Если осуществить перенос всей оставшейся суммы с субсчета 5011 на счет 6020 «Доходы от финансирования капитальных вложений», то финансовая отчетность не будет соответствовать трем качественным характеристикам: понятности, сопоставимости и достоверности....

Также внесенные изменения в Приказ № 393 не согласуются с Приказом № 325, которым утверждены формы финансовой

отчетности, так как в раскрытиях к финансовой отчетности, так называемых «расшифровочных» таблицах к формам отчетности предусмотрено по всем долгосрочным активам поступление, в том числе за счет бюджетного финансирования. (код строки 011-1). Исключение субсчета 5011 затруднит заполнение этой строки в таблицах, так как считать бухгалтерам придется вручную, следовательно, проверяющим тоже работы прибавится...

В связи с исключением счета 5011 из Плана счетов, теряет, на наш взгляд, и содержание формы 4 (Приложение 1 к Бухгалтерскому балансу). В 2015 году в графе 4 «Финансирование капитальных вложений» данной формы отчетности по строке 047 «Увеличение финансирования, признанное напрямую в Отчете об изменениях чистых активов/капитала» отражалось кредитовое сальдо счета 5011, а по строке 048 «Уменьшение финансирования, связанное с выбытием долгосрочных активов, признанное напрямую в Отчете об изменениях чистых активов/капитала» - отражалось дебетовое сальдо счета 5011 и соответственно по строке 049 «Перенос финансирования на доходы отчетного периода» отражалось списание износа на доходы от финансирования капитальных

“ *Внесенные изменения, по нашему мнению, противоречат принципу начисления, в соответствии с которым доходы и расходы (соответственно обязательства и активы) отражаются в том отчетном периоде, когда они возникли, а не в том периоде, когда оплачиваются или получаются деньги.* ”

вложений (Дебет счета 5011 Кредит счета 6020). В связи с исключением счета 5011, теперь изменениями в Приказ № 325 предлагается в графе 4 отражать сальдо по счету 5012 «Финансирования на капитальные вложения за счет внешних займов и связанных грантов»... [5]

Несомненно, долгосрочные активы, приобретенные или полученные за счет бюджетных средств, выделенных в рамках финансирования капитальных вложений, приносят экономические выгоды на протяжении

всего срока эксплуатации. При начислении расходов по амортизации долгосрочных активов полагаем правомерным признание доходов от финансирования капитальных вложений на эту же сумму.

Таким образом, все изменения и дополнения должны вноситься в НПА с целью улучшения процесса ведения бухгалтерского учета в государственных учреждениях и обеспечения достоверности и прозрачности их финансовой отчетности.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Бюджетный кодекс Республики Казахстан.
2. Закон Республики Казахстан «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности».
3. Приказ Министра финансов Республики Казахстан от 3 августа 2010 года № 393 «Об утверждении Правил ведения бухгалтерского учета в государственных учреждениях»
4. Приказ и.о. Министра финансов Республики Казахстан от 2 августа 2011 года № 390 «Об утверждении Альбома форм бухгалтерской документации для государственных учреждений».
5. Приказ Министра финансов Республики Казахстан от 8 июля 2010 года № 325 «Об утверждении форм и правил составления и представления финансовой отчетности».
6. Приказ Министра финансов Республики Казахстан от 15 июня 2010 года № 281 «Об утверждении Плана счетов бухгалтерского учета государственных учреждений».

Қайта өңдеу өнімдері өндірісін субсидиялау тиімділігі мәселелері

Мақалада автор қант қызылшасын қайта өңдеу мысалында, ауыл шаруашылығы өнімдері өндірісін субсидиялауға байланысты проблемаларды қарастырады. Тиімділігі тұрғысынан субсидиялар және субсидиялау тетіктері түрлері қарастырылған. қайта өңдеу өнімдері өндірісін субсидиялауға жаңа тәсілдер ұсынылған.

Түйін сөздер: субсидиялау, азық-түлік тауарларын тұтыну, кепілдендірілген сатып алу бағасы, ішкі тұтыну, АӨК дамуы.

Қазақстанның әлемнің ең дамыған 30 мемлекетінің қатарына кіруі жөніндегі тұжырымдамада елді дамытудың басымдықтарының бірі ауыл шаруашылығы өндірісінің өнімділігін арттыруға бағытталған жоғары технологиялық агроөнеркәсіптік кешенді құру, өндірістік және қайта өңдеу салаларының әлеуетін игеру және ұзақ мерзімді перспективада елдің экспорттық әлеуетін ұлғайту болып табылады [1].

АӨК секторын дамуын ел дамуы стратегиясы дамуының басым бағыттарына қосу үшін негіз болатын негізгі фактор - азық-түлік тауарларын тұтынудың оң динамикасы.

Дүниежүзілік Банктің есебіне сәйкес, әлемде 1960-шы жылдардың басынан бастап астық өндіру екі еселенді және фермерлерге тәулігіне адам 2 700 калориямен қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін мал шаруашылығы өнімдерінің өндірісі құрылды. Дамушы елдерде кірістердің артуына байланысты ет пен құсты тұтыну артты. Азық-түлік тапшылығынан зардап шегетін балалардың саны 1960-шы жылдардағы 45%-дан 1990-шы жылдары 31%-ға дейін түсіп

қалған.

Дүниежүзілік Банк есебіне сәйкес күн сайын Жердің халық саны 230 мың адамға өсуде.

Бұдан басқа, БҰҰ-нда Дүниежүзілік азық-түлік бағдарламасы (ДАТБ) жүзеге асырылуда, оның шеңберінде ол жыл сайын әлемнің 80 елдерінде орта есеппен 100 млн. адамға азық-түлікпен көмекті ұсынады. ДАТБ құрылғаннан кейін 1963 жылы ашаршылық мәселелерін шешуге және әлеуметтік-эконо-

және шөлейтті жерлердің ұлғаюуы, су ресурстары тапшылығының артуы, ауа райының тұрақсыздығы), онда болашақта ең кірісі мол нарық болмақ. (ұсыныстардың шектеулілігі түрі). Демек, ауыл шаруашылығы әлем экономикасының жетекші бір секторына айналады.[2]

Қазақстанның ауыл шаруашылығын дамыту болашақта азық-түлік тауарлары нарығында бәсекеге қабілетті мал шаруашылығы, өсімдік шару-

Қазақстанның ауыл шаруашылығын дамыту болашақта азық-түлік тауарлары нарығында бәсекеге қабілетті мал шаруашылығы, өсімдік шаруашылығының дайын өнімдері, ет, сүт, сары май, ірімшік, ұн және қант өндіріс көлемін арттыру жолымен өз орнымызды алу мүмкіндіктерімен сипатталады.

микалық дамуға жәрдемдесуге 30 млрд АҚШ долларынан көп қаражат жұмсады.

Жоғарыда аталғандардың барлығы, азық-түлік нарығын тез өсіп келе жатқан бірі жасайды, егер жағымсыз климаттық тенденцияларды ескерсек (*климаттың ғаламдық жылынуы мен соған байланысты шөлді*

ашылығының дайын өнімдері, ет, сүт, сары май, ірімшік, ұн және қант өндіріс көлемін арттыру жолымен өз орнымызды алу мүмкіндіктерімен сипатталады.

Осылайша, ауыл шаруашылығын дамытудың стратегиялық бағыты ретінде ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу анықталған.

Ауыл шаруашылығы шикізатын қайта өңдеу саласын дамыту мақсатында ауыл шаруашылығы шикізатын терең қайта өңдеумен және дайын өнім өндірумен байланысты шығындарды субсидиялау арқылы мемлекеттік қолдау көзделеді.

Қазіргі уақытта ауыл шаруашылығын (республикалық бюджеттен қаржыландыру) қолдауда мынадай субсидия түрлері қарастырылған:

- қаржылық сауықтыру шеңберінде кредиттік және лизингтік міндеттемелері бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялау;

- кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемелерін субсидиялау, сондай-ақ технологиялық жабдығы және ауыл шаруашылығы техникасы лизингі;

- инвестициялық субсидиялар;

- сақтандыру сыйлықақылары мен кредит беру кезіндегі кепілдік бойынша комиссияларды субсидиялау;

- ҚҚС-дайындау ұйымдарын субсидиялау;

- сақтандыру төлемдерін субсидиялау;

- дайын өнім өндірісін субсидиялау.

2016 жылға арналған Республикалық бюджетте жоғарыда аталған субсидияларға шамамен 49,6 млрд. теңге қарастырылған, олардың көп бөлігі (64%) 31,6 млрд. теңге кредиттер бойынша сыйақы мөлшерлемелер жмен лизингтік міндеттемелерді субсидиялау жатады. Бұл ретте мемлекеттік қолдаудың осы шарасын алатын АӨК субъектілері өндіріс көлемін кеңейту бойынша міндеттемелерін алмайды.

Осылайша, ауыл шаруашылығындағы субсидиялардың 64%-ы өнім өндірісі көлемін ұлғайтуға емес, ал ауыл шару-

ашылығы кәсіпорындарының қаржылық көрсеткіштерін жақсарту үшін бөлінеді.

Дайын өнім өндірісін субсидиялау көлемі 2016 жылы шамамен 3,9 млрд. теңгені құрайды, бұл қаражат дайын өнімнің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға және жалпы көлемді құруға мүмкіндік береді:

- ақ қант – 23 743,9 тонна;
- сары май – 7 529 тонна;
- қатты ірімшік – 1 571 тонна;
- құрғақ сүт – 2 677 тонна.

Ұлттық тұтыну нормасына сәйкес, жыл сайын 1 адам шамамен 14,7 кг қант тұтынады, ел ауқымында тұтыну 260 мың тонна қантты құрайды. Бүгінгі күні қантқа ішкі сұранысты толыққанды қанағаттандырудың жеткілікті өндірістік қуаттары жоқ, ал қолданыстағылардың тек 22%-ы ғана пайдаланылады.[3]

Дайын өнім өндірісін қолдаудың қолданыстағы жүйесі тіпті ішкі сұранысты қанағаттандыруға мүмкіндік бермейді. Мәселе қолдау механизмінің тиімділігіне қаржыландыру көлемінің аз болуына байланысты (*дайын өнім өндірісін қолдауға 3,9 млрд. теңге*).

Қолданыстағы механизмге сәйкес, субсидиялау нормативі кепілдендірілген сатып алу бағасы және сатып алу бағасы арасындағы айырма ретінде айқындалады.

Кепілдендірілген сатып алу бағасы – ауылшаруашылық тауарын өндірушілерден ауыл шаруашылығы өнімдерін өзіндік құны мен рентабельділігін ескере отырып белгіленіп сатып алу жүзеге асырылатын баға;

Сатып алу бағасы – ауылшаруашылық өніміне оны қайта өңдеуші кәсіпорындардың бәсекеге қабілетті өнімдер өндіру үшін ұсына алатын бағасы.

Сатып алу бағасы 10% рентабельділік және 12% ҚҚС-ты ескере отырып есептеледі.

Басқаша айтқанда, сатып алу бағасы қайта өңдеушіге шикізат сатып алуға 10% рентабельділік алатын және 12% ҚҚС төлейтін «пайдалы» шикізаттың бағасы.

Қазақстанда ақ қант өндіру үшін шикізат ретінде қант қызылшасы пайдаланылады. 1 тонна қант қызылшасын өндірудің өзіндік құны 12 мың теңгені құрайды, іске асыру кезінде қант қызылшасын жеткізушілер 10% рентабельділік алады, сонда 13,3 мың теңгені құрайды, ҚҚС-ты ескере отырып қант қызылшасының нарықтық бағасы тоннасына 15 мың теңгені құрайды. Бүгінгі күні қант қызылшасын сатып алудың бағасы тоннасына 7,7 мың теңгені құрайды, кепілдендірілген сатып алу бағасы – тоннасына 13,3 мың теңге, демек субсидиялау нормативі шамамен тоннасына 6,0 мың теңге. Кепілдендірілген сатып алу бағасы бастапқыда өнімнің өзіндік құнын, 10%-дық рентабельділігі мен ҚҚС-н ескеретін баға ретінде болжанды. Көріп отырғанымыздай, қолданыстағы кепілдендірілген сатып алу бағасы ҚҚС-ты ескермейді, бұл кепілдендірілген сатып алу бағасы - 2010 жылға есептелді, есептеу кезінде 2009 жылғы бағалар пайдаланылған.

Сондықтан, қант қызылшасын өндірудің қолданыстағы кепілдендірілген сатып алу бағасы өсіру көлемін ұлғайтуға ынталандырмайды, қант қызылшасы өндіруге арналған шикізатқа кері әсерін тигізеді. Бұл, өз кезегінде, қант өндірісінің өндірістік қуаттарын ұлғайтуды ынталандырмайды.

Объективті экономикалық себептерге байланысты (инфля-

ция, сұраныс және ұсыныс) жыл сайын өндірістің өзіндік құны өсуде, жыл сайын кепілді сатып алу бағасын қайта қарау қажет. Бұл нарықтың жай-күйін парасатты бағалауға мүмкіндік береді, көлемі және қолдау механизмі бойынша «дұрыс» шешімдерді қабылдау үшін қажетті неғұрлым шынайы ақпаратты береді.

Қант өндіру кезіндегі басқа мәселе айналым қаражаттарындағы түзілетін кассалық алшақтық. Бұл қазіргі уақытта субсидия дайын өнімнің данасына төленеді, шикізат сатып алумен дайын өнім өндіру арасындағы цикл ұзақ уақытты алады. Осы проблеманы жою мақсатында, субсидияларды төлеу механизмін қайта қарауға және **шикізатты қайта өңдеу үшін сатып алынған бірлігіне төлеуге болады.**

Қайта өңдеу өнімдерін өндірісі Қазақстанның даму стратегиясында агроөнеркәсіптік

кешенді дамыту ұзақ мерзімді басымдықтарының бірі ретінде қаланғанын ескере отырып, үнемі өзгеріп тұратын нарықтық жағдайларды ескере отырып қайта өңдеу өнімдері өндірісін субсидиялау механизмін жетілдіру қажет. Болашақта мемлекеттік қолдаудың бұл түрі отандық қайта өңдеуші кәсіпорындарға Еуразиялық экономикалық одақ елдерінің кәсіпорындарымен тең жағдайды қоюға мүмкіндік

береді. Нәтижесінде бәсекеге қабілетті өнім өндірісі көлемінің ұлғаюы, ішкі тұтынуғағы сүт, қант қызылшасы және жүгері дәндерін терең қайта өңдеу өнімдері бойынша импорт үлесінің қысқаруы және кәсіпорындардың қаржылық-шаруашылық қызметіне оң әсері орын алады, сондай-ақ, тұтастай алғанда АӨК қайта өңдеу саласын дамытуға оң әсерін береді [4].

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. «Қазақстанның әлемнің ең дамыған 30 мемлекетінің қатарына кіруі жөніндегі тұжырымдама туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2014 жылғы 17 қаңтардағы № 732 Жарлығы
2. 2003 жылғы Әлемдік даму туралы баяндама: Ауыспалы әлемдегі тұрақты даму. Институттардың қайта құрылуы, өмірдің өсуі және сапасы.
3. «Қазақстан Республикасында агроөнеркәсіптік кешенді дамыту жөніндегі 2013 - 2020 жылдарға арналған «Агробизнес-2020» бағдарламасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2013 жылғы 18 ақпандағы № 151 қаулысы.
4. Өңдеуші кәсіпорындардың ауылшаруашылық өнімін тереңдете өңдеп өнім өндіруі үшін оны сатып алу шығындарын субсидиялау қағидаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы

Проблемы эффективности субсидирования производства продукции переработки

В данной статье автором рассматриваются проблемы, связанные с субсидированием производства сельскохозяйственной продукции на примере переработки сахарной свеклы. Рассмотрены виды субсидий и механизмы субсидирования с точки зрения их эффективности. Предложены новые подходы к субсидированию производства продукции переработки.

Ключевые слова: субсидирование, потребление продовольственных товаров, гарантированная закупочная цена, внутреннее потребление, развитие АПК.

В Концепции по вхождению Казахстана в число 30-ти самых развитых государств мира одним из приоритетов развития страны является создание высокотехнологичного агропромышленного комплекса, направленного на повышение производительности сельскохозяйственного производства, освоение потенциала производственной и перерабатывающей отраслей и расширение экспортного потенциала страны в долгосрочной перспективе.

Основным фактором, послужившим основанием для включения направления развития сектора АПК в стратегию развития страны в качестве одного из приоритетов является **положительная динамика потребления продовольственных товаров**.

Согласно отчету Всемирного Банка с начала 1960-х годов в мире удвоилось производство зерна и устроилось производство продукции животноводства, что позволяет фермерам обеспечивать 2 700 калорий на человека в день. В развивающихся странах в связи с увеличением доходов увеличилось потребление мяса и птицы. Количество детей, страдающих от недоедания, резко упало с 45% в 1960-е годы до 31% в

конце 1990-х годов.

В соответствии с отчетом Всемирного Банка численность населения Земли ежедневно растет на 230 тыс. человек.

Кроме того, ООН реализуется Всемирная продовольственная программа, в рамках которой ежегодно предоставляет продовольственную помощь в среднем 100 млн. людей в 80 странах. После своего создания в 1963 года ВПП вложила более 30 млрд долларов США в разрешение проблемы голода и содействие социально-экономическому развитию.

Видение Казахстана по развитию сельского хозяйства, заключается в возможности в перспективе занять свою нишу на рынке продовольственных товаров, путем увеличения объемов производства конкурентоспособной готовой продукции животноводства, растениеводства, производства мяса, молока, сливочного масла, сыров, муки и сахара.

Все вышеперечисленное, делает рынок продуктов питания одним из наиболее быстрорастущих, а если учесть негативные климатические тенденции (*глобальное потепление климата и связанное с этим увеличение пустынных и полупустынных земель, рост дефицита водных*

ресурсов, нестабильность погодных условий), то в перспективе рынок может стать одним из наиболее прибыльных (*в виду ограниченности предложения*). Следовательно, сельское хозяйство становится одним из ведущих секторов экономики в мире.

Видение Казахстана по развитию сельского хозяйства, заключается в возможности в перспективе занять свою нишу на рынке продовольственных товаров, путем увеличения объемов производства конкурентоспособной готовой продукции животновод-

ства, растениеводства, производства мяса, молока, сливочного масла, сыров, муки и сахара.

Таким образом, в качестве стратегического направления в развитии сельского хозяйства определена глубокая переработка сельскохозяйственного сырья (далее - сельхозсырья).

В целях развития отрасли переработки сельхозсырья предполагается государственная поддержка через субсидирование затрат, связанных с глубокой переработкой сельхозсырья и производством готовой продукции.

В настоящее время, при поддержке сельского хозяйства (финансирование из республиканского бюджета) предусматриваются следующие виды субсидий:

- субсидирование ставки вознаграждения по кредитным и лизинговым обязательствам в рамках финансового оздоровления;
- субсидирование ставки вознаграждения по кредитам, а также лизингу технологического оборудования и сельскохозяйственной техники;
- инвестиционные субсидии;
- субсидирование страховых премий и комиссий по гарантии при кредитовании;
- субсидирование НДС заготовительным организациям;
- субсидирование страховых выплат;
- субсидирование производства готовой продукции.

В республиканском бюджете на 2016 год на вышеперечисленные субсидии предусмотрено порядка 49,6 млрд.тенге, из них значительная часть 31,6 млрд. тенге (64%) приходится на субсидирование ставок вознаграждения по кредитам и лизинговым обязательствам.

Показателем результативности данной меры господдержки является общая сумма всех кредитов и лизинговых обязательств, по которым осуществляется субсидирование ставки вознаграждения. При этом субъекты АПК, получающие данную меру господдержки, не несут обязательств по расширению объемов производства.

Таким образом, 64% всех субсидий в сельском хозяйстве выделяется не на увеличение объемов производства продукции, а на улучшение финансовых показателей предприятий сельского хозяйства.

Объем субсидирования производства готовой продукции в 2016 году составляет порядка 3,9 млрд.тенге, данные средства позволяют повысить конкурентоспособность готовой продукции и создать валовой объем:

- белого сахара – 23 743,9 тонн;
- сливочного масла – 7 529 тонн;
- твердого сыра – 1 571 тонна;
- сухого молока – 2 677 тонн.

Согласно национальной норме потребления, ежегодно 1 человек потребляет около 14,7 кг сахара, в масштабах страны потребление составляет 260 тыс. тонн сахара в год. Учитывая, что в 2016 году в Казахстане будет произведено порядка 24 тыс.тонн белого сахара (производственная мощность заводов Казахстана по производству сахара составляет 110 тыс.тонн ежегодно), 236 тыс.тонн будут удовлетворены за счет импорта. Таким образом, на сегодняшний день не имеется достаточных производственных мощностей для полноценного удовлетворения внутреннего спроса в сахаре, а имеющиеся используются только на 22%.

Действующая система поддержки производства готовой продукции не позволяет удовлетворить даже внутренний спрос. Проблема заключается в эффективности механизма поддержки и низком объеме финансирования (3,9 млрд.тенге на поддержку производства готовой продукции).

В соответствии с действующим

механизмом, норматив субсидирования определяется как разница между гарантированной закупочной ценой и закупочной ценой.

Гарантированная закупочная цена – цена, по которой осуществляется закуп сельскохозяйственной продукции у сельскохозяйственных товаропроизводителей, устанавливаемая с учетом себестоимости и рентабельности;

Закупочная цена – цена, которую перерабатывающие предприятия могут предложить за сельскохозяйственную продукцию для производства конкурентоспособной продукции.

Закупочная цена рассчитывается с учетом 10% рентабельности и 12% НДС.

Иными словами, закупочная цена сырья, эта цена, при которой переработчикам «выгодно» покупать сырье, при которой они получают 10% рентабельность и выплачивают 12% НДС.

В Казахстане для производства белого сахара в качестве сырья используется сахарная свекла. Себестоимость производства 1 тонны сахарной свеклы составляет 12 тыс.тенге, цена реализации, при которой поставщики сахарной свеклы получают 10% рентабельность составляет 13,3 тыс.тенге, с учетом НДС рыночная цена сахарной свеклы составляет 15 тыс.тенге за тонну. На сегодняшний день, закупочная цена сахарной свеклы составляет 7,7 тыс.тенге за тонну, гарантированная закупочная цена – 13,3 тыс.тенге за тонну, следовательно норматив субсидирования порядка 6,0 тыс.тенге за тонну. Гарантированная закупочная цена изначально предполагалась как цена, которая будет учитывать себестоимость продукции, 10% рентабельность, НДС. Как видно,

действующая гарантированная закупочная цена не учитывает НДС, это связано с тем, что гарантированная закупочная цена была рассчитана в 2010 году, и при расчете использовались цены 2009 года.

Поэтому, действующая гарантированная закупочная цена возделывания сахарной свеклы не стимулирует увеличение объемов возделывания, что негативно сказывается на наличии сырья для производства сахарной свеклы. Это в свою очередь, не стимулирует увеличение производственных мощностей производства сахара.

Учитывая, что по объективным экономическим причинам (инфляция, спрос и предложение) ежегодно растет себестоимость производства, *необходимо ежегодно пересматривать гарантированную закупочную цену*. Это позволит трезво оценивать состояние рынка, что даст более достоверную информацию, необходимую для принятия «правильных» решений по объему и механизму поддержки.

Другой проблемой при производстве сахара, является обрзающийся кассовый разрыв в

оборотных средствах. Это происходит из-за того, что в настоящее время субсидии выплачиваются за единицу готовой продукции, а цикл между закупом сырья и производством готовой продукции занимает длительное время. В целях устранения данной проблемы, можно пересмотреть механизм выплаты субсидий, и **выплачивать субсидии за единицу купленного для переработки сырья**.

Учитывая, что производство продукции переработки заложено в Стратегии развития Казахстана как один из долгосрочных приоритетов развития агропромышленного комплекса, необходимо совершенствовать механизм субсидирования производства продукции переработки, с

учетом постоянно изменяющихся рыночных условий. В перспективе этот вид государственной поддержки позволит поставить в равные условия отечественные перерабатывающие предприятия с предприятиями стран Евразийского экономического союза. В результате произойдет увеличение объемов производства конкурентоспособной продукции, сокращение доли импорта по продуктам глубокой переработки молока, сахарной свеклы, зерна и кукурузы во внутреннем потреблении и оказание положительного влияния на финансово-хозяйственную деятельность предприятий, что также даст положительный эффект в целом на развитие перерабатывающей отрасли АПК.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ:

1. Указ Президента Республики Казахстан от 17 января 2014 года № 732 «О Концепции по вхождению Казахстана в число 30 самых развитых государств мира».
2. Доклад о мировом развитии 2003 года: Устойчивое развитие в меняющемся мире. Преобразование институтов, рост и качество жизни.
3. Постановление Правительства Республики Казахстан от 18 февраля 2013 года № 151 «Об утверждении Программы по развитию агропромышленного комплекса в Республике Казахстан на 2013 - 2020 годы «Агробизнес-2020».
4. Приказ Министра сельского хозяйства Республики Казахстан от 26 ноября 2014 года № 3-2/615 «Об утверждении правил субсидирования затрат перерабатывающих предприятий на закуп сельскохозяйственной продукции для производства продуктов ее глубокой переработки».

ЖУРНАЛДЫҢ РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕСІ:

ҚОЗЫКӨРПЕШ ЕСІМҰЛЫ ЖАҢБЫРШИН
Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі
есеп комитетінің Төрағасы, э.ғ.д.,
Редакциялық кеңес төрағасы

АЛЕКСАНДР ВИКТОРОВИЧ ГОРЯИНОВ
Есеп комитетінің мүшесі

СЕРІК НӨГЕРБЕКҰЛЫ НӨГЕРБЕКОВ
Есеп комитетінің мүшесі,
э.ғ.д.

ГҮЛЖАН ЖАНПЕЙІСҚЫЗЫ ҚАРАҒҰСОВА
Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісінің депутаты,
э.ғ.д., профессор

ОМАРХАН НҰРТАЙҰЛЫ ӨКСІКБАЕВ
Қазақстан Республикасы
Парламенті Мәжілісінің депутаты,
э.ғ.д.

ЕРҚАРА БАЛҚАРАҰЛЫ АЙМАҒАМБЕТОВ
Қазтұтынуодағы Қарағанды экономикалық университетінің
ректоры, ЖМ ХҒА мүше-корреспонденті, Еуразия ХЭА
академигі, э.ғ.д., профессор

АМАНЖОЛ ҚОШАНҰЛЫ ҚОШАНОВ
Қазақстан Республикасы ҰҒА академигі,
э.ғ.д., профессор

АЛДАНЫШ АРЫСТАНҒАЛИҰЛЫ НҰРЫМОВ
Еуразия ХЭА академигі және ҚҰЖҒА академигі,
Салық қызметінің екінші дәрежелі Мемлекеттік кеңесшісі,
э.ғ.д., профессор

КЕНЖЕҒАЛИ ӘБЕНҰЛЫ САҒАДИЕВ
Қазақстан Республикасы ҰҒА академигі,
э.ғ.д., профессор

РАХМАН АЛШАНҰЛЫ АЛШАНОВ
«Тұран» университетінің ректоры, э.ғ.д., профессор

АЛТАЙ БОЛТАЙХАНҰЛЫ ЗЕЙНЕЛҒАБДИН
э.ғ.д., профессор

СЕРГЕЙ ВСЕВОЛОДОВИЧ ШКОДИНСКИЙ
Ресей Федерациясы Есеп палатасы ҒЗИ бөлім басшысы,
э.ғ.д., профессор

САПАР ХАЙСАХАНҰЛЫ КӨШКІМБАЕВ
«Қазақстан Республикасы аудиторлар палатасы»
КАҰ президенті, э.ғ.к.

ЗИНАИДА ПЕТРОВНА ЗАГОСКИНА
Қазақстан Республикасы Аудиторлары Коллегиясының
және Қазақстанның ішкі Аудиторлар Институты басқарма
кеңесінің мүшесі, Ішкі аудитор дипломының иесі, Қазақстан
Республикасының аудитору, э.ғ.к.

АЛМАТ ЗАРЛЫҚҰЛЫ МУРЗИН
«ҚБЗО» РМК директоры, э.ғ.к.,
Бас редактор

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ ЖУРНАЛА:

ДЖАНБУРЧИН КОЗЫ-КОРПЕШ ЕСИМОВИЧ
Председатель Счетного комитета по контролю за исполнением
республиканского бюджета, д.э.н.,
Председатель редакционного совета

ГОРЯИНОВ АЛЕКСАНДР ВИКТОРОВИЧ
Член Счетного комитета

НУГЕРБЕКОВ СЕРИК НУГЕРБЕКОВИЧ
Член Счетного комитета,
д.э.н.

КАРАГУСОВА ГУЛЬЖАН ДЖАНПЕИСОВНА
Депутат Мажилиса Парламента Республики Казахстан,
д.э.н., профессор

ОКСИКБАЕВ ОМАРХАН НУРТАЕВИЧ
Депутат Мажилиса Парламента Республики Казахстан,
д.э.н.

АЙМАҒАМБЕТОВ ЕРКАРА БАЛҚАРАЕВИЧ
Ректор Карагандинского экономического университета
Казпотребсоюза, член-корреспондент МАН ВШ,
академик МЭА Евразии, д.э.н., профессор

КОШАНОВ АМАНЖОЛ КОШАНОВИЧ
академик НАН Республики Казахстан,
д.э.н., профессор

НУРУМОВ АЛДАНЫШ АРЫСТАНҒАЛИЕВИЧ
академик МЭА Евразии, академик КНАЕН,
Государственный советник налоговой службы второго ранга,
д.э.н., профессор

САГАДИЕВ КЕНЖЕҒАЛИ АБЕНОВИЧ
академик НАН Республики Казахстан,
д.э.н., профессор

АЛШАНОВ РАХМАН АЛШАНОВИЧ
Ректор университета «Тұран», д.э.н., профессор

ЗЕЙНЕЛҒАБДИН АЛТАЙ БОЛТАЙХАНОВИЧ
д.э.н., профессор

ШКОДИНСКИЙ СЕРГЕЙ ВСЕВОЛОДОВИЧ
Начальник отдела НИИ Счетной палаты Российской Федерации,
д.э.н., профессор

КОШКИМБАЕВ САПАР ХАЙСАХАНОВИЧ
Президент ПАО «Палата аудиторов
Республики Казахстан», к.э.н.

ЗАГОСКИНА ЗИНАИДА ПЕТРОВНА
Аудитор Республики Казахстан,
Дипломированный внутренний аудитор,
Член совета Института внутреннего аудита
и Коллегии аудиторов Республики Казахстан, к.э.н.

МУРЗИН АЛМАТ ЗАРЛЫКОВИЧ
Директор РГП «ЦИФН», к.э.н.,
Главный редактор

EDITORIAL BOARD OF THE JOURNAL:

DZHANBURCHIN KOZY-KORPESH ESIMOVICH
Chairman of the Account Committee for Control
over Execution of the Republican Budget, D.Sc. Economics,
Prolocutor of the Editorial Board

GORYAINOV ALEXANDER VICTOROVICH
Member of the Accounts Committee

NUGERBEKOV SERIK NUGERBEKOVICH
Member of the Accounts Committee,
D.Sc. Economics

KARAGUSOVA GULZHAN DJHANPEISOVNA
The Parliament's Mazhilis Deputy
of the Republic of Kazakhstan,
DSc. Economics, Professor

OXIBAYEV OMARKHAN NURTAYEVICH
The Parliament's Mazhilis Deputy
of the Republic of Kazakhstan,
DSc. Economics.

AIMAGAMBETOV ERKARA BALKARAYEVITCH
President of the Karaganda Economical University of Kazakh
Consumers Unions, Corresponding Member of the IAS of HE,
Academician of the IAS in Eurasia, D.Sc. Economics, Professor

KOSHANOV AMANZHOL KOSHANOVITCH
Academician NAS of the Republic of Kazakhstan, D.Sc.
Economics, Professor

NURUMOV ALDANYSH ARYSTANGALIEVICH
academician of the IEA of Eurasia, academician and the KNA
of NS, second rank National Tax Counselor, D.Sc. Economics,
Professor

SAGADIYEV KENZHEGALI ABENOVICH
Academician NAS of the Republic of Kazakhstan, D.Sc.
Economics, Professor

ALSHANOV RAKHMAN ALSHANOVICH
President of the «Turan» University, D.Sc. Economics, Professor

ZEYNELGABDIN ALTAI BOLTAYKHANOVICH
D.Sc. Economics, Professor

SHKODINSKY SERGEY VSEVOLODOVICH
Head of the department at SRI of Accounts Chamber of the
Russian Federation, D.Sc. Economics, Professor

KOSHKIMBAYEV SAPAR CHAISACHANOVITCH
President of the PJSC "Chamber of Auditors of the Republic of
Kazakhstan", Candidate of Economics

ZAGOSKINA ZINAIDA PETROVNA
Auditor of the Republic of Kazakhstan, Certified Internal
Auditor, Board Member of Internal Audit Institute
and Member of Auditor's Council of the Republic of Kazakhstan,
Candidate of Economics

MURZIN ALMAT ZARLYKOVICH
Director of the RSE "CFVR", Candidate of Economics,
Editor in chief

«Мемлекеттік аудит - Государственный аудит»
қаржы-экономикалық журнал
Меншік иесі: Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі
есеп комитетінің «Қаржылық бұзушылықтарды зерттеу жөніндегі
орталық» РМҚК
Бас редактор: А.З. Мурзин
Шығарушы редактор: Р.М. Қожахметов
Қазақ тіліндегі нұсқасы: Ж.Төлегенова
Ағылшын тіліндегі нұсқасы: «Galami Translators» ЖШС (директор - К.Н. Тыныбаев)
Корректорлар: Н.К. Аширова
Журнал 2010 жылғы 28 маусымда Қазақстан Республикасы Байланыс
және ақпарат министрлігінде қайта тіркеліп, № 11020-Ж куәлігі
берілген. Алғашқы есепке қою кезіндегі нөмірі мен мерзімі № 9582-Ж
15.10.2008 ж.
Тоқсанына бір рет шығады.
Қазақстан Республикасы және ТМД аумақтарына тарайды.
Материалдарды қайта басу кезінде журналға сілтеме жасалуы шарт.
Редакция пікірі мақала авторларының пікірімен сәйкес келмеуі
мүмкін.
Редакцияның мекен-жайы: 010000, Қазақстан Республикасы, Астана
қаласы, Орынбор көшесі, № 8, «Министрліктер үйі».
Тел: + 7 (7172) 74-16-55. <http://www.cifn.kz>
Дизайн, беттеу «Самрад» ЖК баспаханасында басылған.
Астана қ., Жеңіс даңғ., 35 «а»,
тел/ф. 8 (7172) 57 78 96.
Таралымы: 300 дана.
Жазылу индексі - 74167

«Мемлекеттік аудит - Государственный аудит»
финансово-экономический журнал
Собственник: РГП «Центр по исследованию финансовых нарушений»
Счетного комитета по контролю за исполнением республиканского бюджета
Главный редактор: А.З. Мурзин
Выпускающий редактор: Р.М. Кожамбетов
Казахский вариант: Ж. Тулегенова
Английский вариант: ТОО «Galami Translators» (директор - К.Н. Тыныбаев)
Корректоры: Н.К. Аширова
Журнал перерегистрирован Министерством связи и информации
Республики Казахстан 28.06.2010 года, свидетельство №11020-Ж.
Номер и дата первичной постановки на учет №9582-Ж.
15.10.2008 г.
Выходит один раз в квартал.
Распространяется на территории Республики Казахстан и СНГ.
При распечатке материалов ссылка на журнал обязательна.
Мнение редакции может не совпадать с точкой зрения авторов статей.
Адрес редакции: 010000, Республика Казахстан, г. Астана,
ул. Орынбор, №8, «Дом министерств». Тел: + 7 (7172) 74-16-55. <http://www.cifn.kz>
Дизайн, верстка, отпечатано в типографии ИП «Самрад»,
г. Астана, пр. Победы, 35 «а»,
тел/ф. 8 (7172) 57 78 69.
Тираж: 300 экземпляров.
Подписной индекс - 74167

«Memlekettik Audit – State Audit» Journal of Finance and Economics
Owner: RSE «Center for Financial Violations Research» of Accounts
Committee for Control over Execution of the Republican Budget
Chief Editor: A. Murzin
Copy Editor: R.M. Kozhakhmetov
Kazakh version: Zh. Tulegenova
English version: «Galami Translators» LTD (director - K. Tynybayev)
Correctors: N.K. Ashirova
Journal was re-registered by the Ministry of Communications and
Information of the Republic of Kazakhstan on June 28, 2010, certificate
No. 11020-Zh. Number and date of initial registration No. 9582-Zh.,
October 15, 2008
Published quarterly.
Distributed on the territory of the Republic of Kazakhstan and CIS.
When printing materials reference to the journal is required.
Editorial staff opinion may not reflect views of the author.
Editorial office address: «House of Ministries», Astana, 010000,
the Republic of Kazakhstan
Tel: + 7 (7172) 74-16-55. <http://www.cifn.kz>
Printed in printing, Design, layout office of LLP «Samrad»,
35 "a" Zhenis str., Astana,
tel/fax. 8 (7172) 57 78 96.
Circulation: 300 copies.
Subscription index - 74167

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
Аудит

МЕМЛЕКЕТТІК

Финансово-экономический журнал по вопросам социально-экономического развития
управления государственными финансами, государственного финансового контроля и аудита

ЖУРНАЛ ВЫХОДИТ ЕЖЕКВАРТАЛЬНО

**Подписку на печатную версию журнала
вы можете оформить**

через отделение АО "Казпочта"
подписной индекс **74167**

Приглашаем к сотрудничеству!

Тел.: 8 (7172) 74 17 33, 74 22 58

факс 8 (7172) 74 19 31

www.cifn.kz

© 2016